

DE TEN DODE OPGESCHREVEN MENSEN

Van Kris Van Eygen zijn verschenen:

Hoe ik drek nek (1995)

Race naar de maan (1997)

De spieders van Toil Darranjé (1998)

De minnaren van Bokrijk (1999)

Net toen de wereld verduisterde (1999)

Het 18-dagen ultimatum (2001)

De heer van Doeatstad (2002)

Meneer P en zijn Hollandse gezelschap (2004)

Waarom wij niet meer seriemoorden (2005)

De bende van de paars-groene mannen (2005)

De vereffenaar - De relikwieënverzamelaar (2006)

De anticipaat - De relikwieënverzamelaar (2007)

De deur van het eeuwige leven (2009)

De man met de sigaret (2010)

De wespenvangers van Tornac (2010)

Papa komt slapen wanneer de vogeltjes fluiten (2011)

De droene bliender (2013)

Winterhutje (2015)

Hemelsbreed: 10 jaar hekel-, treur- en kreupeldichten (2016)

Ik kom even op verhaal (2017)

De ten dode opgeschreven mensen (2019)

Vuurtoorn (2020)

Smalspoor onderonsjes: 30 jaar hekel-, treur- en kreupeldichten (2022)

Realisatie: 2020; eerste druk: juli 2022

Omslagillustratie: Kris Van Eygen

Redactie & foto auteur: Patricia Budenaerts

Uitgever: Kris Van Eygen © www.eygen-boeken.be

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, elektronische drager of welke wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever. Ondanks alle aan de samenstelling van dit boek bestede zorg kan de auteur noch de uitgever aansprakelijkheid aanvaarden voor schade die het gevolg is van enige fout in deze uitgave.

DE TEN DODE
OPGESCHREVEN MENSEN

door

KRIS
VAN EYGEN

Allemaal beestjes om ons heen*

*Al maanden lopen we in ons kot
rondjes als bezeten gekken.
Wanneer mogen we nu eindelijk
vertrekken naar godvergeten plekken?*

*Door allerlei ontsmettingsmanieren
denken wij hard na over levensdoelen.
Maar niets is zo belangrijk als
wat wij voor elkaar voelen.*

Kris Van Eygen

*een virus is een beestje dat niet leeft

Dit boek gaat over mensen. Ik heb veel over hen te zeggen, soms lul ik over hen. Ik schrijf wat af, met of zonder spellingfouten. Het zouden niet alleen maar zinnen mogen zijn. Er zou een zekere waarheid boven mijn woorden moeten uitstijgen. Hoe breng ik het ervan af? Slaag ik daarin door mijn ondenkbare dromen te vertellen?

Door dit boek te lezen betreft de lezer zich misschien erop dat hij verkeerd bezig is. Of net goed, dat kan ook. Lezen komt ook van pas wanneer je op facebook zit, op het internet surft of je smartphone gebruikt wanneer je niet belt. Mijn raad? Wees niet oppervlakkig. Ga wat dieper in op de besproken onderwerpen. Ooit waren mijn beschreven onderwerpen actueel, nu enkel leuk om na te lezen. Misschien moet je mijn vertelsels wel met een korrel zout nemen. Of mijn anekdotes echt gebeurd zijn? Daar hoeft je niet aan te twijfelen.

Het helpt als je geïnteresseerd bent in de taal. Het Nederlands. Weet je dat de nieuwe spelling van de Nederlandse taalkundigen de Vries en te Winkel in België werd geïntroduceerd in 1864? En dat Kollewijn in zijn boek *Onze lastige spelling* al in 1891 voorstelde de taal te vereenvoudigen? Nee? Dan heb ik nog meer gelijkaardige wetenschap.

Pas in 1934 voerde de Nederlandse minister van onderwijs Marchant enkele van Kollewijns wijzigingen door, maar zijn opvolger herriep die het jaar daarna. België legde in 1946 de spellingvoorschriften van Marchant op voor onderwijs en overheid. Lange klinkers moest je voortaan enkel schrijven, en de eind-sch viel weg.

Van Haeringen werkte de spelling verder uit en in 1954 verscheen het *Groene Boekje*. In 1963 stelde de *Odeklonje*-commissie voor om alle bastaardwoorden te vernederlandsen, maar dat ging niet door. In 1980 richtten Nederland en België samen de Taalunie op en in 1996 schaften ze de toegelaten spelling af. *Van Dale Uitgevers* bracht in 2015 de nieuwste versie van het Groene Boekje uit.

Zo, dat weet je ook weer. Of volg je niet meer? Ik vertel dit omdat ik me heb laten inspireren door een boek uit 1942, met een spelling waarvan je gaat huiveren en de kriebels krijgt.

Met het volgende ongelooflijke verhaal probeer ik je te hypnotiseren. Hypnose stuurt je onderbewuste direct aan, maar dat kent geen verschil tussen echt en onecht, ook niet tussen waarheid en leugen. Alleen jouw gedragsevenwicht zal je brein drijven. Het zal directe bevelen altijd negeren en enkel inspelen op behoeftes die je bevredigen. Je zult wat je leest voor waar aannemen, maar ik zou als ik jou was zeer kritisch zijn. Zoek desnoods op het internet plausible verklaringen die je wel gelooft, ook al kan niemand je garanderen dat ze authentiek zijn.

Ik wil je waarschuwen voor de kracht van mijn woorden. Verhalen over God hebben menigeen al eerder misleid. Je mag mijn volledige data gebruiken, maar liefst niet tegen mij. Gelieve daarom dit voorwoord naar gewoonte op te eten, in duizend stukjes te verscheuren, of te verbranden.

Jij, je en jullie, zij, ze en ons, mensen op aarde, dat zijn wij. Ik bedoel daar niet iedereen mee, alleen mensen zoals ik, en misschien zoals jij. God heeft vele namen. Ik ben niets en niemand tegelijk.

Hoe Nina op het levenspad van boer Nino kwam? Op een mooie zomerdag sprong Nino bloot in het water van de Maas toen het duidelijk was dat de vis niet wilde bijten. Hij dook onder water en zag dat zijn boot aan een onderhoud toe was. Hij moest het ding hoog-nodig aan het roer repareren, en een nieuw laagje verf was ook aan-geraden; misschien van die gele verf die hij als cadeau voor zijn verjaardag van de nieuwe buurvrouw had gekregen.

Plots voelde hij iets aan zijn onderbuik, alsof een vis zijn piemel als een haak aanzag. Nino mepte ernaar en zwom snel naar het wa-teroppervlak. Hij lachte in zichzelf. De vissen waren allemaal voor zijn blanke vis op de vlucht geslagen.

Terwijl hij zich in het bootje ophees, dacht hij: *Zolang de over-buur bezig is met het maaien van zijn gazon kan ik nog even mijn stamcafé binnen lopen en daar deugd hebben van een frisse pint bier of twee.*

Naar de kant varend kreeg hij ineens zijn buurvrouw in het oog die op het gras aan de rand van de vijver lag te zonnebaden. Ze droeg een geel badpak waarvan het onderste gedeelte op een super-kort rokje leek. Haar lichaamsvormen glooiden als een Haspen-gouws landschap. Nino glunderde bij de gedachte dat hij haar nat spatte. En hij voegde waarlijk de daad bij het woord.

De buurvrouw schoot wakker en staarde hem vanaf de rand van de vijver aan. Nino dacht dat zij naar hem zou schelden, maar dat deed ze niet. Bovendien leek ze helemaal geen last van zijn naaktloperij te hebben. Ze zei:

‘Hallo jij.’

Nino vergat prompt zijn wil om naar het café te gaan. Hij kon haar schoonheid maar moeilijk negeren, dus hij bleef rechtop in zijn schommelend bootje staan.

Omdat hij van krommen haas gebaarde begon de vrouw te la-chen. Uiteindelijk zei hij:

‘En jij ook hallo.’

De visvijver was een openbare plaats en gelukkig waren ze alleen. Hij zette zich neer in de boot en roeide naar de kant.

‘Is het water koud?’ vroeg ze.

‘Zie je dat dan niet?’

De vrouw glimlachte en zei:

‘Ocharm och arme toch.’

Ze hielp hem uit de boot en vroeg:

‘Wil je je bij mij thuis drogen?’

‘Graag, als je mij je naam vertelt,’ zei Nino.

Ze dacht even na, misschien voelde ze aan dat ze zich wat blootgaf door haar naam aan iemand te vertellen. Nino was al bloot, dus dat scheelde.

‘Nina.’

Het deed hem goed te horen dat die meid een naam had die op zijn eigen naam leek.

‘En ik ben Nino.’

Nina knipperde met haar ogen, vanwege de zon.

‘Ben jij van hier?’ vroeg Nino.

‘Ja, mijn huis staat daar,’ zei ze en wees ernaar.

‘Als je zin hebt, kom maar mee.’

Nino zei niet hardop waar hij zin in had, maar hij dacht het wel.

‘Heel graag,’ zei hij.

Het was net alsof Nina alles had voorbereid. Nino ging vrijwillig met haar mee en samen liepen ze over de steenweg naar de deur van haar huis. Haar handdoek gebruikte hij om zijn schaamstreek te bedekken.

Bij haar huis aangekomen voelde hij zich een onnozele boerenknecht die niet wist wat boven zijn hoofd hing, maar hij ademde diep in en stapte over de drempel naar binnen. Binnen rook het naar boekweitkoeken met spek. Nino volgde Nina naar de keuken en at er zijn buikje vol. Zij waren als twee handen op een buik.

Hoe Nina Nino tijdelijk overhaalde om een B&B uit te baten? Enkele maanden na hun ludieke ontmoeting woonde Nina al bij Nino in. Een hele tijd ging alles goed, maar Nina woonde tegen haar

zin op de boerderij. Elke dag alles regelen, en die verdomde knechten die haar lastigvielen. Het moest maar eens gedaan zijn met hun plagerijen.

Toen ze in de armen van Nino lag, thuis in bed, zei Nina:

‘Weet je, ik wil verhuizen. Wat denk jij daarvan?’

Nino moest niet lang nadenken.

‘Afrika?’

‘Nee, laten we niet te ver gaan, net over de grens of zo. Ik ben dat boerenleven hier beu.’

‘Oké,’ zei Nino, ‘we nemen ons spaargeld op en vertrekken.’

‘La douce France, here we come,’ riepen ze in koor.

Nino sprong uit het bed, vervolgens trok hij Nina omhoog en duwde haar naar de badkamer. Hij gaf haar een ferme klets op haar billen en kirrend sprong ze onder de douche. Nina zong dat het een lieve lust was terwijl Nino haar staand bereed. Hij probeerde mee te doen, hij kende de toon maar de woorden niet.

Het B&B-project duurde echter niet lang. Het huis dat ze hadden gekocht lag iets te ver van de bewoonde wereld om veel toeristen aan te trekken. Na nog geen jaar moesten ze met de staart tussen de benen weer naar huis vluchten, terug naar België. Zo kwam een einde aan hun droom.

Hoe Nino en Nina door een nachtmerrie weer het licht zagen? Het ging een tijdje heel slecht met Nina en Nino. Zo slecht dat ze hun leven wilden beëindigen. Nina zei op een dag tegen Nino:

‘Als jij eerst aankomt mag je God een goede dag wensen.’

Nino keek Nina weemoedig aan en zei:

‘Ik voel een rilling over mijn rug gaan.’

Met die mooie woorden wilden ze vertrekken naar gene zijde. De slaappillen zouden wel hun werk doen. In afwachting van de onherroepelijke overtocht liepen ze samen de nevel binnen. Zo verzeilden ze in een soort netwerk dat veel op het binnenwerk van een computer leek. Het was net alsof ze in hun eigen dromen reisden. Ze verplaatsten zich niet in de ruimte maar sprongen in de tijd. En natuurlijk waren daar een aantal voordelen aan verbonden.

Nino en Nina waren hun achtervolger, de man met de zeis, telkens te slim af door een tijdsprong te maken. Maar aan het einde van de wereld konden ze niet zo gemakkelijk ontsnappen.

Nino wist niet waar hij heen kon vluchten, maar een goddelijk schepsel bracht richting in hun leven, al was het maar voor even:

‘Ik heb een ruimtetuig voor u klaargezet, dat dient als reddings-sloep. Haast u naar de maan want u zult op de aarde niet kunnen blijven.’

Nino gaf toe.

Bij hun vertrek ging de maan boven de aarde op. Blicksems spleten de hemel in twee en donderslagen rolden als golven. De wereld leek te vergaan door hitte en overstromingen, de aardbewoners vielen met bosjes, ook de gewassen op het land stierven af.

Nina keek door de patrijspoort van het ruimteschip, en het vergezicht sloeg haar met verstomming. De aarde was niet meer de blauw witte knikker van eerder. Geisers spoten uit de zee, het land brak in tektonische platen uiteen en lava spoot er tussenuit. Rook steeg op. Stoom ook.

Hun schip maakte een scheervlucht langs de achterkant van de maan en kreeg zo genoeg snelheid om zich de oneindige ruimte in te slingeren. De schipper beloofde Nino en Nina in hun ruimteboot naar een nieuwe wereld te brengen. En prompt waren ze daar. Zonlicht bescheen hen, de hemel was blauw en het water was er al.

Toen de schipper over de scheiding tussen land en zee vloog, zagen ze dat de vruchtbare aarde groene planten voortbracht en de vissen de zee bevolkten. De schipper beloofde voor het vallen van de avond één soort naar het land te laten uitwijken. Daarbij knip-oogde hij naar Nino.

De dieren op het land bevochten elkaars grondgebied en de schipper dacht erover de dinosaurïërs naar een tweebenige diersoort te laten evolueren, maar hij besloot uiteindelijk ze naar een vliegend wezen met twee poten te laten transformeren. Vogels vlogen sierlijk met hen mee. Nino en Nina zagen hen gespiegeld in het wateroppervlak. Toen Nino zichzelf in de spiegel herkende,

begreep hij dat de schipper h m bedoelde met de slimste soort van alle dieren die dra uit het ruimteschip zouden mogen stappen.

En zowaar, Nino kreeg vrij baan als eerste mens. Hij at van de dingen uit de rode aarde. Hij ademde. De vogels in de lucht, de dieren op het land en de vissen in het water hadden geen last van hem als nieuweling. De schipper zag dat het goed was, maar zijn rust duurde niet lang. Nino raakte gestrest door het vele werk dat hij moest verrichten. Hij kon het niet alleen aan en daarom liet de schipper de vrouw ook uitstappen. Nina wilde hem al te graag helpen omdat ze zich in de ruimteboot verveelde.

Zij paste heel goed bij Nino en hij bij haar. Ze richtten hun eigen paradijselijke eiland in zoals zij dat wilden. Nino voelde zich als een baron in zijn kasteel. Nina droeg een lichtblauw kleed en scheen haar onschuld uit. Ze was schilderachtig mooi, liefelijk, maar Nino ging liever door als lijfelijk.

Plots sloeg een vreemd object op de nieuwe aarde in, met een kracht die hun bevattingsvermogen oversteeg. Onweders en hittegolven wisselden elkaar af, nu en dan sloeg ruimteafval op de aarde neer. De inslag deed het water over het land stromen en een grote zee bleef achter. Het had er alle schijn naar dat het einde van de wereld nakend was.

Niet veel later was de hemel weer blauw en het zonlicht weerkaatste alle kanten op. Ze hadden de ramp overleefd. Ze keken in elkaars blauwe ogen en voelden hun vertrouwen groeien. Nino beloofde Nina dat ze terugkreeg wat zij hem gaf. En Nina drukte Nino op het hart dat zij hem ooit zou geven wat hij verdiende. Maar ze kregen geen kinderen. Zij bevolkten het land niet.

Het blauwe daglicht dat niet meer achter de wolken gevangen zat, scheen door de ramen van hun huis en maakte hen weer alert voor hun omgeving. De wereld was weer zoals hij eerder was geweest. Ze waren weer terug. Ze voelden zich weer goed in hun eigen vel. Ze konden opstaan en er tegenaan gaan. Een nieuw begin. Leven en dood, het is hen wat.

Doodgaan, het is niet niks. Nino stelt zich soms voor hoe de wereld ooit zonder hem zal voortdraaien. Voor hem is dat moeilijk, maar voor de rest van de wereld is het dat niet. En als ze hem ooit zullen opgraven, wat zullen ze dan uit zijn lijk kunnen afleiden?

De Amerikaanse film *Dead man walking* verhaalt over een terdoodveroordeelde. De titel is afgeleid van een uitdrukking die zegt dat iemand ten dode is opgeschreven. Maar er is ook de uitdrukking *Dead men talking* die opgaat voor dode mensen, lijken die de rechercheurs hints geven om de doodsoorzaak op te sporen.

Het weer in ons kleine Belgenland maakt korte metten met menselijke resten. Daardoor blijven veel misdaden onopgelost. Lijken ontbinden op allerlei manieren, sommige doden vergaan tot op het bot. Dieren doen zich eraan te goed.

Op tv ziet Nino ze dikwijls in allerlei moordseries: een horde rechercheurs die naar sporen zoekt en ze verzamelt in plastic zakjes. Maar niet zelden heeft een surveillant een bewijsstuk verknoeit, vandaar dat ze steriele pakken dragen om contaminatie van sporen te vermijden. Vervolgens laten ze hun match-programma op een databank van criminelen los, en ze sporen overeenstemmingen op tussen hun genetische vingerafdrukken en gevonden DNA. Nino zou er een boek over kunnen schrijven.

Hij legt de laatste hand aan een boek over een man die alle abdijen en kastelen van België afgaat op zoek naar rust en contemplatie, maar tijdens zijn zoektocht maakt hij ook kennis met een heleboel mensen, waaronder een aantal leuke vrouwen. Nino is zelf niet zo erg veel met het vrouwelijke geslacht bezig. Hij is al tevreden als Nina hem een liefdevolle blik schenkt.

Nino is een man van weinig woorden maar hij kan er duizenden schrijven over hoe het met de wereld verging, vergaat en zal vergaan. Regelmatig laat hij het woord aan een van zijn alter ego's, stuk voor stuk gekwelden van het dodenrijk. Binnenin voelt Nino zich een man die lijdt, die de wereld op zijn schouders draagt, en

die de onbeheerste exploitatie ervan als last ervaart. Misschien beschouwen ze hem over 50 jaar als een heilige nadat miljoenen mensen zijn boeken hebben gelezen. Een martelaar wil hij zichzelf niet noemen.

In zijn boek in de maak beschrijft Nino heikele toestanden die soms wel uit de hand lopen. In een landschap van bossen met kappelletjes aan de zomen, in dorpjes met kerken in het centrum, en in steden overheerst door kathedralen en basilieken waart de dood rond. Magere Hein zwaait met zijn zeis in het wilde weg en maait hier en daar een beminde moeder, een strenge vader of een onschuldig kind uit het decor. Vergelijk hem met Covid-19. Een onzichtbare vijand.

De Nederlander Paul Verhoeven - maker van films als *Keetje Tippel* en *Turks fruit* - slaagde erin naam te maken in Amerika. In *Hollow man* laat hij zien welke mogelijkheden het onzichtbare bestaan biedt wanneer de hoofdrolspeler merkt dat zijn ex-vriendin een relatie heeft met zijn beste vriend. De hele gedachtegang is hypothetisch, want geen enkel mens zal ooit in staat zijn zich voor de wereld ongezien te maken. En ook het coronavirus kan zich niet verstoppen onder een elektronenmicroscop.

Maar we zien dingen die er niet zijn en zoeken zaken die niet bestaan. Ook op emotioneel vlak laten we ons een rad voor ogen draaien. Volgens Plato is liefde de weg die iemand volgt in zijn hang naar wijsbegeerte en zijn drang naar lichamelijke schoonheid, en een Platonische liefde is een liefde zonder de vurige begeerte naar het bezit ervan, of beter: een liefde waarvan je inziet dat ze onbereikbaar is. Nino heeft er ervaring mee, wees gerust.

Wat hij door het denken voortbrengt schrijft hij op. Hij kan maar moeilijk uit zijn denkwereld ontsnappen. Hij laat voortdurend zijn denkbeelden het roer van hem overnemen, indachtig Thales van Milete die 26 eeuwen geleden zei dat zijn geest zonder hindernissen overal heen ijlt. Volgens Thales heeft de menselijke geest, net zoals de sterrenhemel, geen grenzen. Hel en hemel bestaan wel degelijk. Het geloof doet een poging om de mens dichter

bij die werelden te brengen, want een beetje magie kan nooit kwaad.

Voor een mens is de zon een hel. Een zwart gat is de hel voor het licht, want het zit erin gevangen. Voor fotonen is de ruimte de hemel, want ze kunnen grenzeloos door alles heen reizen. De Amerikaanse schrijver Dean Koontz slaagt in elk van zijn boeken hel en hemel samen te brengen. Goed en kwaad bestaan er naast elkaar. Dan wint de goede eens, dan weer de slechte, en er zal nooit een einde aan het strijdgewoel komen.

Schrijvers porren Nino aan om hun sublieme teksten te evenaren. Toni Coppers schrijft in *Het vergeten meisje* dat een bepaalde herinnering misschien wel onbetrouwbaar is, op foto's glipt het ware leven er altijd tussendoor. Nino beschouwt zijn boeken als foto's van zichzelf en hoopt ermee lezers te inspireren.

Nino staat niet in voor de waarheid en niets dan de waarheid, want *men* maakt hem voortdurend van alles wijs. *Men* is afgeleid van *man*, of mens. Het is een woord dat in geen enkel boek van Nino voorkomt, behalve dit, twee keer dus. Wie is *men*? Meestal heeft Nino het over zichzelf als mens, want zoals Nino is, zo kent Nino de mens het beste. Misschien moet je zijn vertelsels wel met een korrel zout nemen. Lezers zullen in elk geval iets over Nino, de schrijver, te weten komen.

Al schrijvend zijn hem sommige scènes veel gemakkelijker te binnen geschoten dan wanneer hij erop had moeten wachten om ze in het echt mee te maken. Vlot leesbaar zijn en zo weinig mogelijk taalfouten maken, dat is zijn doel. Nino is niet zo geïnteresseerd in de geschiedenis van het Nederlands. Hij gebruikt in 2021 nog altijd de digitale versie van de van Dale uit 2001. Elke drie maanden steekt hij de cd in de computer om er de volgende drie maanden mee te kunnen werken.

Af en toe rijdt Nino een zijspoor op en verzint hij een verhaaltje om zijn weetjes aan elkaar te knopen. De onderwerpen die hij aansnijdt zijn soms niet van de poes. Hij schrijft alles op in plaats van het in een debat uit te leggen, omdat erover discussiëren zinloos is.

Lezers die een andere mening zijn toegedaan, schrijven beter hun eigen boek.

Als je zijn personages voor je geestesoog ziet, kun je van hun gezichten aflezen dat ze zich koningen en koninginnen wanen, gevolgd door prinsen en prinsessen. Nino voelt zich een beginneling-tovenaar die in staat is de zwaartekracht van de aarde op te heffen. Wat er dan gebeurt beschrijft hij magisch realistisch.

Nino herinnert zich de allitererende titels van de Suske-en-Wiske-verhalen nog heel goed en denkt aan toekomstige titels voor zijn eigen boeken: *De taterende terrorist*, *De tuitende tattoo*, *De spaarzame spuiter*, *De iele inbreker*. Hij twijfelt, want aan de andere kant houdt hij van titels met een religieuze inslag omdat mensen nu eenmaal in iets of iemand willen geloven.

Toch zouden we het meeste in onszelf moeten geloven, en dat is helemaal niet egocentrisch. Neem bijvoorbeeld de film *I origins*. Hij vertelt over een wetenschapper die dieper begint te geloven wanneer hij een spirituele ervaring heeft met een vrouw die volgens hem de mooiste ogen van de wereld heeft. De onderzoeker zegt dat God voor ons als het licht voor de blinde worm is. En als de wetenschap bewijst dat je geloof achterhaald is, moet je gewoon je overtuiging veranderen.

Net zoals in die film probeert Nino in al zijn boeken zijn lezers te hypnotiseren. Of hem dat lukt is andere koek. Met zijn woorden stuurt hij hun onderbewuste direct aan, maar dat kent geen verschil tussen echt en onecht, ook niet tussen waarheid en leugen. Alleen hun gedragsevenwicht zal hun brein drijven. Dat zal de directe bevelen van de schrijver altijd negeren en enkel inspelen op behoeftes die het kan bevredigen.

Tussendoor gooit Nino graag wetenschappelijkheden in het rond, ongeveer op dezelfde manier als kometen en asteroïden op planeten neerkomen louter door zwaartekracht en elektromagnetisme. Hij bootst ook een stijl na die het beste uitkomt in *Rooiers* van Bernhard Borgart uit 1978.

Nino schrijft dikwijls in de wij-vorm omdat de stem van een gemeenschap het sterkst overkomt. Soms krijgen verhalen daarvoor platte personages, maar de protagonisten van zijn boeken maken hun driedimensionaliteit altijd heel erg kenbaar.

Want mensen zijn rooiers. Rooien betekent *het samen klaar-spelen*, en dat is iets wat we het beste kunnen. Wij halen alles uit de aarde. Maar wij maken ook veel stuk. *Wij* is ook Nino en Nina. Zij is de enige die zijn leven opfleurt, en Nino doet dat enkel voor haar.

Ooit konden de waterstofatomen het goed rooien met de zuurstofatomen en vormden ze samen watermoleculen. De grote aantrekkingskracht van Jupiter verplaatste de gordel van waterdeeltjes waardoor de kurkdroge aarde in die zogenaamde sneeuwlijn van ons zonnestelsel terecht kwam. Miljarden jaren zat het water *in* de aarde en zocht het zich een weg via vulkanen omhoog en regende vervolgens neer. Er was nadien watertoevoer via neerstortende asteroïden en meteorieten, in mindere mate van kometen, maar het meeste water was er al. Sindsdien is er veel water *op* de aarde.

Gletsjers smelten vanwege de opwarming van de aarde. Het waterpeil van de zee stijgt met overstromingen als gevolg. Omdat er meer en meer mensen op de scheiding tussen water en land zijn gaan wonen, maakt de wateroverlast veel slachtoffers. Nino weet niet of hij dat als een goddelijke straf mag zien, want veel mensen leiden tegenwoordig een verderfelijk leven. Maar onschuldigen zomaar wegspoelen, dat kan volgens hem niet. Hoewel, het verhaal van de zondvloed in de Bijbel bewijst dat God al ooit schoon schip heeft willen maken. Maar ook dat verhalen over God menigeen al eerder hebben misleid.

De boeken van Nino zijn als bedevaarten door de geschiedenis, vanaf het jaar nul tot nu. Het zijn ook tijdsbeelden van een christen die met moeite in God gelooft. Nino ziet ze als devotieprentjes van een heiden, en zijn lezers moeten zelf het antwoord geven op de vraag: hoe voldaan is mijn bestaan?

Nino vindt dat literatuur ontspannend moet zijn maar ook een boodschap moet bevatten. Hij wil zijn lezers waarschuwen voor de kracht van zijn woorden. Ze moeten hem op zijn woord geloven of voor altijd twijfelen. Iedere schrijver schrijft om een groot publiek te bereiken. Daarvoor moeten zijn boeken goed verkopen, maar dat is een heel ander verhaal.

Nino schrijft niet louter fictie, zijn boeken zijn ook handleidingen voor het leven. Hij wijst zijn lezers op mogelijke gebreken met de bedoeling samen alle ergernis uit de wereld te bannen. Want het leven is slechts een snapchat die na tien seconden zichzelf verwijderd. Ondertussen hoopt Nino dat zijn boeken voor leuke leesmomentjes zorgen. Ondanks onbenullige anekdotes zijn er volgens hem een heleboel gelukplekjes in te vinden.

Luc Deflo schrijft in zijn in 2020 postuum uitgegeven boek *Versmachtend verlangen* dat liefde niets ander is dan jezelf ongelukkig voelen als je geliefde boos op je is. Dat klopt volgens Nino want als hij ruzie met Nina heeft voelt hij onmiddellijk hoe groot het gemis zal zijn als hij het niet meer goed maakt. Of hij in staat zal zijn met behulp van liefde toekomstige geschillen het hoofd te bieden, dat is andere koek.

Het was ooit Nino's bedoeling om thrillers te schrijven, want ook doodgewone mensen kunnen superslecht zijn. Hij heeft zich verdiept in de psyche van moordenaars die op de vlucht zijn maar ook in die van rechercheurs die ze bij de lurven pakken. Maar Nino kan geen vlieg kwaad doen en vraagt zich voortdurend af hoe in godsnaam iemand een medemens kan vermoorden.

Deflo weet het, en hij kruipt in de huid van seriemoordenaars die proberen hun hachje te redden. Hij verzint een misdaad om niet alleen op zoek te gaan naar de crimineel maar ook om uit te vissen waarom hij dat doet, zonder belerend te zijn. Het is kras om dat klaar te krijgen zonder zelf ooit een misdaad te hebben begaan. Er-over schrijven, daar draai je niet voor in de bak.

Deflo beschrijft confrontaties die Nino liever uit de weg gaat. Het helpt als je, zoals Deflo, op de hoogte bent van allerlei milieus

zoals de politie, prostitutie en drugs. In hoeverre research hem daarbij geholpen heeft weet Nino niet, maar zijn boeken getuigen van vakmanschap. Stel je voor, Nino is nog nooit in een hoerenkot geweest.

Nino slaagt erin zijn eigen saaie belevenissen in zijn vertelsels te verwerken. Maar een *Who has done it* gaat zijn petje te boven. Hij zou graag de realistische verteltechniek van Deflo onder de knie krijgen, meester zijn. Volgens Deflo kun je die schrijfkunst niet leren op een cursus, dat doe je door je te focussen en door te zetten. En geluk hebben, dat kan ook geen kwaad. Deflo vertoeft nu in een oord waar mensen elkaar niet kwetsen en geen lugubere moorden plegen. Voor hem is dat misschien een enge plek.

Nino weet niet of er een misdadiger in hem zit, maar hij voelt wel aan dat hij door een slechte inschatting op het verkeerde pad kan geraken, en dat je een crimineel niet zomaar mag veroordelen. Intellect en pech komen om de hoek kijken als je je op de weegschaal van Vrouwe Justitia waagt.

De hemel hoeft niet voor Nino. En de hel lijkt hem geen leuke plek om er lang te vertoeven. Als hij goed en kwaad maar in evenwicht kan houden, dan hoeft hij niet slijmerig te doen met de schepper, of met de duivel in de koffer te duiken. En als het even niet gaat zoals hij wil hoopt hij steun te krijgen van zijn familie.

Nino heeft een broer. Hij heet Sem. In hun eerste levensjaren woonden Sem en Nino in 't Ven, tussen Kinrooi en Maaseik, recht tegenover het winkeltje waar zij als tieners ijsjes en snoepjes kochten. Sem durfde er ook tabak te vragen. De eigenaar van het huis was de vader van hun moeder, die daar eind juli 1988 is gestorven, 27 dagen nadat de eerste telg van Sem werd geboren in Leuven.

In 1962 verhuisden Sem en Nino met hun ouders naar Kinrooi. In die tijd was hun straat een kiezelweg. Oorspronkelijk heette ze Goortweg, maar in 1958 kreeg ze als naam *Sevensstraat*, naar Theodoor Sevens die er in een onooglijk boerderijtje aan het einde van die straat heeft gewoond. Sevens was geschiedkundige, dichter, onderwijzer en Vlaams strijder. Hij heeft Sem gefascineerd en aangezet om te gaan schrijven. Het lag voor de hand dat hij hem als onderwerp koos toen hij in Leuven een eindverhandeling moest maken als afsluiting van zijn studies Germaanse filologie. Pas in 1972 kreeg de straat een betonnen bedekking.

Een groot deel van hun jeugd speelde zich af in de driehoek Kinrooi-Maaseik-Neerpelt. Op zondagmiddag gingen Sem en Nino met hun ouders naar bompa en bomma in Maaseik, de ouders van hun vader. Terwijl de volwassenen met elkaar babbelden keken de kinderen naar de zwart-wit tv. De programma's van die tijd waren Bonanza en Flipper. Van bompa herinneren Sem en Nino zich vooral zijn zachte en rustige karakter, en zijn liefde voor het kweken van konijntjes.

Bompa werd geboren in Molenbeersel en woonde in boerderij Den Halfe. Later verhuisde hij naar Ophoven Raam waar zijn vader Suzenhoof uitbaatte. Na zijn huwelijk op 19-jarige leeftijd verhuisde bompa naar Kinrooi, vlak naast de Sint-Martinuskerk. Hij woonde daar samen met zijn vrouw en zijn schoonvader. Die kranige ouderling werd bijna 102 en naar verluidt zat hij graag aan de knieën van de meisjes.

Bompa verhuisde in 1954 naar het Dorpsplein, langs Schoofs. Daar heeft ook de vader van Sem en Nino 4 jaar gewoond totdat hij in 1958 trouwde met hun moeder. In 1961 verhuisden bomma en bompa uiteindelijk naar Maaseik waar ze van een rustige oude dag genoten. Bompa was één van de velen die aan hun zoektocht naar het zwarte goud in de mijn van Eisden een stoflong hadden opgelopen. Hij stierf aan een hartinfarct in 1977. Bomma bleef na zijn dood zelfstandig in Maaseik wonen, maar na een ongelukkige val van het trapje aan de voordeur, in 1984, moest de familie haar beurtelings opnemen. Ze heeft ook een tijdje bij Sem en Nino gewoond, maar in 1986 verhuisde ze naar het rusthuis te Maaseik. Daar zat ze gekluisterd aan haar zetel in het kleine kamertje, ineengedoken naar buiten kijkend maar blij over een bezoekje van familie. Ze is er overleden in 1993. Zij liet zes kinderen na en maar liefst 21 kleinkinderen.

De tweede belangrijke aantrekkingspool in de jeugd van Sem en Nino was Neerpelt. De vader van hun vader baatte daar een grootwarenhuis uit. Hij was de zoon van Fried van de Bos die een boerderij had aan het zwart water in 't Ven. Hij was een man die van alle markten thuis was. Zijn hele leven heeft hij wel iets met winkels gehad. Na zijn huwelijk in 1928 verhuisde hij naar Overpelt waar hij in de fabriek werkte. In 1930 verhuisde de familie naar een huis in de Bosstraat dat later bekend raakte als restaurant De Posthoorn. Bompa werkte in Maaseik als slager terwijl bomma er café hield. Daarnaast verdiende bompa wat bij als landmeter. In 1934 verhuisden ze weer naar Molenbeersel waar ze niet ver van de kerk een voedingswinkel hadden. Daar werd de moeder van Sem en Nino geboren. Tegelijkertijd werkte bompa als timmerman mee aan de bouw van de Eisdense kerk.

Ook in Molenbeersel bleven bompa en bomma niet lang. Rond 1936 verhuisden ze weer naar Ophoven waar ze de moeder van bomma in de winkel hielpen. Daar woonden ze tot 1944, tot een Duits bombardement het huis volledig in de as legde. Een nieuw onderkomen vonden ze uiteindelijk in het ouderhuis van bompa op

de Raam aan het zwart water. Ondertussen was bompā vanaf 1940 tewerkgesteld in het Ophovens kantoor van de Nationale Landbouw- en Voedingscorporatie. Rond 1945 verhuisde hij naar het Maaseiker kantoor, vervolgens naar dat van Hasselt. In 1947 belandde hij uiteindelijk in Brussel waar hij werkte op de dienst statistiek van het ministerie van economische zaken. In 1955 keerde hij terug naar Hasselt waar hij werkzaam was bij de dienst Mijnwēzen. Ondertussen had bompā met het geld dat hij van de oorlogschade kreeg een nieuwe woning langs de Weertersteenweg in 't Ven gebouwd.

Na het overlijden van de moeder van bompā in 1955 verkocht hij de boerderij aan de Raam. Met het geld van de verkoop startten bompā en bomma in 1956 een winkel in Neerpelt. Niettemin bleef bompā tot 1965 in Hasselt werken. Vele familieleden waren in de loop van de volgende 20 jaar in de winkel tewerkgesteld. Ook de moeder van Sem en Nino werkte er tot 1979, toen bompā de winkel – die van Nera tot Nopri was hernoemd – verkocht en terugkeerde naar zijn woning in 't Ven.

Bomma van Neerpelt heeft veel kinderen verwekt, helaas mocht ze niet meemaken hoe goed ze het er allemaal vanaf zouden brengen, want zij stierf al in 1966 op 61-jarige leeftijd. Sem was 5 en Nino 6 toen dat gebeurde. Veel herinnert Nino zich niet meer van haar, maar hij ziet haar nog opgebaard liggen op de tafel in de eetkamer boven de winkel in Neerpelt. Sem en Nino hebben er vanaf hun geboorte een groot deel van de weekeindes en de vakanties doorgebracht. Samen met hun neefjes beleefden ze er fijne tijden op de Scoutsrally achter Dommelhof, en als ze kleingeld nodig hadden zochten ze op hun knieën onder de rayons naar muntjes die de winkelbezoekers verloren hadden.

Na de sluiting van de Nera woonde bompā 10 jaar in 't Ven. Op feestdagen en op zijn verjaardagen genoot hij daar van het gezelschap van zijn kinderen en hun kinderen. Het waren familiefeesten zoals er nu geen meer zijn. In 1988 stierf hij op een mooie leeftijd van 82. Bompā had maar liefst 11 kinderen en 20 kleinkinderen.

Het verhaal van de ouders van Sem en Nino begint natuurlijk in de wieg. Ze werden beiden als vijfde kind geboren. Ze groeiden op in een wereld die naar oorlog afstevende en ze maakten wereldoorlog 2 van dichtbij mee. Hun vader vond in de velden condooms van de Duitsers en het huis van hun moeder brandde tweemaal af door brandbommen.

Sem en Nino leven nu ook in een wereld vol oorlog, maar ze kunnen zich nauwelijks een oorlog in eigen land voorstellen. Misschien zijn er wel veel mensen geweest die de eerste lockdown tijdens de coronacrisis als een oorlogstoestand hebben ervaren, maar Nino voelt aan dat een echte oorlog nog veel erger is.

Door omstandigheden moest hun vader zijn humaniora afbreken. Hij kreeg zijn deel van de pech toen hij zwaar verbrand raakte door een ontploffende tankwagen. Hun moeder volgde naad en snit en ze naaide voor menigeen kleren. Ze zat met haar medemens in en werken was haar hobby. Hun vader speelde accordeon en dweilde kermissen af om mensen met zijn muziek te bekoren. Of hij op een dag zo de aandacht van hun moeder heeft getrokken, laten Sem en Nino in het midden, maar ze heeft zich allicht afgevraagd wat hij in zijn mars had. In die tijd begon hij met het verzamelen van luciferetiketten, een passie die hij zijn leven lang zou volhouden.

In augustus 1958 stapten hun ouders in het huwelijksbootje en beloofden elkaar levenslange trouw. Hun vader bouwde met de hulp van familie en kennissen een huis in Kinrooi. Toen hun nestje klaar was, waren kindjes welkom. Hun eerste poging mislukte, maar ze hielden vol. Twee jongens volgden: in 1960 kwam Nino ter wereld, en in 1961 werd Sem geboren. Beiden zagen het levenslicht in het nu verdwenen moederhuis van Maaseik.

Als kind was Nino braaf naar het schijnt. Hij denkt dat hij dat nog is, alleen heeft Nina hem assertiever gemaakt. Sem laat nu vooral van zich horen via zijn tijdschrift Weirdo's. Hun moeder noemde Sem naar haar vader terwijl haar zus een jaar eerder die naam al aan een van haar tweelingzonen had gegeven. Het toont

hoeveel eerbied de zussen voor hun vader hadden. En Nino is in zijn nopjes met de naam van de vader van zijn vader.

Als ze het volledige verhaal van hun ouders willen vertellen, mogen Sem en Nino hun doodgeboren zusjes niet vergeten, in 1963 en 1965. God ontfermt zich sindsdien over hen en wellicht genieten zij op hun eigengereide manier van de wereld waarin zij vertoeven.

Om geld te verdienen reed de moeder van Sem en Nino met de bus, en later met de auto, naar Neerpelt om er in de winkel van bompa te werken. Hun vader was eerst vrachtwagenchauffeur, later metselaar. Hij zat soms een uur in de camionette eer hij op de bouwplaats arriveerde. Elke vrijdagavond kwam bompa hem, Sem en Nino in Kinrooi ophalen om het weekeinde in Neerpelt door te brengen. De dingen die er in de winkel te vinden waren, verleidden Sem en Nino tot het uitproberen ervan. Als zij speelgoed stukmaakten, snoep aten of strips verkreukelden kon het weleens zijn dat bompa hun spel verstoorde. Een tik tegen hun kop door hun moeder was genoeg als straf.

Hun vader bezat een brommer, en toen Nino oud genoeg was, kreeg hij na lang zagen er ook een. Hij stemde altijd toe, met alles. Nino heeft hem nooit boos gezien. Niet op hem tenminste, wel op Sem en ook weleens op zijn eigen vrouw. Gelukkig vonden ze telkens een manier om elkaar weer snel te vergeven. In sommige gevallen was een hogere macht daadwerkelijk bezig met dingen te koppelen of ze te breken. Hun ouders zijn katholiek opgevoed en die kracht noemen zij God.

Toen bompa met de winkel stopte was hun moeder 43 en viel ze in een diepe put. Wat ze toen in de week deed, weten Sem en Nino niet zo goed meer. In elk geval waste ze elk weekeinde hun kleren. Nino zat op kot in Hasselt en studeerde er voor industrieel ingenieur. Sem studeerde Germaanse filologie in Leuven en logeerde bij de paters Assumptionisten. Zij slaagden zonder noemenswaardige incidenten. Het enige wat voor hun ouders telde was dat Sem en Nino hun loon gemakkelijker zouden verdienen dan zichzelf dat ooit hadden gedaan.

Hun moeder had door haar werk veel last van maagzweren. In 1984, toen Nino voor zijn werk computers in kantoren begon te installeren, lag zij in het ziekenhuis na een zware maagoperatie. Sem startte een jaar later als leraar in de vakschool maar stopte daar al snel mee. Om niet naar het leger te hoeven, liet Nino zich vanwege zijn zwakke longetjes afkeuren. Sem deed het op zijn eigen manier door zich bij Amnesty International te vervoegen. Hij trouwde en woonde een tijdje in Leuven. Nino ging er ook wonen om niet dagelijks twee uren naar zijn werk in Brussel te moeten reizen. Ondertussen was hun moeder weer beginnen werken in een slagerij, bij Bets in Maaseik.

Rond hun 55ste levensjaar hielden hun ouders het werk voor bekeken. Hun moeder speelde op haar eentje een liefdadigheidsinstelling en hun vader kluste wat bij als tuinier. Hij had genoeg tijd over om met zijn lucifermerken bezig te zijn; hij was een van de grootste verzamelaars in België. Voorts maakten ze tijd om te wandelen en te fietsen, met z'n tweetjes of samen met vrienden. Ze gingen ook regelmatig op reis. Als ze voor een meneer in Luxemburg werkten was het in de mooie omgeving van Bourscheid altijd een beetje vakantie. Vele jaren gingen ze tijdens de winter zelfs voor een maand naar Tenerife om er hun batterijen op te laden.

De vader van Sem en Nino is 81 geworden. Hij is onverwacht heengegaan toen zijn hart het begaf na de zoveelste chemokuur om zijn longkanker te bestrijden. Tijdens de begrafenis had Nino een gedicht voorgedragen, over het immense heelal, door mensen niet te overzien, fragiel als een bel, zo rond als een bal, enkel te begrijpen door een geleerd man misschien. Over de imposante wereld, moeilijk in woorden te vatten, een pasfoto van de schepper, zonder rand, alleen door een knappe geest een beetje te snappen. Over hun vader dus, voor jongeren heel oud en grijs, niet te geloven, maar wis en waarachtig, hij had mensen vooral levenswijs gemaakt.

Van zijn vader had Nino het rustige karakter geërfd. Nino deed niets ondoordacht en liet zich door niets afleiden. Hij deed zijn

ding, op zijn manier. Hij studeerde goed, ook aan de hogeschool in Hasselt van 1978 tot 1982, vond werk in Brussel en woonde een zestal jaren in Leuven, waar ook Sem en zijn gezin een stekje hadden gevonden. Nino volgde Sems voorbeeld toen hij terug naar Kinrooi verhuisde en woonde een drietal jaren bij zijn ouders in. Toen hij in 1992 serieus verliefd raakte op een collega huurde hij een appartement in Hasselt, maar het samenwoonproject ging helaas niet door.

Over de jaren heen heeft Nino wel een aantal vriendinnen gehad, maar hij durfde de stap naar het huwelijk nooit te zetten en dus kon hij de vraag van zijn neefje en nichtjes om voor een baby'tje te zorgen niet beantwoorden. De vrouw van zijn dromen kwam pas op het toneel eind 2002, toen Nina aan hem verscheen als Onze-Lieve-Vrouw, geen maagd in een grot maar een vrouw van de wereld. Maar hij was te oud om kinderen te maken, en Nina te oud om kinderen te baren.

Alle scherven uit het verleden leven dus voort in de drie kinderen die Sem samen met zijn vrouw op de wereld zette. Zij trouwden in Leuven, in 1983, nadat Sem zijn studies had beëindigd en zijn vrouw nog een jaar verpleegkunde moest volgen. Ze woonden oorspronkelijk in een appartement op de vijfde verdieping in de buurt van het AZ Sint-Rafaël te Leuven. Sem gaf eerst les bij de Kruisheren en Sint-Jansberg in Maaseik, en vervulde later zijn burgerdienst in het Leuvense hoofdkantoor van Amnesty International Vlaanderen.

In 1984 verhuisden ze naar te Kessel-Lo waar ze een verdieping huurden boven restaurant De Leuvens Stoof. Drie jaar later verhuisden ze naar de andere kant van Kessel-Lo, waar ze een rijtjes-huis huurden, vlak aan het park en het station. Ondertussen werkte Sem achtereenvolgens bij radio Sinjaal, Jet-Magazine, aan de UCL in Louvain-la-Neuve en bij het Koerierke. Zijn vrouw was verpleegster in het ziekenhuis van Tienen.

In Gasthuisberg te Leuven werden de zoon en de eerste dochter van Sem geboren, respectievelijk in 1988 en 1989. Die

kinderweelde en het verlies van zijn wilde haren deed hem uiteindelijk beslissen terug te keren naar de bakermat. In april 1990 ruilden Sem en zijn gezin de stad Leuven voor het landelijke Kinrooi. In eerste instantie trokken ze in bij de schoonouders van Sem, vlak aan de grens met Molenbeersel. Een jaartje later was hun eigen woning klaar, vlak naast het oude huis van Pier van de Birk, oud Knoops, en konden ze hun wortels definitief laten groeien in Kinrooi. Dat resulteerde in een tweede dochter, in 1992, het orgelpunt van een heel lange voorgeschiedenis.

In de zomer van 2019 trouwden hun zoon en ook hun jongste dochter, terwijl de oudste dochter voor nageslacht zorgde begin september. In februari 2020 zette zijn zoon een zoon op de wereld, en in de zomer van datzelfde jaar zorgde zijn jongste dochter voor nog een lichtpunt in de duisternis. Begin 2021 baarde de oudste dochter een tweede meisje. Als bompie en bommie staan Sem en zijn vrouw aan het hoofd van een nieuwe familietak. En de moeder van Sem en Nino doet het nu alleen, dapper en kranig.

Het levensexperiment gaat onverminderd door.

Hoe een experiment afloopt, dat kunnen ze voorspellen met behulp van de kwantummechanica. Moeilijke materie, dat wel, maar Nino probeert het toch te begrijpen. Niels Bohr beweerde dat een elektron onder invloed van straling zelf beslist wanneer het van energieniveau verandert en in welke richting het dat zal doen. Einstein vond het maar een spooktoestand. Hij dacht aan een fout in hun berekeningen. En als het dan toch waar was had hij beter voor timmerman gestudeerd.

Je locatie en je snelheid bepalen je eigen nu, volgens Einstein, er is geen universeel nu. Hij stelt in zijn speciale relativiteitstheorie dat informatie niet sneller dan het licht kan reizen. De kwantumtheorie is hiermee niet in strijd omdat er geen overdracht van informatie is wanneer verstrengelde deeltjes instantaan, onmiddellijk dus en zelfs over grote afstand in de ruimte, op elkaar reageren.

Chinese wetenschappers zijn er al in geslaagd satellietverbindingen via laser te beveiligen met een set verstrengelde systemen in combinatie met een klassiek informatiekanaal. Zodra een hacker de verbinding kraakt, schakelt het systeem automatisch over naar een andere verbinding. Er zijn ook experimenten gaande om te zien of verstrengeling het resultaat is van retrocausaliteit, waarbij deeltjes even in het verleden reizen om door te geven hoe het verstrengelde deeltje in de toekomst moet reageren.

Terwijl Nino de afwas doet bedenkt hij dat hij niet kan wat elektronen met gemak doen: op twee plaatsen tegelijk zijn. Niet dat hij daarvoor plannen heeft, maar om de perfecte moord te plegen heeft hij negatieve graviteit nodig, iets dat niet aantrekt maar dat alles wegduwt. En omdat die negatieve zwaartekracht nergens te vinden is kan hij oorzaak en gevolg niet zo direct omkeren. Trouwens, in zo'n verdraaid heeel heeft hij geen vrije wil meer en dat zal allicht tot heel rare toestanden leiden. Zelfs in een tekst die hij

schrijft moet uit het ene, het andere vloeien opdat lezers goed zouden kunnen volgen.

Alles gaat kapot. Mensen verslijten ook, gaan onherroepelijk dood. De thermodynamica, van lage naar hoge entropie, geeft de tijd een richting. Het heeft geen zin de wijzer terug te draaien omdat tijd alleen in zijn hoofd zit. Zijn brein compenseert, masseert, zijn perceptie van tijd. Soms doet het gebeurtenissen vertragen, andere keren versnelt het ze. Als Nino te veel informatie via het gehoor en het gezicht binnenkrijgt, sluit zijn brein zich af om te verhinderen dat het nog meer informatie moet vergaren. Dan slaat hij tilt. Nina zegt dan dat hij flipt.

Zijn reactietijd tussen iets zien of horen en daarop reageren is nogal traag. Maar dat is goed, want anders kan hij niet tv-kijken. Zijn brein helpt hem immers alle stilstaande beelden die op zijn netvlies vallen aaneen te rijgen tot een vloeiende stroom.

In een liederlijke bui heeft hij ooit een tekstbericht naar Nina op bureau gestuurd, terwijl hij thuiswerkt. Hij gebruikte de kwantumtheorie om haar eigenwijs zijn oneindige liefde te verklaren: *De onzekerheid die mijn brein voortdurend beheerst is een gevolg van mijn elektronen die uit eigen vrije wil beslissen om van energieschil te veranderen, in eender welke zin. Ik heb zin om je vol op de mond te kussen. Als jij ook goesting hebt, kom dan maar gauw naar huis. Jouw leven gemakkelijker maken is alles wat ik in mijn leven nog wil doen.*

Voor Nina zorgen, dat doet hij al bijna vijftien jaar. Hij krijgt er niet genoeg van. Van het leven, én van Nina. In feite krijgt hij genoeg, want hij krijgt veel terug van wat hij geeft. Nemen en geven. Het leven is duidelijk een intermenselijke wisselwerking van genegenheid en liefde, maar ook van haat en antipathie.

Toen ze eerder in de keuken stonden te koken merkte Nino op dat Nina graag samen dingen doet. Zij zei dat haar leven zoveel rijker is met hem erbij, ze kan zich niet voorstellen dat hij er niet is. Zo heeft ze het gezegd. Nino bedacht toen dat hij nog nooit zoiets tegen Nina had gezegd.

Hij heeft andere manieren om haar te zeggen hoe fijn hij het vindt om bij haar te zijn. Hij zegt regelmatig dat hij haar mooi vindt. Hij pakt haar dikwijls vast, al zijn zijn aanrakingen soms iets te bruusk. Mannen benaderen de liefde heel anders dan vrouwen. Wellicht moet de menselijke man nog heel wat jaren evolueren naar een emotioneler wezen, en tegelijk kan het niet anders of de vrouwen kweken meer spieren.

Nina kan het niet schelen dat de kleinste dinosaurus maar zo groot was als een kolibrie en slechts twee gram woog. Met zijn grote ogen en een bek vol tanden zou hij veel opzien baren tussen de vogels van nu. Nog minder wil Nina weten van computers. Toen Nino probeerde uit te leggen dat Google en IBM samenwerken aan een nieuw type computer die meer gegevens kan behandelen in dezelfde tijdspanne – omdat hij met qubits werkt, bits die tegelijk 0 en 1 kunnen zijn – toen moest ze ineens naar haar moeder bellen.

Het fascineert Nino mateloos hoe de computerwetenschap met rasse schreden vorderingen maakt. En het ergste van alles is dat hij het zelf allemaal niet meer kan bijhouden. In de jaren zeventig, tachtig en negentig van de vorige eeuw kon hij dat nog perfect, wellicht omdat hij er middenin zat. Maar de laatste jaren is zijn interesse voor ICT flink gedaald.

Nino begint meer in het geloof te zien. Religie stelt hij nu boven techniek omdat hij eindelijk heeft begrepen dat de aarde zijn godshuis is, en dat moet te allen tijde recht blijven staan. Zeker nu nieuwslezers de indruk geven dat de wereld nog sneller ten onder gaat dan onderzoekers hebben voorspeld.

Het wordt te heet onder zijn voeten, letterlijk want de aarde warmt op. Hij wil al zijn vrije tijd in de afkoeling van de wereld steken, maar hij weet niet waar hij moet beginnen. In het begin van de coronacrisis was de lucht langzaam opgeklaard, dus minder reizen, minder produceren en minder consumeren zijn mogelijke oplossingen, alleen heeft de lockdown er ook voor gezorgd dat een heleboel bedrijven hun boeken hebben moeten neerleggen.

Misschien loopt het allemaal niet zo'n voort met de opwarming, want in de vorige eeuw hebben al fameuze hittegolven onze regionen geteisterd. Nino herinnert zich de hittegolf van 1976 nog goed. In die tijd tekende hij veel. Hij kan goed tekenen, maar hij heeft ingezien dat andere tekenaars veel beter zijn dan hij. Zo zijn er ook schrijvers die beter dan hij schrijven.

Waarheid of mythes, schrijvers rakelen gegarandeerd oude verhalen op, tot in den treure. Waarover ze vertellen is niet belangrijk. Als hun lezers zich maar kunnen inleven is het net zo goed als het echte leven.

Nino is geen medium, geen helderziende, geen profeet, geen telepaat, geen clairvoyant. Hij ervaart zijn omgeving niet alleen door het licht dat ze terugkaatst op te vangen. Nog twintig andere zintuigen staan tot zijn beschikking.

Wanneer hij wandelt, tuurt hij in het rond als een vuurtoren, staart hij als een blinde die ineens weer ziet. Hij observeert en denkt na over wat hij heeft gezien. Hij kijkt ook naar binnen, registreert de beelden en laat zijn brein een wereld op zijn netvlies creëren, waarvan hij een afbeelding via zijn oogballen weer naar buiten projecteert. Wat er dan voor zijn geestesoog verschijnt, schrijft hij op. Anderen hoeven zijn geschriften maar te lezen en ze naar geloven te interpreteren.

Soms tast hij in het donker, letterlijk maar vooral figuurlijk. Dan baseert hij zich op de luchttrillingen in zijn oren. Als hij bij Nina is, raakt hij haar op allerlei manieren aan, vooral met zijn huid, zijn grootste orgaan. Met de reukzin in zijn neus neemt hij haar geur waar. Smaken verschillen, maar Nino proeft net zoals ieder mens met zijn tong, bijt met zijn mond en kauwt met zijn tanden.

Hij balanceert door de zwaartekracht te coördineren, houdt evenwicht door beweging en balans te combineren, regelt de temperatuur van zijn lichaam, en voelt pijn via receptoren in zijn huid, botten, gewrichten en organen. Nino is onderhevig aan het dag-nachtritme en heeft daardoor een relatief gevoel voor tijd. Zijn ferromagnetische oriëntatie stuurt zijn richtingsgevoel. Infrarood licht ziet hij niet maar ervaart het wel als een warm gevoel. Zijn huid zet de elektromagnetische energie van ultraviolet licht om in chemische energie, waardoor zijn huid bruint.

Vomeronaal vangt hij achter in zijn neus feromonen op die zijn hypothalamus opdracht geven seksuele gevoelens in zijn lichaam wakker te maken. Proximaal neemt hij waar dat mensen fysiek te dichtbij komen, en daar houdt hij niet van. Dat hielp hem

heel goed bij het afstand houden tijdens de coronacrisis. Blijkbaar was dat zintuig veel minder ontwikkeld bij sommige van zijn medemensen die zich zomaar lieten besmetten.

Als hij haar op zijn hoofd had gehad zou het statisch geladen rechtop zijn gaan staan dicht bij elektrische bronnen. Barometrisch past zijn gedrag zich aan de atmosferische druk aan. Zijn humeur schommelt met het weer mee. Ionisch geladen deeltjes in de lucht beïnvloeden zelfs zijn mentale gesteldheid en nauwkeurigheid.

Nino's eidetisch zintuig zorgt voor een goed fotografisch geheugen. Geogravimetrisch is hij beter dan Nina want hij kan heel goed afmetingen schatten en zien of iets groter of kleiner is. Visceeraal neemt hij allerlei dingen waar, zijn buikgevoel of instinct communiceert direct met zijn hersenen. Paranormale vermogens komen misschien ooit bovendien. Nu heeft hij alleen zijn intuïtie.

Nino laat zich voornamelijk verleiden door beelden, geluiden en aanrakingen. Als Nina hem aanraakt met haar handen als ijspegels hapt hij naar lucht. Als hij zijn handen op haar heupen legt meent Nina dat ze door haar kleren branden. Onaangenaam voor haar maar wel erg leuk voor hem.

Een vriend paartje op tv moet hem dwingen cola te kopen omdat het goedje hem zal verlossen van het verlangen om een vrouw te bezitten. En zo hoeft hij geen blauwtje te lopen. Alle vorige vrouwen hebben hem pijn gedaan, en toch liep hij telkens in dezelfde val. Maar Nino laat zich niet meer beïnvloeden door reclamespots omdat hij de ware heeft gevonden: Nina. Hij zou haar graag een mooie Engelse zin voorlezen die hij ooit in een boek van Dean Koontz heeft gelezen, maar in het Nederlands zal hij meer effect hebben: *Hij neemt haar in zijn armen en maakt de wereld zo klein dat alleen hun eigen lichamen erin pasten.*

Nina kan haar liefde bij Nino kwijt, maar ze heeft nog een beetje over om aan een huisdier te geven. Ze ziet graag honden maar ze houdt van katten. Katten zijn zelfstandig. Ze hebben een grotere eigen wil en hun onschuld zit niet vervat in de manier

waarop ze de wereld rondom hen waarnemen. Omdat Nino allergisch is voor katten zou de huisdierkeuze niet moeilijk mogen zijn. Maar dat kan wachten tot ze allebei op pensioen zijn.

Dean Koontz, Amerikaans schrijver, neemt het in zijn boek *De verlossing* op voor onze trouwste viervoeters, de honden. Zij staan voortdurend verwonderd over hun omgeving, iets wat de meeste mensen vergeten te doen.

Nino en Nina zijn veel bezig met zichzelf omdat ze geen kinderen hebben. In het kijkboek *Herkenrode, abdi en levend monument* staat een grafschrift van een wereldse abdis: *In me rivus extinctus est*. In mij is de rivier uitgedroogd. Die zin drukt Nino met de neus op de feiten. De vrucht van zijn lendenen sterft elke keer een snelle dood in een condoom, de afvoer van de waskom of de wc. Zijn leven zal wellicht kinderloos blijven, of hij moet de schoot van een gewillige vrouw kunnen openen. Maar die benadering van het probleem zal Nina zeker niet appreciëren.

In plaats van kindjes te maken zoeken ze allerlei gekke plekken in België en Nederland op. En die blijken dikwijls religieus van aard te zijn. De Achelse Kluis was zo'n rare plaats. Een moderne monnik legde hen er met een Nederlands accent uit dat zij er kerkdiensten mochten bijwonen maar niet mochten zien hoe de kloosterlingen leefden. Nina wilde al vertrekken maar Nino kon haar overhalen het museumpje te bezoeken, tegen een entreprijs van twee euro.

Er lagen minieme stukjes relikwie, van bot tot kruishout. Er stond zelfs een volledige kalender met voor iedere heilige, voor elke dag van het jaar, een botoverblijfsel. Er hing ook een paternoster van Bernadette Soubirous, en relikwieën van Franciscus van Assisi, en de rozenkrans van Thomas van Aquino.

Ze leerden er dat elf van de twaalf apostelen martelaren waren. Jezus Christus en zijn neef Johannes de Doper waren dat ook. Martelpraktijken gaan tweeduizend jaar later lustig door. In 2021 siert bommengeweld nog steeds de heiligste plek op aarde, Jeruzalem, waar Palestijnen en joden elkaar letterlijk in het haar vliegen vanwege hun interpretatie van de verhalen uit de Bijbel.

Geloof of niet, in vergelijking met de goedgelovige mens van pakweg duizend jaar geleden, leven wij heel wat beter en langer. Maar wie wil er eeuwig leven zoals Jan Mulder, ex-voetballer en geprezen tv-figuur? Jan ging op zoek naar wetenschappers die hem konden helpen om eeuwig te leven, maar dan in een lijf dat goed functioneerde. Wat hem zorgen baarde was zijn evenwicht.

Nino kan daarover meespreken. Doe de test maar eens: ga op één been staan terwijl je je handen op je borst houdt. Het zal wel lukken om het evenwicht te vinden, maar sluit nu eens je ogen. Voel je je voet voortdurend zoeken naar een punt waarop je lichaam balanceert? Het lijkt wel of het hersendeel dat voor de bewegingen in je voetzool instaat, in paniek slaat en niet meer weet waar steun te vinden, met als gevolg dat je je ogen moet openen of je tweede been op de grond moet zetten.

Naarmate Nino ouder wordt gaat zijn brein achteruit. Niet alles wat het hem inspreekt lukt van de eerste keer. Zijn armen en benen doen het niet zo goed omdat zijn gewrichten niet meer mee willen. Ook met zijn mond en ogen gaat het slechter. Bij het spreken zoekt hij dikwijls naar woorden. En de kleine lettertjes ziet hij niet meer. Alleen schrijven, dat gaat hem nog goed af.

Nino hoopt dat Jakobus, de Joodse aartsvader en een van de apostels van Jezus, hem zal beschermen als het goed fout gaat. Zijn graf ligt in het Spaanse Santiago, meer bepaald in Compostella. Nino heeft dat doel aan zijn reizenlijst toegevoegd, maar hij twijfelt eraan of hij daar ooit zal geraken. Ondertussen loopt hij in de schaduw van zijn eigen engel, Nina, in haar doorzichtige nachtkleedje en getooid met schelpjes in haar haar als attribuut.

Nino en Nina zijn helemaal geen fanatieke reizigers. Zij gaan een- of tweemaal per jaar op reis naar een bestemming die ze met een aards vervoermiddel binnen een dag kunnen bereiken. Daar gaan ze dan elke dag vele kilometers wandelen en voelen ze zich pelgrims die op zoek zijn naar mooie landschappen om er foto's van te maken.

Pelgrim in het Frans zegt meer, dan is Nino een *pélerin*, een kruisvaarder. In de Middeleeuwen zou hij iemand zijn geweest die gestraft was met een bedevaart. Die boetedoening voelt Nino nog in zijn binnenste, een overblijfsel van een bijna niet te traceren gen op de dubbele strengen van al zijn cellen.

Een geluk dat hij van zijn ouders mocht gaan studeren. Hij vond ook snel een gemakkelijke baan die hij 37 jaar heeft volgehouden. Hij heeft genoeg vrije tijd gehad om te lezen en te leren. Reizen doet hij liefst in zijn geest. Hij ijlt zonder beletsel overal heen en schrijft zijn belevenissen en conclusies daarover minutieus op. Het puntje van een vlugge pen is het scherpste wapen dat hij kent.

Net zoals beroemdheden wijsheden proclameren, zo wil Nino rondbazuinen waar het allemaal om draait, waarom wij leven. Hij heeft er zestig jaar over gedaan om het antwoord te vinden: wij weten het niet, net zoals Covid-19 niet weet waarom het zich per se wil multipliceren. We kunnen virussen niks verwijten omdat mensen zich ook per se willen vermenigvuldigen.

Een eencellig schepsel heeft het tot ingewikkeld wezen gebracht dat zichzelf in vraag stelt. Een belangrijke stap naar zijn eigen verlichting is de zin die Nino ooit bedacht zonder dat iemand hem daarbij hielp: *Intellect houdt me tegen om dier te zijn*. Nino had liever gezien dat de mens een dier was gebleven, met een beperkt denkvermogen zodat zijn leven overzichtelijk is en hij niet in verwarring raakt door dingen die zijn brein denkt enkel om de soort te verbeteren.

Anderen mogen leider zijn of verkennertje spelen. Anderen mogen zich de ruimte in laten schieten, zich desnoods opofferen voor het land. Voor sommigen gaat er blijkbaar niets boven zich wegcijferen voor de mensheid met als beloning de geschiedenis ingaan. Nino wil ook wel vooruit, maar slenterend. En bij tijd en wijle vult hij zijn geest met de rust van zijn omgeving. Volgens Johan Van Wolfgang von Goethe moet je zo mogelijk elke dag een liedje beluisteren, een goed gedicht lezen, een mooi schilderij bekijken en

een paar zinnige woorden schrijven. En dat is nu net wat Nino nodig heeft.

Om zijn geluk naar anderen uit te stralen schrijft hij maandelijks een stukje proza op zijn blog, vergezeld van enkele veel- maar niet alleszeggende foto's, en een melig poëem dat het thema in zijn tekst krachtig ondersteunt. Alleen jammer dat hij de gezichten van zijn lezers niet ziet, want hun reactie – negatief of positief – zou hem een hart onder de riem kunnen steken. En dan zou hij zich niet elke maand moeten afvragen of hij moet doorgaan op de weg die hij is ingeslagen.

Volgens Albert Einstein hangt ons geluk af van de glimlach van anderen. Albert had relatief veel humor, maar hij was ook vergeetachtig, wat blijkt uit het feit dat hij op de trein na een controle van de conducteur – die het niet erg vond dat Alfred zijn ticket niet kon tonen – op handen en knieën ernaar bleef zoeken omdat hij niet meer wist wat zijn bestemming was.

In *Gezicht van de angst* schrijft Dean Koontz: *Ze had genoeg meegemaakt om zichzelf te straffen dat ze haar verdriet niet zo lang kon voelen. Zo zaten mensen in elkaar. Vergeetachtigheid was waar het om draaide, de kern van de geest, de zaak waardoor je niet gek werd.* Alleen jammer dat niet iedereen dat weet, en gek wordt. Volgens Nino is er geen weg terug als je eenmaal gek bent.

Volgens Youp van 't Hek wil iedereen oud worden maar niemand wil oud zijn. Volgens voetballer Jan Mulder zullen we moeten wennen aan een leven zonder lichaam, want de wereld raakt vol. We zullen uiteindelijk zoveel weten dat we verleren mens te zijn en dus zit er niets anders op dan in de Cloud verder te leven, of beter, te zijn.

Ondertussen vertoeft Nino in een eindeloze ruimte waarin tijd vooruitgaat. En wanneer hij doodgaat, hoopt Nino dat zijn dierbaren hem in eenvoud en rust gedenken. Een mooie spreuk daarover heeft hij ooit op de glazen deur van een natuur-en-ontdekkingswinkel zien staan, anoniem: *Waar ik precies ben, weet jij niet, een ding weet je zeker, een stukje van mij zit in jou.*

Achter blijven de relikwieën uit zijn leven: de doorgebrande 100cc zuiger van zijn Yamaha RD200 gespietst op de zuigerklep van een motor, de drie medailles van de karting competitie op het werk, het schaalmodel van de Honda CB750 Four, de kleine pilotenhelm gekregen van een F-16 piloot, de TRS-80 computer, de tennisballen van zijn overleden hond, de geruite kamerjas van zijn grootvader aan vaders kant, het dubbele ronde spiegeltje van de moeder van zijn vader, de loep en de briefopener in de vorm van een zwaard van zijn vader, de vingerhoed van zijn moeder.

Nino blijft van hot naar haar rennen. Hij voelt zich uitbundig, niet vrolijk maar geestdriftig om zijn verhaal zo goed mogelijk te vertellen. Om dat gevoel over te brengen wil hij graag de bekende Nederlandse cabaretier, acteur en presentator Marc-Marie Huijbregts citeren: *Zie hoe wild ik door het veld van mijn kennis ren.*

Nino is geen kloot en hij is zeker niet dood. Springlevend is hij beter af. Hij heeft voortdurend honger naar eten en meer weten.

Zèta

Met woorden anderen bewegen tot daden, of ze waarschuwen voor allerlei onheil, dat is geen maat voor niets. Nino doet alvast een duit in het zakje, misschien redt hij zo een stukje van de wereld van de ondergang.

Als doorluchtige hoogheid gaat hij liefst virtueel op avontuur, de delen van zijn brein verkennend die hem in resonantie brengen met de wereld die hij ziet. Hij schrijft en dicht om zijn lezers te doen nadenken. Want saai is het niet, dat lezen, het is een manier van leven.

Nino heeft in 2012 een website gemaakt om zijn boeken te promoten. Zijn boekenstock was aangevuld. Hij stond klaar voor opmerkingen en om vragen te beantwoorden, maar het wachten op de volgende bestelling duurde langer en langer, tot er geen meer binnenkwam. Om toch wat beweging in zijn site te krijgen is hij toen begonnen met zijn gedachten de vrije loop te laten in een blog.

Sindsdien probeert Nino elke maand zijn lezers te overtuigen om te relativeren bij alles wat ze doen. Het kan volgens hem geen kwaad om eens even een eilandje in de onmetelijke zee te spelen, weg van alle drukte, alleen met jezelf. Niet te lang, want de zielenroerselen van anderen moeten je blijven boeien.

De site heeft hij vervolgens uitgebreid met een luik over zijn broer Sem die gedichten schrijft en een tijdschrift uitgeeft: *Weirdo's*. Al drie decennia lang schopt hij tegen de schenen van instanties die navelliteratuur promoten en biedt hij de gewone man de mogelijkheid om zijn creaties Vlaanderenkundig te maken.

Nino had ook graag wat muziek in zijn site gebracht. Hij stelt zich voor dat bezoekers zijn belegen muziek beluisteren met het langzame opmerkingsvermogen van een orang-oetan die de nieuwste tablet van Apple uitprobeert. Jammer genoeg mag hij geen muziekfilmpjes van YouTube op zijn site zetten zonder een regeling over de auteursrechten af te spreken. Niet erg, dan zullen

vervelende reclameboodschappen de bezoekers van zijn website ook niet afleiden.

Nino steekt de bazuin voor zijn boeken met de kundigheid van een inventieve reclamesloganbedenker: *Wie leest, koopt een boek, liefst een van mij dat leest als koek*. Of in de stijl van een gewiekst boekenverkoper: *Een gulle tien procent korting op alle boekbestellingen tussen nu en de komende tien jaar als het moet, ja, je leest het goed*. Als de campagne niet zou lukken, belooft hij samen met de witte poes van de burens vanaf de schutting naar de vollemaan te janken. Ondertussen zullen vooral nerds van zijn teksten snoepen, want ze zitten vol wetenswaardigheden die anderen het minder waard vinden te weten.

Op vakantie in Frankrijk stelde Nino bijvoorbeeld iets heel interessant vast. De maan kwam er elke avond vijfendertig minuten later op, en ze kwam binnen twee minuten helemaal los van de horizon. In deze context komt een zin uit *Alias Paulus* van Thijs Voskuilen goed van pas: *Als ze niet vol is kun je aan de maan zien dat de aarde rond is*.

Met Nina heeft hij het niet over landingen op andere hemellichamen dan de aarde, of over onbemande ruimtesondes naar planeten van het zonnestelsel en verder. Zij houdt het liever bij hoe *het* met de wereld *gaat* en hoe de wereld *vergaat*. Nino mist de gesprekken met zijn vader, want die was ook overtuigd dat de aarde zot draaide. Bovendien deelde hij Nino's fascinatie over het heelal. Als iedereen het rustige karakter van zijn vader had, zou de wereld beter zijn.

Net zoals de familie hun medeleven hebben geuit bij de dood van zijn vader, zo leeft Nino mee met de nabestaanden van allerhande slachtoffers over de hele wereld. Als schrijver gebruikt hij liefst betekenisvolle woorden in afgeronde volzinnen, maar sinds de aanslagen op 13 november 2015 houdt hij het liever kort: *Eerbiedig alsjeblijft het geschenk van het leven*.

Om alle mankementen van de wereld te vergeten, laat Nino zich geregeld wegdrijven op de tonen van Tangerine Dream, op

volume tien en met de koptelefoon op, natuurlijk alleen als Nina van huis is. Hij waant zich dan op weg naar het middelpunt van de Melkweg waar hij met een ontzettende vaart van bijna 300.000 km/sec zich in de Sagittarius A-ster boort, of beter gooit, ons eigenste super massieve zwarte gat. Wees niet ongerust. Het volgende liedje, een van Rammstein of Within Temptation, brengt hem heelhuids terug. Toch snakt hij op eenzame avonden naar de thuiskomst van Nina, zo *Home alone*, want alleen samen kunnen ze er *Home & away* naspelen.

Hoe ouder hij wordt, hoe meer hij bij de muziek van zijn favorieten blijft. Maar moderne componisten verbazen hem met hun inventiviteit in het variëren van toonhoogten die uit hun instrumenten spruiten. Hij beluistert synthesizermuziek omdat hij niet zo gek is van gezongen liedjes. De waarheden die zangers zingen gaan helemaal aan hem voorbij. Nina verbetert hem telkens wanneer hij de mist in gaat met de herinnering aan een verkeerd gezongen tekst, toen hij nog kind was en het Engels niet helemaal onder de knie had.

Hij spitst nu de oortjes, en zo kwam hij via de radio op het spoor van iemand die zong: *Some people got the real problems. Some people out of luck. Some people think I can solve them.* Aan de zware stem te oordelen had Nino aangenomen dat het een zwarte man was, maar de zang/rap komt regelrecht uit de onderbuik van Rag'n' Ban Man, een blanke Britse man van 31 jaar, rijkelijk versierd met tattoos en voorzien van een welige baard. Wat Nino vooral aanspreekt is de zin: *Don't put the blame on me, I'm only human, after all.*

Sommigen krijgen de schuld van dingen die ze niet gedaan hebben, anderen glippen door de mazen van het net terwijl ze heel wat op hun kerfstok hebben. Op een minder wereldlijk niveau gebruikt Nino soms dat zinnetje om zijn onschuld te bewijzen wanneer Nina denkt dat hij weer iets onbezonnen heeft gedaan.

Nino durft zich af te vragen of hij slecht geboren is. De programmatie van zijn brein gebeurde anders dan bij anderen, en wie

zegt niet dat een bepaalde bekabeling ervoor zorgt dat het kwaad in je ontwaakt en erin blijft huizen. Maar Nino denkt: *Daar kun je altijd wel iets aan doen*. Want als een goeierd op het slechte pad geraakt, kan een slechterik zich ook bekeren.

Wij zijn geëvolueerd naar wezens die zich heel goed kunnen aanpassen en dus zijn we in staat onszelf te corrigeren of dat door anderen te laten doen. Het concept van goed en kwaad lijkt in onze genen vastgebakken te zitten. Rammstein ziet het anders, gefascineerd door de witte fee – de drug die je kunt snuiven, roken, spuiten en kauwen – zingen ze in hun liedje Kokain: *In mir ist auch das Böse gut/ In mij is ook het boze goed*.

Soms wijken we van het rechte pad af door omstandigheden, meestal ongewild, en een weg terug lijkt er niet te zijn. Maar er is altijd een smal paadje om de narigheid te ontvluchten. Zoals tijd wonden heelt, zo zal tijd raad brengen, maar ondertussen is het behelpen geblazen. Zolang kunnen we beter proberen elkaar te begrijpen, in de hoop dat we binnenkort het kleine stapje naar de all-in-onemens zetten die eerst oplossingen vindt voor hij problemen gaat zoeken. Pas dan kunnen we onszelf de waanzinnige stap vergeven van primaat die in de bomen leefde naar steppebewoner die ging boeren.

Nino heeft het als aardbewoner ver geschopt, maar dat wil niet zeggen dat iedereen al zo ver is, de armen bijvoorbeeld. Nino is rijk. Hij schaft zich drones aan terwijl die dingen helemaal niet levensnoodzakelijk zijn. Nino speelt ermee. Maar de vliegende tuigen hebben heel wat in hun mars, de minihavik heeft een camera aan boord. En uit wat Nino van bovenaf kan bekijken leert hij veel meer, bijvoorbeeld de staat van zijn dakgoten.

We registreren zoveel mogelijk wat we in ons leven doen, op foto en video. Regisseurs van films vertellen gefantaseerde of waar gebeurde levensverhalen in hun eigen stijl. Ze maken een tijdsbeeld waaruit latere generaties kunnen leren, al is het slechts om te tonen hoe fantasierijk mensen kunnen zijn.

Neem bijvoorbeeld *Videodrome* van David Cronenberg uit 1983. Pure horror. Mensen als videorecorders. Nino zou de film van de opnames die zijn drone boven zijn huis en die van de burens heeft gemaakt *Videodrone* kunnen noemen, maar de situaties zijn te saai om menig kijker te beroeren. Dus ziet hij daarvan af.

Hij was verrast toen hij op tv een clipje zag over een MUG-drone. Dat ding zou van pas komen als hij bijvoorbeeld tijdens het shoppen in een of andere stad op de stoep neerzigt vanwege een hartaanval. Nina belt de hulpdienst en die blijft in contact via haar smartphone – nog zo'n slim toestel – tot de drone bij hen landt. Vervolgens legt iemand van de centrale haar via de luidsprekers van de zoemende drone uit wat ze moet doen om Nino te reanimeren. Zo gemakkelijk red je een mensenleven.

Zijn broer Sem huurt een dronepiloot om bouwprojecten aan de Maas te filmen. Die man bestuurt het toestel echter niet zelf. Hij geeft slechts de nodige gps-coördinaten in en de drone vliegt het parcours volautomatisch. Het resultaat is een professioneel promotiefilmje waarvan de cameraresolutie opmerkelijk goed is. Maar dat mag ook voor een toestel dat een paar duizend euro's heeft gekost.

Nino heeft met een Quadcopter van 89 en een van 150 euro rond gebromd, niet *headless* maar met zijn hele hoofd erbij. Dat wil zeggen dat hij het op de moeilijke manier deed. Wanneer hij via zijn afstandsbediening die drones van zich weg liet vliegen was er alleen links en rechts. Liet hij hen terugkeren, dan was links ineens rechts en omgekeerd, een *mindfuck* vergelijkbaar met die van de finale in het tv-programma *Kalmte kan u redden* met Tom Lenaerts als presentator. Met de minihavik gaat het veel gemakkelijker want diens camera fungeert als een breedbeeldoog.

Voor velen is hun drone de goedkoopste cameraman die ze zich kunnen veroorloven om hun sportevenementen te registreren en dat levert gegarandeerd spectaculaire beelden op. Voor anderen brengt het vliegend tuigje allerlei pakjes rond, besteld in online-winkels. De drone doet zijn ding tijdens zoek- en reddingsacties, hij

inspecteert windturbines, dakbedekking en -isolatie, scant het interieur van gebouwen of bewaakt ze.

In oorlogsgebieden speelt de drone superspion en heeft hij het beste overzicht van het front. En terroristen uitschakelen, dat kan hij ook zelfstandig. Natuurlijk zetten criminelen drones in om hun deals af te handelen. Tijdens de coronacrisis wilde de politie ook hun nut bewijzen bij de controle van de lockdown maatregels, maar ze hadden geen rekening gehouden met de wet op de privacy.

De drone is de ultieme robot. Hij schiet voor ons als satelliet de ruimte in om de zonnewarmte te meten. Hij vliegt waar geen mens ooit eerder is geweest – de Voyager 1 en 2 zou je als pionierdrones kunnen zien – en hij duikt zonder vrees in de mond van een vulkaan. Zelfs onder water zoekt hij naar vissen zodat de visser ziet waar ze zich verstoppen en geen uren naar de dobber moet turen.

Velen zetten een VR-bril op om zich in de virtuele werkelijkheid onder te dompelen en zich er over te leveren aan allerlei vermaak. Maar niet iedereen doet met de hype mee. Sommigen duiken de echte diepte in waar ze de caissonziekte kunnen oplopen en hun leven erbij verliezen. Astronauten zijn altijd in levensgevaar als ze in de ruimte wandelen, want ze hebben met hun tere longetjes niets verloren in het luchtledige. Misschien krijgen we de virtuele realiteit ooit zo reëel dat we kunnen sterven in een doodgewoon spelletje. En dan zijn we terug bij *Videodrome*, de film waarin een man zichzelf op tv een kogel door het hoofd ziet schieten. Vervolgens herhaalt de scène zich in het echt, weer op tv natuurlijk, terwijl hij zegt: *Lang leve het nieuwe vlees*.

Het lijkt erop dat we ons oude vlees niet meer nodig hebben, want de vooruitgang brengt ons waar we maar willen zijn. We kunnen binnenkort overal zijn zonder ons huis te moeten verlaten. Het doet Nino aan *Surrogates* denken, een film van Jonathan Mostow uit 2009 met Bruce Willis in de rol van een politieman die na jaren thuiswerk naar buiten gaat om moorden op te lossen van thuisblijvers die hoofdzakelijk virtueel leven. Stel je voor dat alles wat ons

brein bedenkt verwerkelijk. Droom en moord in één pakket. Dan heb je de poppen aan het dansen.

Heel realistisch zijn de gestreamde beelden op het internet van opmerkelijke gebeurtenissen die anderen zijn overkomen. Zijn ze echt of niet? Als je in de val loopt, zou je van een *interval* kunnen spreken. Het internet geeft ons wat we willen, maar stel eens dat het uitvalt, bijvoorbeeld door een protuberans die onze aarde raakt? Wat kunnen we dan doen? Is er dan nog iets te willen?

Hopelijk bedenken slimme koppen oplossingen voor allerlei wereldproblemen, want anders zullen we gegarandeerd ooit met de handen in het haar zitten. Gelukkig is Nino kaal. Wat we ook niet uit het oog mogen verliezen zijn de 10 geboden van God, want niet-religieuzen kunnen daar ook iets aan hebben.

Het vierde gebod zegt: *Vader en moeder zult gij eren*. Als je een stel goede ouders hebt, ben je goed vertrokken. En anders zul je moeten hopen dat je alleen mensen op je levenspad tegenkomt die het beste met je voorhebben. Nino heeft het niet beter kunnen treffen.

Toen Nino en Nina nog geen stel waren hadden ze de bioscoopzalen platgelopen. Nino in zijn eentje, Nina met haar toenmalige man. Vanaf 2005 waren ze samen fervente bioscoopgangers, maar ergernis omtrent het filmaanbod, de projectiekwaliteit en het gedrag van de overige bezoekers bracht hen ertoe in 2012 met de traditie te kappen en over te schakelen naar tv-films in huiselijke kring. Nina kiest nu films uit die in het tv-boekje met drie of meer sterren vermeld staan. Nino vertrouwt op haar keuze en kijkt mee.

In 2019 zagen ze *Bad lieutenant, Port of Call New Orleans* van de Duitse filmmaker Werner Herzog uit 2009, waarin een drugs- en gokverslaafde politie-inspecteur een vijfvoudige moord op zijn eigengereide manier oplost, gespeeld door Nicolas Cage. Nina vond de film maar niks, maar omdat hun favoriete filmacteur erin meedeed keek ze hem toch uit.

Eerder al slaagde Werner Herzog erin met zijn opmerkelijke Engelse stemval Nino's aandacht vast te houden en ze niet meer los te laten met de documentaire *Cave of forgotten dreams* uit 2010, waarin hij grotschilderingen van onze kunstminnende voorouders toont. Al zappend was Nino ook op diens project *Lo and behold* uit 2016 uitgekomen. De titel verwijst naar het gezegde *look and see*, om verrassing uit te drukken. In die documentaire verbaast Herzog zich over de evolutie van het internet. Want hoe ongelooflijk is het dat een universiteitennetwerk uitgroeit tot wereldwijd web? De geschiedenis ervan is hier wel op zijn plaats.

In 1957 bracht de lancering van Spoetnik aan het licht dat de Russen de technologie bezaten om ruimtetuigen te lanceren. Om te vermijden dat ze achterop raakten besloten de Amerikanen een netwerk tussen onderzoekscentra op te zetten om samen defensieve oplossingen te bedenken. In 1969 kreeg een team van de Universiteit van Californië in Los Angeles het klaar hun computer te verbinden met eentje van de Stanford-universiteit in Palo Alto.

Bob Kahn en Vinton Cerf gebruikten in 1974 als eersten de term *internet*. Zij vonden TCP/IP uit, een netwerkprotocol dat ze in 1983 in het Arpanet implementeerden. Programmeurs gebruiken dat protocol nog steeds om computers van elkaar te kunnen onderscheiden.

Het was de Belg Robert Cailliau, samen met Tim Berners-Lee, die in 1991 enkele standaarden bedacht en zijn software met de overige internetgebruikers deelde. Vervolgens begon iedereen hypertextdocumenten via het transportprotocol *http* te sturen en het wereldwijde web van sites was geboren. Nino is trots dat hij met info van het internet zijn eigen site heeft kunnen bouwen.

Werner Herzog is geen internetgebruiker. Naar eigen zeggen mailt hij nauwelijks en is hij niet geïnteresseerd in de dingen die je met een smartphone kunt doen behalve bellen. Voor hem is het internet niet te overzien en gedraagt het zich onvoorspelbaar.

Nino zou er nooit aan beginnen om het internet en zijn neven-effecten in kaart te brengen, maar Herzog is daar wonderwel in geslaagd. Hij interviewt pioniers uit de internetwereld. Zijn vragen verleiden hen tot uitspraken die voor de doorsneekijker misschien niet onmiddellijk te begrijpen zijn maar toch de indruk geven dat superintelligente wetenschappers voortdurend bezig zijn met oplossingen voor wereldproblemen te bedenken. Je zou er blij van moeten worden.

Veel onderzoekers richten zich op het maken van androïden en vergeten dat het niet nodig is om robots op mensen te laten lijken, of ze moeten als onkwetsbare soldaten dienen. En omdat robots veel sneller iets aanleren, lijkt het Nino logisch dat ze zich concentreren op taken die voor mensen breinbrekers zijn, of saai.

Nino was geschrokken toen hij de geïnterviewden allerlei doemscenario's hoorde bedenken. Wat als het internetverkeer uitvalt? Er gaan dan gegarandeerd belangrijke toestellen stuk die we niet meer kunnen repareren, waardoor de hoop op redding vliegt. Onze moderne samenleving stort dan in en we zullen op een simpelere manier verder moeten.

Het internet zouden we tot een onzichtbare robot moeten verbeteren die niet weet wat goed en kwaad is en die alleen de logica erachter tracht bloot te stellen door snellere verbindingen te zoeken. Het web dat de aarde als een net omwikkelt zou kunnen dienen als ruimteschild tegen buitenaardse invasies in de vorm van ruimtewezens of -stenen. Maar bovenal zou het transparant moeten zijn zodat wij, eigenzinnige, eigenaardige en merkwaardige stervelingen, ons kunnen beschermen tegen onszelf.

Robots maken fouten omdat mensen ze maken. En missen is, zowel voor de slimmeriken als voor de dommeriken, menselijk. Alleen de oliedommeriken moeten we opvangen en bijsturen, want zij zijn als een remparachute op de raket die ons de toekomst in schiet. Nino stelt ondertussen als goede internetgebruiker filters samen waarmee hij uit de zee van wijsheden en onwaarheden zijn eigen verhaal kan destilleren.

De meeste mensen proberen normaal te zijn. Hier en daar zit er een mafketel tussen die het anders doet. Die andersdenkenden, daar horen Sem en Nino bij. Samen met andere schrijvers proberen ze op alternatieve manieren het leven op aarde te veraangemen. Wie niet wil luisteren naar hun woorden moet maar kijken naar de vele inventieve clips op YouTube. Het zijn de gekke teksten, de ongelooflijke foto's en de verbazingwekkende filmpjes die anderen op ideeën brengen en de mensheid vooruitduwen. Er zijn er natuurlijk ook die ons achteruit doen stuiken.

Waar er rare mensen zijn, zijn er ook gekke plekken, plaatsen waar Nina en Nino rariteiten in ogenschouw nemen om zich erdoor te laten inspireren. Dat doen ze vooral als de temperatuur eind maart boven vijftien graden gaat. Wanneer de lente in het land is hebben ze al maanden naar een mooie, zonnige dag gesnakt waarop ze met de motorhome naar een leuke stad zouden kunnen vertrekken.

In 2017 hadden ze naar Michael Jackson gegaapt, het enorme beeld dat de zanger had begeleid tijdens zijn *History world tour* in 1996 en 1997. Het was in al zijn glorie als een stille getuige op het

parkeerterrein van McDonald's in Best achtergebleven. Nino en Nina hadden zich er ongemakkelijk gevoeld vanwege de bedevaartachtige sfeer. Ze vinden het spijtig dat Michaels' koningsbeeld aan diggelen ligt sinds twee jongeren begin 2019 over zijn jarenlange seksuele misbruik getuigden.

Tijdens de uitstap in 2017 was het bollenveld van woningen in Den Bosch heel idyllisch geweest. Op een bankje in de vorm van een schoenborstel had Nino Nina een kusje gegeven dat zowel tederheid als passie inhield. Diezelfde sfeer hadden ze ook opgesnoeven in Arnhem, aan het reusachtige kunstwerk *Rijnherf* op een heuvel tussen allerlei kantoorgebouwen; de inspiratie kwam van de Osborne stier, het symbool voor de Spaanse cultuur. Ook de waterval in het Sonsbeekpark had hen kunnen bekoren. Helaas had een straffe regenbui de grotgang erachter tot een vijver herschapen.

Utrecht was hun volgende bestemming geweest. Op het hoofdkantoor van de Nederlandse Spoorwegen – de Utrechtenaren noemen het grootste bakstenen gebouw van Nederland *De inktpot* vanwege de vorm – leek een vliegende schotel te zijn geland. In het avondlicht had het ding oranjeachtig licht uitgeschenen, alsof de aliens elk moment naar hun thuisplaneet wilden vertrekken door de motoren van hun schip te ontbranden. Bizar.

Aan de oostkant van Utrecht hadden ze een bezoekje willen brengen aan de piramide van Austerlitz, maar de poort was gesloten. Om de verveling te verdrijven hadden Franse soldaten er onder leiding van generaal De Marmont, tijdens het bewind van Napoleon, een pluggenpiramide mét houten obelisk opgericht. Hun opdracht? Een mogelijke invasie van Engelse soldaten opvangen, maar die was er nooit gekomen.

Als invaller voor de zoveelste rare stek op de ontdekkingstocht van Nino en Nina diende het kasteel De Haar, liggend aan de westkant van Utrecht, bovendien het grootste kasteel van Nederland. Zoals verwacht was het entreegeld buiten proporties waardoor ze hadden besloten enkel een wandeling in het grote park te maken.

In Valkenburg aan de Geul hadden ze in 2016 perplex gestaan bij het kleurrijke, met golfpatronen beschilderde gebouw van de Ronald McDonald kindervalley, een vakantiehuis voor lichamelijk beperkte kinderen. Dat een bezoekje aan een gekke plek soms ook tegenvalt hadden ze aan het Evoluon in Eindhoven ondervonden. Nino was er ooit op schoolreis geweest, toen innovaties er nog troef waren. Hij had er relaxed naar muziek geluisterd in een eivormige behuizing die hem aan de baarmoeder van zijn moeder had doen denken. Maar tijdens hun bezoek in 2016 was het ufo-achtig gebouw voor de gelegenheid omgevormd tot een concertzaal. Ze waren er niet binnengegaan omdat ze geen parkeerplaats voor hun lange motorhome hadden gevonden.

Ook hun bezoek aan Dordrecht was toen tegengevallen, waar een kopie van de ark van Noach op de Bergsche Maas zou aange-meerd liggen. Bij navraag ter plaatse bleek dat de enorme, houten boot enkele maanden eerder was uitgevaren met een onbekende bestemming. Een opzoeking op het internet in 2019 leerde Nino dat de boot niet gestrand was op de berg Ararat in Turkije maar ondertussen een havenplaats in Krimpen aan den IJssel had gevonden, wachtend op een reis naar Hadera in Israël. Was de bouwer ook een dromer?

In 2020 mochten ze geen uitstapjes naar Nederland maken vanwege Covid-19, begin 2021 lukte dat ook nog niet, maar ze waren ervan overtuigd dat ze in het najaar naar nieuwe bezienswaardige oorden zouden kunnen trekken met behulp van de informatie in het boek *De gekste plek van Nederland* door Jeroen van der Spek. Spek voor hun bek. Maar na elke excursie zijn ze zo blij als een koppel patrijzen om weer op hun eigen nest neer te strijken, hun huis in Hasselt.

Beschrijvingen van de rare plaatsen die ze gezien hebben zet Nino op zijn boekenwebsite. Het 5-jarig bestaan van die site heeft hij zelfs opgesmukt met een gedichtje dat hij zomaar uit zijn mouw had geschud: *Kurk, slurp/Lurk, burp/Snurk*.

Schrijven is niet zijn passie, maar het neemt toch een groot deel van zijn leven in beslag. Hij wijdt uit over de dingen des levens en hoe zij de zaken complexer maken dan ze zijn. Hij mag natuurlijk niet alles relativieren, want dan blijft er niets overeind. Schrijven is handenarbeid, net zoals timmeren en schilderen.

We leggen ons toe op een heleboel nuttige en onbenullige bezigheden. Door onze jobs en hobby's zijn we in ons element. Terwijl onze alledaagse prestaties in het niet vallen tegenover de oneindige chaos in de kosmos, is creativiteit enorm belangrijk.

Opmerkelijke genieën zoals Newton en Einstein slaagden erin hun stempel op de wereld te drukken. Nu krijgen wetenschappers in teamverband zaken klaar die je niet voor mogelijk houdt. We krikken arme bevolkingen op door liefdadigheidswerk. We slaan de handen in elkaar, maar natuurlijk zijn er altijd wel een paar die de anderen de kop inslaan.

In 1995 is Nino beginnen te schrijven. Hij voelt zich min of meer gedwongen al schrijvend heikele toestanden aan de kaak te stellen, maar het helende effect van zijn teksten is minimaal omdat maar weinig mensen zijn boeken lezen. Een goede raad? Iedereen die liever geen boeken koopt kan zijn romans in de Provinciale Bibliotheek van Hasselt lenen. Ze zijn gemakkelijk te vinden aan de Limburgstand, gereserveerd voor Limburgse schrijvers. Een schrijver wil natuurlijk dat Limburgers en andere Nederlandstaligen zijn *kindjes* lezen. Dat heeft Nino twaalf jaar na de uitgave van *De bende van de paars-groene mannen* bereikt, de prestatie waar hij het meeste trots op is.

Toen hij nog in Brussel ging werken las Nino in de trein zijn eigen boeken na. Ook boeken van zijn favoriete schrijvers las hij er gretig, en hij was niet alleen. Meer en meer reizigers lezen op een tablet of smartphone. E-books zijn de toekomst, maar Nino verkiest de papieren versie en dat zal nooit veranderen. Nu vindt hij een leesplekje in zijn eigen tuin, tenminste als de zon schijnt.

Zoals menig personage in zijn eigen boeken al aan den lijve heeft ondervonden wil Nino dat zijn levensweg zich vertakt als

slangentongen, waarmee hij wil zeggen dat dilemma's zijn leven interessant maken. Nino ziet het schrijven als een verklaring voor wat er gebeurt, maar niet alles kun je verklaren. Harry Mulisch, dat was pas een schrijver. Mulisch begreep iets beter wanneer hij er even niet mee bezig was. En hij had geen nood aan een vaste muze, wel aan één sterfelijke vrouw die hem bleef inspireren. Nino kan beide stellingen beamen.

In 2019 las hij *Over elk vergeten heen*, het tiende boek van Jo Claes, in één ruk uit. Het is een ingewikkeld verhaal over moordenaars die doden uit winstbejag maar ook vanwege oude vetes. Vermoedelijk verwijst Jo Claes naar overgeërfde haatgevoelens in familiekringen. Zo'n ruzies draaien niet uit op oorlogen, maar er zijn wel volkeren die nooit zullen vergeten wat hun voorouders is aangedaan.

Ooit zal het zontje van Nino's neefje, de zoon van Sem, zich afvragen hoe zijn overgrootvader heette. Nino's vader was een goedmoedig man en veel kwaad is er over hem niet te vertellen, maar mocht hij een jood zijn geweest, de telg van zijn zoon zou zeker wraakgevoelens hebben gehad voor oude vervolgers zoals de opperhater waarvan Nino zelfs de naam niet wil vernoemen.

De kans is groot dat Nino met zijn verhalen of zijn blog op andermans tenen trapt, maar zijn gekrabbel over ditjes en datjes lijkt zinloos. Uit cijfers van zijn provider leidt hij af dat mensen zijn teksten lezen en zijn boeken downloaden, maar niet massaal. En dus blijft roem uit. Alleen zijn zin voor taal blijft bestaan.

Rest hem al schrijvend oplossingen te vinden voor vijanden die de wereld in de greep houden, zoals armoede, klimaatveranderingen, overstromingen, oorlogen, voedsel- en watertekort, te veel koolstofdioxide, werkloosheid, corruptie, religieuze conflicten, discriminatie en virussen.

Tketa

Volgens Wikipedia is goud ontstaan door kosmische catastrofes. Het is naar de kern van de aarde gezakt en heel veel later door vulkaanuitbarstingen terug naar de oppervlakte geduwd. Nu zoeken we met man en macht ernaar, op de meest onherbergzame plekken.

Het enige wat Nino met het etaleren van zijn wetenschap wil bewerkstellingen is dat zijn lezers zich daarmee een beter beeld van de aarde kunnen vormen. En hopelijk zullen ze zich het lot van de wereld meer aantrekken en ernaar leven. Nogmaals: zonder lezers staat Nino als schrijver nergens.

Zonder aarde, geen atmosfeer. Zonder zon, geen leven. Zolang de zon niet uitdooft is er reden tot leven en is er geen noodzaak om de aarde te verlaten. Nino blijft, dus hij schrijft verder om oplossingen te bedenken voor zijn biotoop die snel achteruitgaat. Zijn leefwereld biedt hem gestaag nieuwe onderwerpen voor zijn blog aan. Hij hoopt dat het omgekeerde ook geldt, dat hij zijn lezers op ideeën brengt.

Nina is ooit naakt uit de badkamer gekomen om te vragen of Nino met de kruimeldief de haren wilde opzuigen die ze na de wasbeurt en het föhnen had verloren. Prompt was hem het onderwerp *menselijke schoonheid* te binnen geschoten. Hij wilde haar mooie borstjes beschrijven, maar van Nina mocht hij zijn werkstuk niet wereldkundig maken.

Hoe mooi is een vrouwelijk lichaam in vergelijking met een behaarde man? Waarom zijn de borsten van een vrouw volumineuzer dan die van een man? En waarom kijken zwarte mannen liever naar de dikke konten van hun vrouwelijke rasgenoten? Nino waagt zich niet die vragen te beantwoorden omdat hij te veel boeken heeft gelezen van antropologen die elk een andere uitleg daarover geven. Het gaat Nino vooral om de algemene schoonheid van de mens, en in het bijzonder die van Nina.

Zij begrijpt niet dat Nino haar ongewassen en ongeschminkt mooi vindt. Dat is omdat hij dieper kijkt dan haar lachrimpeltjes

en ouderdomsvlekjes. Hij ziet haar ziel, haar kern, dat wat haar uniek maakt. Nino gaat ervanuit dat zij ook meer ziet dan alleen zijn lichaam als zij hem aankijkt. De taal van hun lichamen vertelt hen veel, maar er zijn details die zij zouden willen wegmoffelen met een penseelstreekje roze verf.

Nino vindt zichzelf heel leuk in zijn adamskostuum, maar hij laat commentaar over het lelijke ding dat mannen meer hebben graag achterwege. De borsten van Nina wekken niet alleen maar wellust op. In haar blootje ziet hij haar niet altijd als een lustobject, ook als een kunstobject. Zij vinden elkaar fysiek aantrekkelijk en vullen elkaar mentaal aan. Als koppel doen Nina en Nino het goed, zij zijn als paar niet alleen proper maar ook schoon.

Boeiende landschappen, gebouwen, muziek en kunst treffen Nino eveneens. Iets is mooi als het net goed is. Er mag niets bij of eraf, want anders wordt het lelijk. Aan de ene kant voelt Nino zich Plato die achter elk voorwerp een onderwerp, een gedachte of een idee ziet. Aan de andere kant lijkt hij op Aristoteles terwijl hij ideeën naar voorwerpen kopieert. Nino maakt kunstwerken en beleeft daar plezier aan. En terwijl hij iets moois observeert filosofeert hij.

Immanuel Kant beschreef in de achttiende eeuw hoe schoonheid voortkomt uit de interactie tussen het object met al zijn kenmerken en diegene die het bekijkt. Kunstobjecten hebben geen andere functie dan ons te laten nadenken. Kunstwerken bekoren niet elk van ons, toch zijn er dingen die iedereen mooi vindt, iets waar je dus je verstand niet bij nodig hebt, omdat het een gevoel is.

Nino heeft zich voorgenomen nooit iemand na één blik mooi of lelijk te vinden. Ook al is zijn eerste reactie er een van afkeer, hij komt de persoon tegemoet, spreekt hem aan en deelt zijn mening. Hij ontmoet. En voor iedereen die geen Nederlands verstaat: *Come out of your cave and behave.*

Tussen al die onverwachte ontmoetingen in houdt Nino zich zo goed mogelijk bezig. Hij leest boeken. Heel wat mensen lopen rond met oortjes in, innig verbonden met hun tablet of smartphone.

Misschien lezen ze, maar de kans dat ze naar bizarre muziekvideo's, reclameclipjes en facebookfilmpjes kijken is veel groter. Ze leven als in een film. Nino niet. Hij hoort liever geen achtergrondmuziek bij alles wat hij doet. In de binnenstad hoeft er geen muziek te zijn, maar hij gaat akkoord als je zegt dat in film muziek zit.

Boeken stellen Nino zelden teleur, films doen dat wel vanwege de fragmentarische opbouw, de povere acteerprestaties, de gebrekkige sets, de onderbelichting, de fletse kleuren, het geluidsverschil tussen achtergrondmuziek, krijgsgewoel en stemmen.

Een film maken is een arbeidsintensieve bezigheid, een complex gebeuren, waarbij de regisseur oog voor detail moet hebben. Het minste foutje doet afbreuk aan de totaalbeleving van de film. Dan is de geloofwaardigheid zoek, zeker wanneer de producers veelvuldig gebruik hebben gemaakt van computeranimatie. Hoe goed de film is afgewerkt, dat is afhankelijk van het budget. Daarom geraken sommige films niet in de bioscoop en krijgen ze een tweede leven op tv. Wat kies je dan? Flutfilmpje op Play 7 of hoogstaand drama op één?

Met opmerkelijke reclame proberen filmmakers hun product aan de man te brengen, maar met hun trailers misleiden ze heel wat potentiële bezoekers. Ze hanteren een te flitsende stijl die Nino niet ligt. Het gaat hem allemaal te snel, hij kan nog moeilijk volgen.

Vroeger ging Nino soms driemaal per week naar de bioscoop. Er kan niets boven een filmdoek van tien bij vier, maar moderne tv-schermen voor de huiskamer hebben ook afmetingen die kunnen tellen, en het geluid komt uit een draadloos home-cinemasysteem. Maar de hamvraag: is de film beter dan het boek?

Nee, het boek is altijd beter dan de film omdat zijn brein de beste bioscoopzaal is die Nino zich kan bedenken. Hij leest een zin en volautomatisch ziet hij het overeenkomstige beeld voor zijn geestesoog. Hij ziet geen onjuistheden. Alles is zoals de geschreven zinnen hem inspreken, hem doen inbeelden. Hij is letterlijk ergens anders, hij leeft een ander leven. Niet beter, want hij leest soms ook trieste verhalen. Maar echter dan een boek kan een film nooit zijn.

Nino kan zich niet herinneren dat hij ooit een boek las waarvan hij de film al had gezien. Maar het komt wel voor dat hij een film ziet waarvan hij het boek heeft gelezen, bijvoorbeeld: *Lord of the rings*. Van de politieromans van Jo Claes zijn er bij zijn weten geen verfilmd, maar ze verdienen het wel. Een aantal boeken van Toni Coppers hebben ze dan weer wel ingeblikt, ook die van Aspe, maar ze zijn allen aan zijn aandacht voorbijgegaan. Nino stelt zich voor dat een gekke regisseur hem vraagt om een van zijn boeken te mogen verfilmen. Dat zou fijn zijn, maar hij zou de film liever zelf regisseren.

Nino heeft ooit films gemaakt met een Panasonic M7 VHS-videocamera. Voor zichzelf, want zelfs zijn familie had geen interesse in zijn langdradige opnames. Het schrijven van de scenario's beviel hem zo goed dat hij zich aan een heus boek durfde te wagen; Sem had hem aangespoord. Gelukkig was de computer al uitgevonden en hoefde hij het niet met pen en papier te doen, maar die had hij wel altijd bij om zijn ideeën te noteren.

Het resultaat van noeste arbeid vastgelegd op papier, voor altijd, dat geldt misschien voor oude boeken die van een soort papier gemaakt zijn dat honderden jaren goed blijft. Boeken van nu zullen het minder goed doen in de verre toekomst. Nino hoopt dat moderne gegevensdragers opgewassen zullen zijn tegen de erosie van de tijd, en dat iedereen te allen tijde tekstbestanden zal kunnen afdrukken, want een boek vasthouden en erin bladeren geeft meer voldoening dan een e-book.

Alleen jammer dat we bomen moeten omhakken om papier te maken. We mogen ze dankbaar zijn. Ze staan daar maar en bevoelen de lucht met hun wijdvertakte kruinen. Nino zou het moeilijk hebben als plant die zich niet kan verplaatsen. Hij prijst zich gelukkig dat hij benen heeft. Al wandelend ontplooiën zich vergezichten die zijn drang om te reizen vergroten.

Als Nino het niet te voet aankan neemt hij een vervoermiddel met wielen en een of andere aandrijving. Zijn favoriete vervoermiddel was de motorfiets, maar nu hij oud is staat de fiets op de eerste

plaats. Een elektrische ziet hij niet zitten, nog niet. Na de dood van zijn vader bracht diens fiets hem tien jaar lang op plaatsen die voor een auto onbereikbaar zijn. Sinds de trapas is afgebroken, rijdt hij met de oude fiets van zijn moeder, die nu op een elektrische fiets records breekt.

Voor zijn werk kon hij niet zonder de trein, omdat zijn werkgever op negentig kilometer van zijn huis was gevestigd en de snelwegen ernaartoe vol zaten. Met een crossmotor had hij over de files kunnen springen, maar die manier van reizen zou voor ongelukken zorgen als hij veel volgers kreeg.

Alles goed en wel met sport en spel. Nino kan een sneeuwscooter op wintersport huren, voor de pret, maar voor een Laplander is dat een levensbelangrijk apparaat. Nino waagt zich op glad ijs als hij verplaatsingen maakt die niet nodig zijn om te overleven. In coronatijden was het voor veel mensen moeilijk om aan de politie uit te leggen dat hun reis essentieel was. Overigens: een Lap of Laplander luistert beter naar de naam *Sami*. Voor wie Lapland niet kan situeren, het omvat de noordelijke delen van de landen Noorwegen, Zweden, Finland en Rusland.

Nino moet eten en dus rijdt hij per fiets naar de winkels in de stad; meer dan twee kilometer kan dat niet zijn. Als het weer niet meezit rijdt hij met de auto. Daarmee rijdt hij ook naar de ouders van Nina in Gelinden, vijfentwintig kilometer naar het zuiden. Het vliegtuig neemt hij liever niet, of hij moet zich meer dan duizend kilometer verplaatsen. Nochtans is hij in 2017 met de motorhome tot in Benidorm gereden, en dat was ongeveer 1850 kilometer ver.

Hij gebruikt de motorhome zo'n viertal keren per jaar om even te vertoeven waar hij niet moet zijn, maar misschien kan hij er wat opsteken zodat hij de prangende vragen over hoe de wereld in elkaar zit gemakkelijker kan beantwoorden. Nino en Nina kunnen erin slapen, een potje koken en op het potje zitten. En achteraan reizen twee fietsen mee. Dat opent perspectieven, want wie wil er niet eens met zijn eigen fiets door de binnenstad van Trier rijden, zo'n 220 km van je huis dat niet op wielen staat.

Gelukkig heeft zijn werkgever hem nooit gevraagd om in het hoofdgebouw van IBM in Evere te komen werken, in plaats van in de toren aan het Rogierplein. Want dan had hij aan het station in Brussel een *vélo* moeten huren. Collega's hadden het al met een uitklapbare fiets gedaan. Tjonge jonge, wat een gezeul.

In een elektronikawinkel heeft hij ooit een Self Balancing Scooter uitgeprobeerd. Met een beetje hulp van Nina was hij er in enkele minuten mee weg. Nino weet niet hoe het hem zou vergaan op een schots en scheef voet- of fietspad, maar op de waterpasvloer van de winkel was het ontzettend goed vooruitgegaan.

Zo'n hoverboard kun je zien als een robot op wielen. De bestuurder zorgt via de kanteling van zijn voeten voor de gewenste richting en het slimme ding laat ingenieuze motortjes en draaiende gyroscopen hun balancerende werk doen. Het ding is je slaafje, maar als je je voeten niet goed zet, gaat het fout. Evenwicht, dat is belangrijk.

Alleen op zijn eigen manier kan Nino ervoor zorgen dat niets zijn balans verstoord. Alleen mensen die in evenwicht zijn kunnen vermijden dat de draaiing van de wereld rond haar as op die van een tol gaat lijken. Langzamer tollend, wankelen en uiteindelijk stilvallen. Dus, dat Nino met zaken bezig is die er niet toe doen, dat is niet waar.

Maar Nino is soms onvoorzichtig, weifelt dikwijls, overdrijft regelmatig, en handelt niet altijd onpartijdig. Hij is geen harde werker, schranst en schrokt, voelt zich regelmatig een komediant en heeft op sommige vlakken pretentie. Kortom, een doorsneemens, maar dan mag je niet vergeten dat de minder fortuinlijken hard moeten werken, eten uit vuilnisbakken, geen tijd hebben voor schijnvertoningen en geen hoge dunk van zichzelf kunnen verspreiden omdat ze zelfs geen schoenen dragen. Daarom stelt Nino voor regelmatig stil te staan bij de mallemlen waarin we dolderaaien. Laten we vooral niet zweren op brood en spelen.

Als kind speelde Nino met Lego en Matchbox-autootjes. Als puber en jonge volwassene hield hij zich na de avondstudie bezig

met modelbouw en sleutelde hij aan brommers. Hij was oud genoeg om ook wat tijd in het andere geslacht te kunnen steken, maar dat deed hij niet. Het grootste deel van zijn beroepsleven heeft hij met woorden gejongleerd, met gekke verhalen als resultaat. Toen hij halftijds werkte doodde hij de tijd met zaken waarvoor hij eerder geen tijd kon vrijmaken. Hij schilderde naar hartelust, vloog met een drone boven het voetbalveld en componeerde, zeg maar improviseerde, op een keyboard arranger.

Nu hij voltijds thuis mag blijven, vult hij na de huishoudelijke taken zijn bijkomende vrije tijd in met puzzelen en Diamond Painting. En hij organiseert liever zijn muziekbestanden dan de buren uitnodigen om een pintje te komen drinken. De coronacrisis had heel verrassend voor een pluspunt gezorgd: het wekelijkse kaartnamiddagje bij de ouders van Nina was eindelijk verleden tijd.

Zijn 85-jarige moeder speelt Rummikub tot ze erbij neervalt. Nino doet soms mee om zijn gezelschap tevreden te stellen, maar hij is helemaal geen groepsspeler. Hij heeft nog nooit een wedstrijd van enige aard gevolgd, geen balsporten, geen vechtsporten, in elk geval geen fysieke sporten.

De enige sport die hij een beetje beoefend heeft is motorsport, in de jaren negentig van de vorige eeuw. Toen riskeerde hij zijn leven op zijn eigen racemachine, op het circuit van Zolder. Nu doet hij *vroemvroem* op de openbare weg in zijn Mazda 2 *zoomzoom*. Alleen jammer van de vele bekeuringen, maar dat is zijn eigenwijze manier om de staatskas te spekken.

Sommige arbeiders en bedienden hebben het geluk van hun baan een hobby te maken, of omgekeerd. Maar Nino ging na zijn dagtaak altijd graag weer naar huis en had daarom de wijzers van het uurwerk aandachtig in de gaten gehouden.

Computers en robots zullen veel banen overnemen, de saaiste eerst. Maar een realityshow zoals *De kust is veilig* bewijst dat we heel wat bezigheden enkel met een menselijke aanpak tot een goed einde kunnen brengen. Hoewel, de eerste robot die een chirurgische ingreep succesvol heeft uitgevoerd, is al jaren geleden van de band geroeld. Hij kan zelfs hersenchirurgie aan.

We zijn hulpbehoevend wanneer we in situaties terechtkomen waarbij ons leven op het spel staat. Is er een drenkeling gesignaleerd, dan komen we in actie om hem te redden. Krijgt iemand een hartaanval, dan slaan we de handen in elkaar om hem of haar te reanimeren. Heel wat sukkelaars ondervinden tegenspoed maar kunnen terugvallen op instanties die hun pech zo snel mogelijk verhelpen. Heel wat avonturiers wagen hun leven en mogen blij zijn dat er een reddingsteam klaarstaat wanneer het verkeerd gaat.

De zorgsector is in 2020 en 2021 heel erg op de proef gesteld. Enkel om te vermijden dat coronapatiënten de ziekenhuizen zouden overspoelen, had de overheid lockdowns moeten instellen. Nino heeft toen zijn hartje een tijdje vastgehouden. Stel dat hij in het ziekenhuis belandde, dan had een dokter een coronapatiënt voorrang op hem kunnen geven. Dubbele pech.

Nino heeft nooit van thuiswerk gehouden omdat hij vreesde het dagelijkse contact met de collega's te verliezen, maar tijdens de coronacrisis was dat een geluk bij een ongeluk geweest. Nino's interventies voor computergebruikers in nood waren niet levensreddend, maar hij was altijd blij als diegene die zijn hulp had aangenomen en daarmee gered was, hem nadien hartelijk bedankte.

Nu hij op non-actief staat is het goed mogelijk dat een robot zijn werk heeft overgenomen. Nino stelt zich voor dat de klanten via het internet met de helpdesk chatten. Die denken dat er een mens hun opdrachten uitvoert, maar in werkelijkheid doet een bot dat. Nino heeft al moeten wennen aan het idee dat robots zonder moeite hotelpersoneel vervangen. Of hij zich ooit door een tandartsrobot zal laten behandelen, is niet zeker.

Een auto kun je als een robot op wielen zien. Maar wat beslist een zelfrijdende auto wanneer het stoplicht op groen staat terwijl een dwars aankomende domme auto bestuurd door een moeder van twee kinderen door het rode stoplicht rijdt? Heeft de autoconstructeur haar wagen zodanig geprogrammeerd dat hij remt? En als hij niet stopt en de moeder komt om? Wat dan?

Stel dat je de voorgevel van je acht verdiepingen hoge hotel een frisse kleur wilt geven. Wie moet je aansprakelijk stellen als een likje-verfrobot naar beneden tuimelt en op het hoofd van een voorbijganger valt? Als de doorsneecomputer zijn denkwerk al staakt wanneer hij niet voldoende geheugen meer heeft, dan zal een robot naar mensenmaat op een dag ook zomaar kunnen ineensluiten of struikelen. Wie gaat hem dan weer aanzetten en overeind helpen?

Natuurlijk zal de robottechnologie evolueren en uiteindelijk zullen we in een wereld ontwaken waarin computers en robots het voor het zeggen hebben. Dan zullen we ze ook het vuile werk laten opknappen. Moorden en terreuraanslagen zullen ze voor ons plegen, zodat wij meer tijd hebben om ons over het leukste aspect van het leven te buigen: de liefde voor elkaar.

De eerste wet van de mensheid is het geloof in jezelf en in elkaar. Nino gelooft in Nina en hij gelooft dat zij ook in hem gelooft. Nino gelooft iedereen die hem na aan het hart ligt, zijn familie bijvoorbeeld. Hij gelooft zelfs hen die hem iets wijsmaken. Politici horen daar ook bij, hoewel hij hen niet wil viseren. Geloof wie of wat je wilt, zolang je maar niemand daarmee pijn doet.

Nino ligt er niet wakker van als zijn lezers zijn verzonnen verhaaltjes niet geloven. Hij blijft waarheden over het leven vertellen

met het doorzettingsvermogen van een jehovagetuige die deur aan deur probeert anderen te overtuigen om toch maar niet te heulen met de kwade vijand.

In 1992 brachten Sem en Nino hun eerste versie van hun blijde boodschap tijdens de videopresentatie: *De kat op de schutting*. Hun motto? Laten we niet horen, zien en zwijgen maar luisteren, kijken en praten. Ze stelden zelfs voor niet te janken maar te brullen naar de maan. Behalve wat kennissen en vrienden waren een heleboel familieleden komen opdagen, maar dat waren niet de best geselecteerde mensen die de boodschap van Nino en Sem de wijde wereld in moesten sturen.

Wie de tv-uitzendingen van Radio Gaga over Lourdes heeft gezien, zal net zoals Nino paf hebben gestaan van de geloofsbelijdenis die sommigen afleggen. Vermoedelijk zijn er niet genoeg negatieve elementen Nino's leven binnen gesijpeld, anders zou hij al veel eerder de weg naar het grootste bedevaartoord van Frankrijk hebben gevonden. Pas op, hij is er al geweest, als toerist. Hij heeft er geen verschijning gehad, maar hij was er wel getuige van ongelooflijk diepe devotie.

In het tv-programma toonden ze een blinde vrouw die haar man in zijn rolstoel voortduwde, die op zijn beurt richting gaf aan haar leven. Dat geeft toch aan hoe groot liefde kan zijn, nog meer in kwade dan in goede dagen. Een andere man bracht er een vrouw zijn dankwoord omdat ze na 47 jaar gescheiden te zijn geweest, elkaar weer hadden teruggevonden. Dat vond Nino niet zo bijzonder, maar de reden van de scheiding was dat wel. De vader van de man verbood destijds met de vrouw om te gaan omdat ze twee gehandicapte broers had; hun kindjes zouden de ziekte misschien kunnen overerven. Dat is een wijze afweging die je als vader kunt maken, maar ze zal zeer zeker geen sympathie hebben opgewekt.

Het strafste van alles vond Nino de man die niet voor zichzelf naar Lourdes ging maar dat voor anderen deed, bijvoorbeeld voor hen die de reis niet meer aankonden. Hij liet hen een brief schrijven met hun wensen erin. Vervolgens stak hij die brieven in een

schoudertas en ging voor de camera van de grot staan. Thuis keken de brieven-schrijvers op het afgesproken uur via het internet naar de grot, herkende de man met de schoudertas en beleefden het bezoek op afstand mee. Onze stralende Lieve-Vrouw scheen zo haar licht over het wereldse web door tot in België. Het is iets wat elke oergod gewenst zou hebben.

Het zijn een voor een straffe verhalen die een ongelovige Thomas zoals Nino op het puntje van zijn stoel doen zitten. Nino is helemaal niet devoot, hij gelooft niet in God en gaat nooit op pad om de rimram van heiligen te bezoeken, te voet noch blootvoets. Maar hoe vinden regisseurs onderwerpen die kijkers kunnen raken? Wellicht helpen een heleboel medewerkers met hun researchwerk. Bij Nino komt al snel de gedachte naar boven dat alles minutieus in scène is gezet, net zoals vele andere *werkelijkheidssoepen* op tv.

Nino begrijpt dat alles wat we doen, we in een streven naar integratie met de natuur doen. Hoe meer we over de wereld te weten komen, hoe minder we het geloof in een god nodig hebben. Nino weet niet alles, maar hij weet wel dat hij enkel in zichzelf het meest kan geloven.

Hij bezint, en dat kan hij het beste in een kerk, een gebouw dat zich met de wolken meet. Zolang er geen misviering bezig is gaat Nino eender welke kerk binnen, in eigen land en op vakantie. De aanwezigheid van toeristen tolereert hij graag, want hij is er zelf een. Hij bezoekt niet zo snel moderne kerken, hoewel die ook door een architect zijn bedacht die liefst in de hoogte werkte en met lichtinval speelde.

Nino weet niet goed wat hij ermee aan moet. Gelovig zijn is mooi, en toch zegt een stemmetje in zijn achterhoofd dat hij zonder dat geloof kan, als hij maar gezond en rijk is, dan lukt alles wel min of meer. Ach, geloof is iets persoonlijks. Je doet ermee wat je wilt. Vult het je leven aan, dan is het oké.

De interviewer van Radio Gaga kreeg van nabestaanden meermaals de opmerking dat ze hun overleden familieleden terug wilden zien, maar ze waren er niet zo zeker van dat de hemel bestond.

Nino vindt dat gelovigen nooit mogen twijfelen, en toch blijven ze het doen. Nino twijfelt er niet aan: hij gelooft er niets van, van dat bijgeloof wil hij af, maar dat is niet zo eenvoudig omdat gelovigen denken dat niet-gelovigen het kwaad personaliseren. Terwijl hij slechts de goede zaak met een analytische geest bekijkt.

Een collega zei hem ooit dat het beter is de wijde wereld in te trekken om te zien hoe alles reilt en zeilt, in plaats van de boekenwurm uit te hangen. Nino geeft toe dat taal kan misleiden en dat hij zijn lezers zo op het verkeerde been kan zetten. Maar hij kan met lezen veel sneller wetenschap vergaren dan iemand die met de volkeren spreekt. De tijd die diegene verliest aan het reizen kan Nino gebruiken om nog meer boeken te lezen, om nog meer kennis door zijn brein te filteren.

Helaas kan hij onmogelijk al die wetenswaardigheden in zijn hoofd vasthouden. Daarom tracht hij zoveel mogelijk de strekking van elke tekst te bevatten en er een conclusie uit te trekken. Wat hij ook doet is verbanden leggen en enkel de resultaten ervan in zijn geheugen opstapelen. Alleen vindt hij het spijtig dat hij soms niet het omgekeerde kan doen: uit de conclusie de oorspronkelijke verhalen destilleren om ze door te vertellen aan anderen. En wat kan hij in dat geval het beste doen? Ze opschrijven natuurlijk. Zo was Nino als schrijver geboren.

De redenen waarom we religieuze wegen bewandelen blijven Nino fascineren. Nog een vraag die hij zich stelt: waarom gaan we op bedevaart? Nino heeft op vakantie in de Dordogne Rocamadour bezocht, het tweede grootste bedevaartsoord van Frankrijk, gelegen in de Périgord Noir. Het verhaal achter Sint-Amadour kende Nino niet, maar de rots waar ze het intacte lijk van de heilige in de twaalfde eeuw hebben teruggevonden is blijkbaar al heel lang een trekpleister voor menigeen. Vooral de bouwkunst van onze voorvaders heeft Nino er bewonderd. Hoe ze het hebben klaargekregen om een klooster tegen de flank van een berg te bouwen is een staaltje van menselijk kunnen, zonder hulp van God.

Nino wilde van zijn bedevaart een film maken met de titel *Roc Amadour and roll*. Zijn kunstwerk had hij willen opfleuren met beelden opgenomen vanaf zijn drone, maar de lokale instanties hadden zijn vliegplan allicht niet goedgekeurd.

Wat beweegt de vele bedevaarders ertoe om naar daar te gaan? Wat horen zij er, wat zien ze en wat bespreken ze met wie? Is dat alles het gevolg van hun fantasierijke brein? Nino heeft geen idee wat hij niet ziet, en dat zal zo wel blijven. Of een buitenaardse ontmoeting moet hem op andere gedachten brengen. Maar wat doe je als je iets ziet wat er niet is?

Nino was danig geschrokken van het visuele fenomeen dat hem overviel toen hij op een dag in oktober van 2018 samen met Nina tv-keek. Ineens constateerde hij dat het tv-beeld begon te flikkeren. In de veronderstelling dat de digicorder kuren had, wachtte hij tot het beeld zich herstelde. Dat deed het niet. Hij keek weg van het scherm en het kleurige geflikker in de vorm van een c ging mee. Toen hij zijn ogen sloot, was het er nog. Het zweet brak hem uit.

De c vergrootte, tot ze twintig minuten later achter zijn ogen verdween. Opluchting alom. Nina gaf als mogelijke oorzaak het neveneffect aan van het spelletje dat Nino even tevoren op zijn smartphone had gespeeld. Maar dat geloofde hij niet. Een bezoekje aan de dokter bracht licht in het duister: het schoolvoorbeeld van een oogmigraine. Doordat Nino voortdurend naar zijn computerscherm zat te staren omdat hij slecht zag, schotelden zijn hersenen hem een chemisch beeld voor. Niets ergs.

Nino heeft nog nooit verschijningen, religieus of buitenaards, ervaren. Alleen wat hij ziet gelooft hij. Wat zijn oren betreft, die doen hun werk te goed, want de oorsuizingen in zijn hoofd zijn niets anders dan een spontane activiteit in het auditief systeem, een overreactie van zijn brein op dingen die hij hoort. Nino lijdt aan gehoorverlies en het omgevingsgeluid overstemt de normale tinnitus niet meer, waardoor het suizen meer opvalt. Hij is al blij dat hij geen stemmen hoort die hem sturen, met alle gevolgen van dien.

Sommige terroristen geven gevolg aan de stemmen in hun hoofd en begaan daden die onmenselijk zijn. Gruwel is blijkbaar niet alleen voor dieren weggelegd. Gelukkig rollen veiligheidsdiensten terreurgroepen op en smoren ze hun aanslagen in de kiem. Maar net zoals het onkruid in de oprit met een dikke laag kiezels vraagt Nino zich af hoe het toch weer kan opdoemen. Zo blijven mensen ook hardnekkig hun geloof prediken.

Aan de ene kant zou het gemakkelijker zijn als we allemaal op elkaar lijken omdat we elkaar dan beter zouden begrijpen. Aan de andere kant is het goed dat we zo verschillend zijn, want door grote breinen boekt de mensheid vooruitgang. Maar zoals altijd zullen we innovaties zowel positief als negatief aanwenden.

De genen gaan waar ze niet kunnen lopen. Ze bestaan, terwijl we ze niet zien. Ze zitten op DNA-strengen te wachten om hun stukje levenscode in de strijd te gooien. De politie lost oude misdaden op door het DNA van verdachten te screenen. En rechters veroordelen daders omdat boontje gegarandeerd om zijn loontje komt.

Het brein zit achter de ogen en tussen de oren. Het maakt ons soms blaasjes wijs maar het maakt ons ook de slimste, levende soort op aarde. Als we nu nog leren praten op momenten dat zwijgen discussies lamlegt, dan zullen we naar een hogere klasse promoveren, dan zullen we vast en zeker moderne oplossingen voor oud zeer vinden.

Nino wil ook zijn steentje bijdragen door zijn lezers over te halen het onrecht uit de wereld te helpen. Hij stelt voor open te staan voor het goede en er alles aan te doen om het kwade te ontleden. Hoor de anderen uit, luister naar de stem van het collectieve geheugen. Of probeer dat.

Communicatie zal volkeren bij elkaar brengen, hoe verschillend hun breinen ook werken of hoe vreemd ze zichzelf voorgeprogrammeerd hebben. Het verstand zal zegevieren. Als we tenminste net voldoende emotie toelaten om de ruwheid van het bestaan een beetje af te vlakken.

Nina vindt dat Nino enkel voor haar gevoelens heeft en niet voor de rest van de mensheid. Dat is misschien wel waar, maar zijn inlevingsvermogen is groot genoeg om het overzicht te kunnen behouden over hoe de wereld draait. Links of rechts? In elk geval dol. De deining is soms misselijkmakend op het stuurloze schip waarmee hij woeste zeeën bevaart.

Nino is een man die zich niet door emoties laat leiden maar alles beredeneert. Hij houdt van wis- en natuurkunde. Hij denkt dat het beter is je kansen te berekenen en ernaar te handelen. Hoewel het woord een negatieve gevoelswaarde heeft is een nerd een introverte mens die zijn sociale hoedanigheid onbelangrijk vindt en liever met wiskunde, fysica en computers goochelt. Dat klopt. Nino is dus een nerd.

Over de ruimte wil hij bijvoorbeeld alles weten, hoe ze in elkaar steekt en uit elkaar vliegt. Alle wetenschap daarover zuigt hij op als een spons en dat gaat het beste via de tv. Hij luistert gefascineerd naar de sympathieke professor Brian Cox die in een Brits tv-programma duidelijk maakt hoe de tijd vertraagt wanneer je heel snel beweegt. Nino ziet ook graag Lieven Scheire bezig wanneer hij de relativiteitstheorie van Einstein in enkele eenvoudige stappen uit de doeken doet.

Dat de lichtsnelheid hoog en constant is, 300.000 km/sec, dat weet Nino. Niets kan sneller. Veelbelovende stelsels waarin een aardachtige planeet rond een zonachtige zon cirkelt liggen volgens ruimtedeskundigen relatief dichtbij, maar de gewone mens vergeet dat je ongeveer dertig jaar met de snelheid van het licht moet reizen om ze te bereiken.

Sneller dan het geluid zijn, 0,3 km/sec, dat zou Nino nog hebben gekund als gevechtspiloot bij de luchtmacht. En hij had slechts een astronautencursus moeten volgen om in een Space Shuttle tegen een snelheid van 7,5 km/sec de aarde te omcirkelen, tenminste als die ruimtetuigen niet al waren afgedankt.

Met 0,076 km/sec was hij ooit het snelst, op een motorfiets. Dat was levensgevaarlijk, maar zijn voertuig was niet korter geworden en zijn familie en kennissen waren geen twintig jaar ouder na zijn rondrit van slechts enkele uren. Nino zou enkel bij een snelheid dicht tegen de lichtsnelheid angstaanjagende veranderingen van lengte en tijd kunnen waarnemen. Correcties hoeft hij dus niet toe

te passen wanneer hij zich op een gezapig tempo door de stad verplaatst; sneller dan 0,008 km/sec mag hij daar toch niet rijden.

De Nederlander Lorentz Hendrik goot de verandering van beweging in de Lorentzfactor, gesymboliseerd door de Griekse letter gamma γ . De volledige formule is $\gamma = 1/\sqrt{(1-v^2/c^2)}$ waarbij v de snelheid is en c de lichtsnelheid. Omdat de snelheid van Nino's dagdagelijkse bewegingen verwaarloosbaar is tegenover de lichtsnelheid zal γ bijna gelijk zijn aan 1 waardoor afmetingen en tijd voor hem altijd hetzelfde blijven. Slaagt hij erin zo snel als het licht te reizen, dan moet hij zijn berekeningen uitvoeren met de formules $L=L/\gamma$ en $T=T*\gamma$. En als hij rekening houdt met het feit dat dan niets meer tegelijk gebeurt, klopt de formule van Lorentz nog steeds.

Aan de hand van Scheires toelichtingen kan Nino nu veel beter uitleggen wat Einstein wilde vertellen: natuurwetten gedragen zich altijd in relatie met de waarnemer, en dat heet *relatief*. Alle kennis is relatief. Alles is betrekkelijk. Maar alles hangt ook samen. We zien graag verbanden, of denken verbanden te zien. Als waarnemer vult Nino zijn werkelijkheid zelf in en maakt hij zijn eigen stellingen. Maar in een parallelle wereld levert dat natuurlijk heel andere wetten op.

Alleen jammer dat iedereen zijn eigen mening klaar heeft. Zelfs identieke tweelingen zijn het soms niet eens met elkaar omdat hun chemische samenstellingen niet identiek zijn. Sommige wetenschappers beweren dat er 12 procent minder mensen in Europa zullen wonen aan het einde van de 21ste eeuw, en dus zal de dalende bevolkingsgroei het aantal meningen weer verminderen. Ondertussen blijft Nino relatief tolerant tegenover zijn medemensen en is hij bereid dingen te verdragen die hem ergeren.

Hij werd woest maar hield zich koest op een stralende septembermorgen in 2019 toen bleek dat gemeentewerkers met het reinigen van de straatgoten waren begonnen. Niet veel later startte een buurman zijn drillboor om zijn zolder te renoveren. En toen Nino in de zetel ontbeet en tv-keek kwam de werknemer van een aanlegbedrijf voor plantsoenen op het toneel om de pas geplante struikjes

water te geven met een tuinslang waarmee de politie betogers uit elkaar drijft. Op de koop toe kwamen iets voor de middag stratenmakers de opgehoogde verkeersdrempels wit verven. En 's namiddags waren natuurlijk de grasmaaiers van de burens aan de beurt om een concerto van decibels gratis en voor niets weg te geven.

Ergernis was ook troef ten tijde van de coronacrisis. Nino en Nina probeerden zoveel mogelijk thuis te blijven, maar af en toe moest Nino zich toch in de vijandelijke buitenwereld wagen om pilletjes bij de apotheker in te slaan, om een brood of twee bij de Turkse bakker te kopen, of om een pakje bij de dagbladhandelaar op te halen. Maar het ergste vond hij het hectische gedoe om de online bestelde koopwaar van Carrefour in de koelkast te krijgen zonder besmet te raken. Allerlei maatregelen ten spijt betrapte hij zich erop dat hij de volgorde van uitpakken vergat en daardoor zijn handen extra moest wassen.

Ook bij Nina sloeg het humeur om als ze merkte dat Nino haar schoonmaakregels niet volgde of te dom was om dat te kunnen. Nina was bang voor het virus, maar ze was nog meer bevreesd dat Nino ermee in aanraking zou komen. Een Franstalige collega had het met recht *une salopérie de virus* genoemd.

Nino had de eerste lockdown aangenaam verdreven door te schrijven, maar uiteindelijk was hij het thuis beu geworden en had hij een collega uitgenodigd om wat bij te praten op het bordes achter het huis. Het had ook Nina danig opgebeurd, maar niet voor lang. Toen Nino bijna zover was om zelf naar de winkel te gaan in plaats van online te winkelen, raakten een heleboel mensen weer besmet en stelde de overheid een tweede lockdown in. Covid-19 sloeg opnieuw genadeloos toe, mensen raakten sneller besmet. Enkel als Nino en Nina besloten frietjes te gaan halen, voelden ze zich weer lekker in hun wijde vel.

Het virus tastte vooral de longen aan en dat zijn nu net de organen die bij Nino tijdens zijn groei als kind in de buik van zijn moeder tot een minder goed ademhalingsstelsel hebben geleid. De tere longetjes zijn volgens Nino de reden van het feit dat hij niet

de sporttoer is opgegaan en dat hij een onhandige, ietwat saaie man is geworden, een die enkel in techniek en wetenschap geïnteresseerd is.

Van kindsbeen af is Nino een probleemkindje geweest. Hoewel zijn vader wilde dat hij de vakschool volgde, kreeg zijn moeder het klaar hem de humaniora te laten volgen in het college van de Kruisheren in Maaseik. Toen hij daar afstudeerde stelde de dokter zijn moeder voor Nino verder te laten studeren omdat hij nooit hard werk zou aankunnen. Ze hadden het geluk een studiebeurs te krijgen waardoor ze hem in de hogeschool van het rijk in Hasselt konden inschrijven. Daarvoor was hij zijn ouders nog altijd dankbaar.

Nino heeft er nooit aan gedacht om zijn vader te bedanken, en sinds hij in 2011 gestorven is, kan dat niet meer. Hij zocht al eerder een manier om zijn moeder te bedanken en in 2017 kwam daar een gelegenheid voor. Ze liep al maanden met rugpijn rond en geen enkele dokter kon haar een goed geneesmiddel voorschrijven. Ten langen leste vond ze een chirurg bereid om haar te opereren. Omdat ze zich na de operatie thuis niet alleen kon redden liet ze zich in het herstelverblijf van het Salvatorziekenhuis te Hasselt opnemen. Normaal zagen ze elkaar om de paar weken thuis in Kinrooi, maar toen kon hij haar twee weken lang elke dag bezoeken, en dat vond niet alleen zijn moeder maar ook Nino uitermate fijn. Ze genas er voortreffelijk en de pijn verdween.

Tijdens de coronacrisis had hij zijn dankbaarheid getoond door haar elke dag te bellen zodat ze zich niet eenzaam zou voelen. Misschien had ze zich daardoor staande weten te houden, maar hij wist dat zij de maatregelen van de overheid met een korrel zout nam en genoeg sociaal contact had om psychische problemen te voorkomen.

Nino denkt soms dat zijn moeder hem aanziet als haar eigen Christus. Maar Jezus is amper 33 geworden. Nino heeft die leeftijd al bijna kunnen verdubbelen en hij vindt het niet meer zo vanzelfsprekend dat, als je gezond bent in je kop, je lijf wel zal volgen. Geregeld moet Nino zich overgeven aan de deskundigheid van een

huisarts, een ziekenhuisdokter, een hersenspecialist en een medicijnman. En elke keer vraagt hij zich nieuwsgierig af of de wondermiddeltjes van die kwakzalvers wel gaan werken. Artsen met grenzen dus.

Het is een goede zaak dat Belgische artsen in het buitenland zieken gaan helpen. Petje af. Maar de huisartsen die de Belgen moeten genezen, zijn die bekwaam genoeg om ons uit ons lijden te verlossen? Of het tenminste te verlichten? Als je weet hoelang een doktersopleiding duurt, zou je denken dat je in goede handen bent, maar is dat wel zo?

De medische zorgverlening in België zit goed in elkaar, hoewel sommigen vinden dat het beter kan. We betalen de dokters royaal, krijgen een groot gedeelte van de onkosten via de ziekenkas terugbetaald en we voelen ons weer een tijdje beter. Als er structureel iets mis is met je lijf en leden, wanneer het euvel bijvoorbeeld te zien is op een scan of echo, dan kan een operatie wel soelaas brengen. Maar als het niet zo duidelijk is waar de oorzaak zit, gooien sommige dokters er met de pet naar. Probeer dat pilletje eens, begin met een halfje, en als het ongemak niet weggaat, neem er twee.

De strijd tegen Covid-19 was een grote test voor het ziekenhuis- en zorgpersoneel geweest en ze hadden die goed doorstaan. Hoewel, ondanks de miljoenen coronadoden waren niet alle dokters voor vaccinatie geweest. Volgens Nino kwam het tijdens een epidemie eropaan zich te gedragen als een gehoorzame patiënt en je leven in de handen van anderen te leggen.

Van kindsbeen af moest zijn moeder geregeld met Nino naar de dokter. Toen hij vier maanden was kreeg hij eczeem. Vanaf zijn vierde jaar had hij last van zijn ademhaling; in die tijd noemden ze het CARA. De huisarts in het dorp zette de juiste spuitjes en beide ziektes groeiden tijdens de puberteit uit hem.

Na zijn studies ging hij in Leuven wonen om in Brussel te gaan werken. Een beeld van zijn toenmalige huisarts is hem niet bijgebleven, wat misschien wil zeggen dat hij in die periode zelden ziek was. Tien jaar later kocht hij een huis in Hasselt, en aan het einde

van zijn straat woonde een sympathieke dokter die hem altijd de indruk gaf dat zijn ziektes denkbeeldig waren, wellicht omdat Nino nooit erg ziek was. Die dokter was als een vertrouwensman, iemand waarmee Nino over zijn problemen kon praten, psychiaterwaardig. Volgens de dokter zat het euvel tussen de oren, maar Nino legde zich nooit graag bij diens diagnose neer. En verdorie, een scan of test in het ziekenhuis gaf hem telkens gelijk.

De dokter ging op 70-jarige leeftijd op pensioen en Nino moest op zoek gaan naar een nieuwe huisarts. Hij koos voor een vrouw, een die hem bij elk bezoek voorstelde voldoende groentjes te eten. Groenten kunnen je soms wel weer gezond maken, maar ze hielpen hem er niet echt bovenop. Uiteindelijk ging Nino weer naar een mannelijke dokter, omdat die de psyche van een man beter kent.

Echter, het verouderingsproces had langzaam vat op Nino gekregen. Het eczeem en de piepende ademhaling waren teruggekomen. Zijn lijf was aan het verslijten, zoals een kledingstuk dat je veel draagt. Meer en meer slopen de pilletjes zijn leven binnen, niet wetend dat sommige middeltjes slechts placebo's waren. Eind 2017 kreeg hij ineens te maken met een vervelende evenwichtsstoornis. In drie maanden tijd had hij tien bezoeken bij vijf verschillende dokters, onder wie twee specialisten. Het verdict? Stress.

Nino, de rustigste man ter wereld, had ineens spanningen van onbekende aard. Lag de reden bij zijn werk of leed hij thuis onder allerlei emoties? Of was het allemaal begonnen met de achteruitgang van zijn ogen? Schoof hij het dragen van een bril voortdurend voor zich uit en belastte hij zijn brein zo erg dat het ging overcompenseren?

Zijn hart sloeg er soms naast, en soms kon hij het amper tot bedaren brengen. Zijn maag raakte van streek en hij bouwde gestaag een slaapttekort op. Donkere gedachten dreven zijn brein binnen en het leven zag er ineens heel nutteloos uit. Het was vreemd om zich niet meer zo goed in zijn vel te voelen. Zijn hobby's kregen geen aandacht meer en zijn werk maakte hem lusteloos.

Als zijn dokter zijn werkelijke gedachten had kunnen raden, had hij Nino vast en zeker een middel tegen depressies voorgeschreven. En dat kan een straatje zonder einde zijn. Volgens onderzoekers is er een verband tussen het innemen van een bepaald soort antidepressivum en agressie. Het zou bij sommigen een heel verkeerd effect hebben. Zij gaan dan over tot zelfmoord en in het slechtste geval sleuren ze anderen mee de dood in.

Wat je je allemaal in je hoofd kunt halen, dat kun je niet verzinnen, zo macaber kan het ware verhaal zijn. Neem bijvoorbeeld de copiloot die zijn kapitein na een toiletbezoek niet meer in de cockpit binnenliet. Vervolgens zette de copiloot de hoogtemeter op dertig meter en liet het vliegtuig tegen een bergflank crashen. Zo beëindigde hij niet alleen zijn eigen leven maar ook dat van honderdvijftig onschuldigen op een gruwelijke manier. Vermoord.

Onderzoek wees uit dat de zelfmoordenaar voordien minstens veertig huisartsen had geraadpleegd. Die hadden hem allerlei pillen voorgeschreven, maar geen van hen had hem uit zijn depressie kunnen helpen of had zijn bevindingen aan de dokters van de luchtvaartmaatschappij doorgegeven.

Met Nino ging het almaar beter. Hij kroop langzaam uit zijn dalletje en wist dat de lentezon hem goed zou doen. Het beste wat zijn huisarts had kunnen verzinnen was een voorschrift voor de kinesist schrijven. De verschijning en de oefeningen van de leuke kinesiste hadden zeer zeker bijgedragen tot het herstel van zijn gezondheid.

Sindsdien zit Nino weer lekker in zijn vel. Hij heeft niet veel moeite om allerlei dompers te verwerken die hem thuis of op pad belagen. Bovendien is hij niet alleen. Nina is zijn toeverlaat waardoor hij psychologisch veel meer aankan dan alleen.

Lambda

Velen richten zich tot God of een van zijn discipelen om hulp af te dwingen, bijvoorbeeld door drieëndertig keer de rozenkrans te bidden. Maar Nino heeft een eigen manier ontwikkeld om de god in zijn kop wakker te schudden.

Hij gaat soms te voet of per fiets naar het kerkje op het domein van de Herkenrodeabdij. Vervolgens zet hij zich op een bankje dicht bij de buitendeur, naast het tafeltje waarop een boek ligt en waarin bezoekers hun wensen en opmerkingen kunnen opschrijven. In zijn beste Nederlands heeft hij daarin al verschillende anekdotes opgeschreven waaruit een nieuwsgierige bezoeker kan afleiden dat Nino soms een beetje hulp van de aller-onzichtbare vriend nodig heeft. Hoe die hulp tot hem komt is niet belangrijk, want als hij lang genoeg wacht raakt elk probleem wel opgelost.

Nino is katholiek opgevoed. Als volwassene heeft hij godshuizen meermaals voor doop-, trouw- en begrafenismissen bezocht. Alleen op vakantie durft hij weleens een pittoresk kerkje zomaar binnen te gaan, met het fototoestel in de aanslag.

Ongebruikte kerken raken in verval. Hoe langer hoe meer kerkgebouwen krijgen een nieuwe bestemming, vooral in de steden, als B&B of als bibliotheek. Nino heeft het er een beetje moeilijk mee, maar alles went. Rik Torfs, hoogleraar kerkelijk recht, heeft er al in 2004 een boek over geschreven: *Voor het zinken de kerk uit*. Waarom Torfs naar een variant van coïtus interruptus grijpt om zijn boek te betitelen, daarvoor zou Nino het boek moeten lezen. Maar informatie erover opvragen via het internet gaat veel sneller.

Torfs vraagt zich af hoe we kerken aantrekkelijker kunnen maken. En dan bedoelt hij waarschijnlijk niet door ze te renoveren en te versieren maar om mensen te lokken, om ze samen te brengen. Want gelovigen van alle rassen en religies erkennen in hun kerken hun nietigheid tegenover het hemelse rijk.

Nino en Nina bezichtigen op vakantie af en toe de binnenkant van een historische kerk, tenminste wanneer de entree gratis is.

Nino is liefst alleen in een kerk, of samen met Nina. Maar mensen die al hun zintuigen openstellen zonder daarbij te praten, mogen hen vergezellen. Voor Nina moeten kerkdeuren altijd uitnodigend openstaan. Volgens Nino moeten kerken oases van rust zijn, waar je het zonlicht door glas-in-loodramen in schakerende kleurpatronen kunt zien breken, waar je kunstige schilderijen en sculpturen in allerlei materialen kunt bezichtigen, waar geen muzak noch klasieke muziek weerklinkt. Natuurgeluiden zoals kabbelend water en geruis van bomen, dat kan wel.

Nino gaat al jaren naar de bakker op zondagmorgen en dan hoort hij de klokken voor de mis van halftien luiden. Hij woonde al twee decennia in Hasselt zonder de drang gevoeld te hebben er een mis te volgen, toen hij op een zondag in februari 2018 besloot er een kijkje te gaan nemen.

Hij verbaasde zich over de variëteit in de leeftijd van de aanwezigen. Natuurlijk vielen de jonge meisjes in hun zondagse outfit hem onmiddellijk op, ook een paar oude knarren deden er hun zondagsgebed op hun paasbest, zelfs de middelbare leeftijd was er vertegenwoordigd. Het leukste van alles was dat er hier en daar minder blanke snoetjes waren die Nino eerder in een moskee had verwacht.

Binnen de kortste keren zat hij achteraan op een stoel met de telefoon in de hand, niet om te bellen maar om foto's te maken van de reusachtige muurschilderingen, zoals hij dat op vakantie ook doet. Maar voor hij zich daarop kon toeleggen viel hem een oranje koord op dat over de volledige lengte van de linkerbeuk was gespannen. Er zat niemand, en dat was maar goed ook, want even later viel zijn blik op een verhelderend bordje: NIET BETREDEN, VALLENDE STENEN.

Normaal gebruikt Nino zijn ogen om rondom hem te kijken. Op wat er boven hem gebeurt heeft hij heel wat minder zicht, dus zijn eerste reactie was een bange blik naar boven. Het gewelfde plafond was zo hoog dat hij geen details kon onderscheiden. Enkele enge gedachten schoten door zijn hoofd. Was er al iemand door een

vallende steen gewond geraakt? Had de kerkfabriek een firma gecontacteerd om aan het euvel te verhelpen? Op het eerste gezicht zag hij geen stenen die elk ogenblik naar beneden konden vallen, maar hoelang wilde de kerkfabriek het lot tarten?

Ineens had hij het antwoord op al die vragen. Er was iemand die hem voor onheil behoedde. God. En als Nino dat dacht, dan moesten de aanwezigen met diezelfde houding de kerk zijn binnengegaan, want zij waren er helemaal gerust in dat hen niets zou overkomen. Pas begin 2021 las Nino toevallig in een Hasselts cultuurblad dat de stad van plan was de kerk af te breken. Een wijs besluit.

Nochtans mogen we een groot vertrouwen in de bedenkers van inventieve bouwconstructies hebben. Kijk maar naar de superlange bruggen die dalen tussen heuvels overspannen, de kilometerhoge gebouwen waar je letterlijk de wolken kunt krabben, de voetbalveldbrede cruiseschepen van tien verdiepingen waarin plaats is voor zesduizend passagiers, en de kilometerslange treintunnels die ganse eilanden met elkaar verbinden.

Ons gereedschap is duizenden jaren langzaam geëvolueerd. De laatste honderden jaren lijkt het aantal innovaties exponentieel te stijgen en krijgen we klaar wat we nooit voor mogelijk hebben gehouden. Er staat ons niets meer in de weg om grootse dingen te verwezenlijken zonder de hulp van God. De techniek staat voor niets, tot er een steen op je kop valt.

Geluk of ongeluk? Geloof het of niet, er gebeuren wonderen. En daarom zijn er anno 2021 nog diepgelovigen. Velen geloven dat hun god hun gebeden verhoort, maar Nino denkt veeleer dat ze er zelf voor zorgen dat hun dromen uitkomen. Waarom wikken ze en laten ze God beschikken? Wat zal Nino doen? Gaat hij met God mee? Of maakt hij zich van God los?

Tv-producenten vinden altijd wel plekjes op aarde waar hun eenogige getuige de verbijsterende geloofstechnieken van de aardbewoners kan vastleggen. Een ritueel dat Nino de haren te berge doet rijzen – die hij trouwens niet heeft – is een Afrikaanse

volksstam die in hutten woont en elke boreling doopt op de veertigste dag van zijn leven. Hoewel andere kerken gemakkelijker bereikbaar zijn, klimmen ze vierhonderd meter hoger naar de doopvont van een kerk die in de rotsen is uitgehouwen. De beklimming duurt uren, waarbij de moeder haar kind op de rug draagt. Familieleden die de reis naar boven aandurven begeleiden haar zo goed als ze kunnen.

De gelukzaligheid van de stamleden straalt van hun gezichten wanneer ze na de plechtigheid weer heelhuids bij hun hutje aankomen. Maar er is al iemand naar beneden gevallen, dood, terwijl diegene overtuigd was over de goddelijke hoede. Het bewijst dat gelovigen meer aandurven, en dus bescherming krijgen. Afrikaners voelen zich in de natuur in hun element en wellicht staan zij dichter bij hun god dan stadsmensen.

Moderne idolen nemen het van God als stuwende- en sturende kracht over en ze raken geobsedeerd door hun kunnen en kunsten. Maar ze verspillen vooral energie, waardoor de aarde opwarmt. Begin maart 2018 scheen de zon enkele dagen zo hard dat de temperatuur tot meer dan vijftien graden steeg. Nino, en veel anderen met hem, nam aan dat de lente in het land was.

Helaas trakteerden de weergoden hem geen week later op winterse temperaturen en het leek erop dat die het land nog een heel tijdje in de greep zouden houden. Nina en Nino vonden dat goed, want ze gaan alleen wandelen als de omgevingstemperatuur hen niet doet zweten.

Binnenshuis is het een heel karwei om de verwarming optimaal in te stellen zodat beiden zich goed in hun vel voelen. Als Nino het te heet heeft, is het voor Nina te koud, en omgekeerd. Nino houdt zijn hartje vast als de temperatuur op aarde gaat schommelen zoals een bootje op een wildwaterrivier.

Nina eet alleen wanneer ze honger heeft, terwijl Nino altijd wat kan eten. Is dat omdat vrouwen meer aan hun lijn denken? Omdat mannen gefocust zijn op een goede jacht en visvangst? Waarom zijn mannen en vrouwen zo verdomd verschillend? En waarom

alarteren media ons voortdurend over voeding en sociaal gedrag? Opdat we zelf zouden kunnen bepalen of we bij de middenmoot horen? Voelen we ons zo beter? Niet echt, want we blijven radeloos toekijken hoe we samen de aarde plunderen.

Het is trouwens niet de aarde die opwarmt, want de ijzeren kern blijft 5500 graden heet. Het is de flinterdunne luchtlaag eromheen die we gaarstoken omdat de teruggekaatste lichtenergie niet meer door het wolkendek naar de ruimte kan uitwijken. En daardoor smelten gletsjers massaal. Er zijn meer nadelige gevolgen van onze aanwezigheid op aarde, maar tegen de stijgende zeespiegel moeten we hoognodig een oplossing vinden. En dan te bedenken dat we het hoederecht over de aarde van God hebben gekregen.

De manier waarop wij de natuur om ons heen zien is vastgebakken in de christelijke leer. De eerste wetenschappers zagen alles met een religieuze bril op en uiteindelijk heeft de technologie zich op die leer afgestemd. Het is zover gekomen dat wij onszelf boven de natuur stellen en ermee doen wat volgens ons nodig is, wat we willen dus.

De techniek heeft het van de religie gewonnen en die zouden we moeten inzetten om de aarde nieuw leven in te blazen. We moeten er alles aan doen om onze oermoeder Gaia van de ondergang te redden. Alleen met die ingesteldheid raken we het verst. Ontstaan uit de chaos aan het begin van de dingen moeten we het leven vrijwaren en orde op zaken stellen.

Sommigen krijgen het er koud noch warm van, van Gaia dus, omdat zij enkel honger en dorst hebben. Ze zijn voortdurend op zoek naar bevrediging, niet alleen lichamelijk maar ook mentaal. En ondertussen heeft het verdoemde en verbloemde internet hen in zijn macht. Het roept op *to shop until you drop*.

We geloven blindelings wat de zaakvoerders ons aanprijzen. Zonder uit onze zetel te komen reizen we de wereld rond en kiezen we uit het enorme aanbod wat onze hartjes begeert. Veel zaken zullen geen problemen bij het kopen geven. Dat we de zaken die ons niet bevallen mogen terugsturen is natuurlijk een pluspunt. Maar

wat doen we met een vakantiehuis dat niet aan onze wensen voldoet? En hoe machteloos staan we wanneer onze pakjes zogeheten onderweg zijn maar niet aankomen?

Nino dacht dat alle onlinewinkels betrouwbaar waren, maar zijn vertrouwen heeft toch wel een lelijke deuk gekregen. Zijn moeder waarschuwt hem al jaren dat hij moet oppassen met kopen op het internet. Waarom? Dat kan ze niet zo goed uitleggen, maar ze krijgt voortdurend belangrijke informatie daarover via het tv-journaal.

Nina eet graag granen als ontbijt. Maar ze wil zelf de vruchtencombinaties samenstellen en dus koopt ze de klassieke Kellogg's in de winkel en bestelt ze de vruchtjes op het internet. Nino had de gevriesdroogde vruchten al eerder via een bonafide site besteld én ontvangen, maar omdat de pakketten van honderd gram uitverkocht waren, bestelden ze die via een andere site. De firma zou het fruit binnen de drie dagen leveren, maar drie weken later was er nog niets aangekomen.

Via de site kwamen Nina en Nino te weten dat de leveringen vertraagd waren en dat ze geduld moesten hebben. Ondertussen dienden ze een klacht in via een internetbureau. Weken gingen voorbij zonder nieuws. Toen ze probeerden zich op de site te connecteren, zei de browser dat ze een onveilige site bezochten. Overigens, sommigen zeggen dat robots ooit de strijd zullen aangaan, maar de computers hebben het volgens Nino al jaren voor het zeggen, dus veel zal er in de toekomst niet veranderen.

Op een dag kregen ze van de droogfruitfirma een bericht dat de goederen binnenkort bij hen zouden arriveren. Was dat als reactie op hun melding via het klachtenbureau? Nog een week later volgde het bericht dat de levering niet kon doorgaan omdat Nino een onbekend adres had opgegeven. Blijkbaar had de firma niet gezien dat Nina en Nino in België wonen. Ze ontvingen enkele weken geen enkel nieuws van hun noorderburen. En met de auto naar Grijpskerk rijden zagen ze niet zitten, want met 332 km is dat niet bij de deur. Enkele dwingende mails naar de firma hadden het beoogde effect

en het pakket kwam twee maanden na de bestelling aan. Er zat een sorrybriefje en een candybar bij. En Nina en Nino waren blij, want internetverkoop was dan toch geen oplichterij.

Enkele maanden later bestelden ze vier overnachtingen in een vakantiehuisje vlakbij Etretat. Twee dagen voor de afreis stelden ze via het contactformulier van hun site de vraag of er lakens aanwezig waren. Er kwam geen reactie, ook niet een dag later. Nino heeft toen via de site gevraagd of iemand hem kon bellen over het bestelde vakantiehuis. Binnen het kwartier hing een bereidwillige securitymanager aan de lijn, die hem doodleuk zei dat de gastvrouw hun boeking had geannuleerd. Niet veel later bezorgde de manager hem via e-mail een lijstje van alternatieve vakantiehuisjes. Nino had geen moeite om er eentje uit te kiezen en tien minuten later had hij de huur betaald en was het geld van de eerste bestelling op de PayPalrekening teruggestort.

‘s Anderdaags kregen ze een bericht waaruit bleek dat het account van de eerste gastvrouw was gehackt. Die vroeg natuurlijk of Nino en Nina zich wilden bedenken en naar haar vakantiehuis wilden komen. Maar ze besloten toch met de nieuwe gastvrouw in zee te gaan, omdat zij veel sneller op hun berichten reageerde. Hoe het hen was vergaan in Etretat is een heel ander verhaal, ook met een lach en een traan.

Voor Nino is het duidelijk dat je je zowel in een normale winkel als in de webwinkel aan miskopen kunt verwachten. Maar dat wil niet zeggen dat je dan moet stoppen met shoppen. Het enige waarop je moet hopen is dat hackers je wachtwoorden en betaalgegevens niet doorverkopen aan onderwereldfiguren. Tijdens de crisis die Covid-19 veroorzaakte verrezen onlinewinkels als paddenstoelen uit de grond. Jammer genoeg maakten nog meer louche verkopers gretig gebruik van de goedgelovigheid van de kopers om hen op te lichten.

De digitale data die er in de wereld gestockeerd zijn op computers, servers en andere gegevensdragers is gigantisch. Al die toestellen zijn onderhevig aan slijtage en gaan soms zomaar stuk. Back-ups maken, dat is de boodschap. Nino is soms uren bezig om zijn bijeengesprokkelde data op harde schijven te kopiëren, ondanks het gevoel dat zijn bezigheden tot niets dienen.

Misschien is het nutteloos, schrijven, het is in elk geval iets om de tijd de doden, of om de tijd tot de dood te verkorten. Slechts weinigen interesseren zich voor zijn epistels, maar als hij met zijn blog elke maand één lezer kan aantrekken is zijn doel bereikt.

Nino blijft zijn schrijfsels de ether in sturen. Hij kijkt dagelijks de inhoud van zijn mailboxen na. Met zijn familie sms't hij meestal. Met de kinderen van Nina's broer wisselt hij gekke plaatjes uit via SnapChat. En sporadisch communiceert hij met collega's via Whatsapp. Messenger vindt hij gemakkelijk om foto's tussen facebookvrienden uit te wisselen.

Hij gebruikt geen database om bestellingen te stockeren. Iedereen die zijn boekensite bezoekt, mag gerust zijn over hun persoonsgegevens. In ruil voor hun naam en adres krijgen kopers zijn bankrekeningnummer, en dan hoopt Nino dat die ook bij hen veilig is. Dat is een eerlijke gegevenswisseling, toch?

Sinds 25 mei 2018 is de *General Data Protection Regulation* of GDPR van kracht. Alle instanties op het internet moeten je beloven je gegevens in hun databank te beschermen tegen criminele activiteiten. Voortaan zou je veilig moeten zijn als je *Geweldig Domme Privé Roddels* de wereld instuurt.

Die regeling bestond niet toen Nino in 2006 zijn eerste aankoop online deed: twee waterbedzakken. Bij elke volgende aankoop waagde hij zich op glad ijs. Het minste wat hij kon doen was via het internet een review van de uitverkoren onlinewinkel opzoeken. En dan vergat hij even dat veel reviews nep waren.

Sinds 2018 voelt hij zich een beetje veiliger wanneer hij zich registreert bij een webwinkel. Maar zijn profielen liggen nog steeds te grabbel voor hackers. Hij kan nu wel heel gemakkelijk reclameboodschappen stopzetten door zich weer uit te schrijven. Het is heel bevrijdend om niet meer in de maalstroom van ware en onware promotieboodschappen rond te zwieren.

Ook de bedrijven waar we werken gaan omzichtig om met onze locaties, telefoonnummers, internetadressen, geboortedata en rijksregisternummers. Ze bazuinen niet rond of we getrouwd zijn en met wie, of we kinderen hebben en hoe ze heten. En hoeveel we verdienen, of we een bedrijfswagen hebben, in het bedrijfsrestaurant eten of maaltijdcheques krijgen, die informatie gooien ze niet op straat. Ze beloven ook de kopieën van onze identiteitskaarten en de voorbeelden van onze handtekeningen nooit vrij te geven, behalve aan derden.

Maar wie zijn die derden? Volgens onze bedrijven zijn dat partners die ons toegang geven tot de gebouwen en de bedrijfsrestaurants, firma's die instaan voor onze tijdsregistratie, uitbetaling van onze lonen en pensioenen, terugbetaling van onze onkosten en uitgiftes van allerlei voordeelcheques. Voorts krijgen allerlei overheidsinstanties, bank- en verzekeringsinstellingen toegang tot onze persoonlijke gegevens om ons zuurverdiende geld te helpen beheeren. En als we ziek zijn helpen ziekenkassen ons weer op de been.

Andere firma's regelen ons woon/werkverkeer en de communicatie met onze werkgevers. Om te vermijden dat onze gegevens verspreid raken, versleutelen zij gevoelige informatie over het internet en houden die niet langer bij dan nodig. En wij, de kleine werknemers én consumenten, hebben het recht om in bepaalde omstandigheden die informatie te wijzigen. Maar Nino denkt dat het kwaad al lang geleden is geschied. Ook al zou hij zijn profielen willen verwijderen, hij is bang dat zijn naam en aanverwante gegevens al lang in de grote datastroom zijn verzeild.

Nino had zich er niet aan verwacht dat iemand hem over zijn privégegevens op zijn rechten zou wijzen tijdens het beluisteren

van *Exit* van het album *Electronica 2: The heart of noise*. Jean-Michel Jarre gebruikt daarin de stem van Edward Snowden die vrij vertaald uit het Engels zegt:

Technologie kan de privacy vergroten. De vraag is: waarom zijn de privégegevens die we online verzenden en die we opgeslagen hebben op onze persoonlijke apparaten anders dan gegevens die we in onze agenda's en dagboeken noteren? Ik denk dat als je zegt dat je niet inzit met het recht op privacy omdat je niets te verbergen hebt, je ook moet zeggen dat je niet akkoord gaat met vrijheid van meningsuiting omdat je niets te zeggen hebt. Dat is antisociaal gedrag, omdat rechten niet alleen individueel zijn maar ook collectief. Wat vandaag misschien geen waarde voor jou heeft, kan belangrijk zijn in de toekomst voor een hele populatie en zelfs voor alle mensen. En als jij er niet voor opkomt, wie gaat het dan wel doen?

In het begin van zijn carrière als webmaster stuurde Nino via facebook maandelijks een bericht naar zijn vrienden om ze op de hoogte te houden van wat hij in zijn blog had geschreven. Hij is daarmee gestopt omdat malafide gebruikers daaruit heel wat persoonlijke gegevens kunnen destilleren en benutten. Facebook is als de pastoor in de biechtstoel waaraan iedereen zijn diepste geheimen toevertrouwd.

De waslijst van bedrijven waar Nino heeft gewerkt, heeft hij ook verwijderd. Het is veiliger zijn loopbaan in een van zijn boeken uit de doeken te doen. En waarom niet hier? Het Franse woord *carrière* betekent steengroeve, maar ook loopbaan. Nino heeft nooit in een steengroeve gewerkt, en toch is zijn carrière zo stoffig als zijn zolder en zo oubollig als de enige mop die hij kan onthouden.

Eerst de grap.

Twee politiemannen zitten in hun combi te wachten aan een rood stoplicht. De passagier zegt langs zijn neus weg: *Het is groen*. Waarop de bestuurder even peinzend door de voorruit tuurt en vraagt: *Is het een kikker?*

En dan nu de job.

In 1978 startte Nino met zijn studies industrieel ingenieur Elektriciteit in Hasselt. Het leek hem een goed idee om te weten te komen hoe je een defecte tv kunt repareren, de hardware dus. Maar omdat de persoonlijke computer in die tijd opgang maakte, begreep hij dat hij in de software moest gaan.

Afstuderen deed hij in 1982. Een sollicitatie bij Philips Hasselt tijdens de grote vakantie ging de mist in. Een half jaar later, en na drie maanden stempelen, vond hij toch werk bij Philips, maar dan in Brussel. Zijn ouders vonden dat hij het er goed vanaf had gebracht.

Eerst volgde hij een opleiding Diensthoofd van negen maanden, tot april 1984, als aanloop naar een baan bij de bank van Parijs en de Nederlanden: Paribas. Die bank nam Nino na een superleuk sollicitatiegesprek aan en hij hield zich er jaren bezig met de automatisering van de kantoren, tot hij genoeg van het programmeren had.

In 1999 muteerde hij naar de service desk, en datzelfde jaar kocht Bacob Paribas op. Het nieuwe bedrijf kreeg Artesia als naam. Twee jaar later, in 2001, vond iemand het nodig om de IT af te scheiden, als een dochtermaatschappij, Artesia Services genaamd.

In 2002 kwam Dexia roet in het eten gooien. Voor de tweede keer op rij behandelde het moederbedrijf haar IT stiefmoederlijk en moesten ze vanaf 2007 verdergaan als DTS. Het schone liedje duurde niet lang en de Dexia-groep viel uiteen. Nog steeds als DTS gingen ze op de ingeslagen weg verder, maar vanaf 2012 leverden ze hun diensten aan Belfius.

Natuurlijk kon het niet lang uitblijven dat een mastodont hen kwam opvreten. Het was niet de minste, want wereldwijd stelt het bedrijf 400.000 mensen te werk: IBM. Ze gingen in 2014 letterlijk op in de Cloud en vormden samen Innovative Services for Finance of IS4F.

IBM liet hen met rust, behalve dat ze de Polen meer en meer Belgische jobs toevertrouwden. Niemand vond daar graten in. Op 1 april 2018, geen grap, kwam IBM aanzetten met taart, in het

Engels *pie*, en startten ze met volle moed PI-Square. π^2 . Bijna 3 maanden later kregen ze te horen dat π^2 later op het jaar de service desk zou opdoeken.

Nino kon van IBM, als hij de vaardigheden had, een baan op eender welke plek op aarde krijgen. De Polen zouden het hele zootje wel overnemen, en Nino en zijn collega's kregen gegarandeerd een andere job. Ze kwamen niet bij van het lachen, hoewel de situatie precair was. Uiteindelijk stapte Nino in 2020 uit omdat de grond onder zijn voeten te heet werd.

Met de klimaatverandering lijkt België inderdaad op te warmen. Toen Nino op een morgen in 2018 ontwaakte en merkte dat de thermometer aan de noordkant van zijn huis 33 graden aangaf, kreeg hij het zweet van de weeromstuit. 1976 was het jaar van de langst durende hittegolf sinds het KMI de temperatuurgegevens registreert. Nino was toen met zijn ouders op vakantie aan de kust, in Nieuwpoort. Hij herinnert zich niet of het er zeventien dagen achter elkaar meer dan dertig graden was, zoals in Ukkel, maar aan de foto's te zien was hij en zijn familie dikwijls op het verkoelende strand te vinden. Ook 2006 was heet geweest, toen hij met zijn schoonfamilie in een vakantiehuis in Frankrijk logeerde, gelukkig mét zwembad.

Hoe komt het dat de temperaturen jaar na jaar stijgen, zowel 's zomers als 's winters? Hoe leven we daarmee en wat kunnen we eraan doen? Nino sluit zich aan bij wat de media over klimaatverandering speculeren en vertaalt zijn onrustig gevoel in teksten die aangenaam te lezen zijn maar wat inhoud betreft zijn lezers danig zullen alarmeren.

Zelf heeft Nino zelden schrik. Maar na bijna vier decennia met de trein naar zijn werk en terug te hebben gereisd, was hij ineens bang geworden, vooral als het treinstel over de rails begon te schommelen. Wat zou er gebeuren als de hoge temperaturen de rails deden vervormen?

Hij heeft ooit overwogen om op een heel hete dag in 2019 naar zijn werk in Brussel te gaan, alleen maar om te kunnen profiteren

van de koelte van de airco-installatie. Om ernaar toe te gaan moest hij natuurlijk een trein kiezen die airco bezat, en alleen tijdens de wandeling door de straten van Brussel, nauwelijks een vierhonderdtal meter, zou hij blootgesteld zijn aan de hoge buitentemperaturen. Maar het leek hem zo raar om te vluchten voor iets wat hij moest kunnen verdragen.

Wat kan hij doen als de droogte jaarlijks terugkeert? Naar een kouder deel van de wereld trekken? Canada? Nee, want in juni 2021 hebben ze daar 49,5 graden opgemeten. Hittegolven doen zich ook noordelijker voor, bijvoorbeeld in de Scandinavische landen of in Groenland. In Siberië was het in juni 2021 38 graden. Misschien moet hij maar eens onder de grond beginnen te bouwen, want hij kent het verkoelende effect van de voetgangerstunnel onder de sporen in het station van Hasselt.

Nino en Nina kunnen niet tegen hitte. Het valt hen op dat sommigen de hoge temperaturen wel goed kunnen verdragen. Mensen spreken van stralend mooi weer, terwijl het om te kotsen heet is. De weerman zegt het op elke warme dag zonder een krimp te geven: *Vrij zonnig met temperaturen rond de 25 graden*. Voor Nino en Nina klinkt dat tropisch in de oren. Gelukkig liggen ze er niet wakker van, want als het te warm in bed is, zetten ze gewoon de levensreddende airco aan.

Hopelijk loopt het allemaal niet zo'n vaart. Maar je mag je niet laten verrassen door de tijd, want voor we het weten hebben we in België een subtropisch klimaat en maakt de warmte ons relaxter en kan het ons niet meer zoveel schelen en daar lijdt dan onze economie onder en dan zal ons Belgenlandje veranderen in een derdewereldland.

Maar net zoals de weerman die er met zijn voorspelling helemaal naast kan zitten, zo vergist Nino zich soms ook. Bijvoorbeeld toen hij thuiskwam en Nina Candy Crush op haar tablet zat te spelen. Ze zat ook met één oog, eigenlijk een oor, naar een documentaire te kijken. Nino ging naar boven en opende de nieuws-app op zijn computer. Hij las de hoofdruibrieken, maar met één oor bleef

hij naar de documentaire op tv beneden luisteren. Het ging over dieren op de rand van water en land, meer bepaald een dier in Maleisië dat de stranden naar eten afschuimde.

Nino hoorde Nina beneden zeggen: *Dat paardzwijn heeft verdorie bakkebaarden. Wat een lelijkaard.* Zijn aandacht was getrokken. Nino wilde dat zwijn wel eens zien, maar hij had geen zin om naar beneden te gaan. Dus hij zocht naar het dier op het internet. Google vond geen paardzwijn en gaf dan maar het meest gelijkende: *Het baardzwijn.* Toen hij een foto van het beest zag, grinnikte hij, en riep naar beneden: *Het lelijkste beest van de wereld mogen ze voor mijn part een paardzwijn noemen.* De akoestiek van het huis had het weer gedaan. Nina en Nino kwamen niet meer bij van het lachen. Gieren deden ze.

Vier dingen zijn belangrijk in een liefdesrelatie en dat zijn respect, vertrouwen, tederheid en humor. Hun verhouding bevat die vier ingrediënten en ze laten zich dagelijks hun kookpotje smaken.

Nino en Nina vertoeven graag tussen water en land, namelijk op het strand. Daar ervaren ze het grootste effect van eb en vloed, daar is de kracht van de getijden het sterkst bij volle- en nieuwe maan, daar voelen ze indirect de aantrekkingskracht die de gang van zaken in het dierenrijk bepaalt. En dus ook de liefde tussen hen. Hun leven is een fontein van vuur, en zeker geen toneel.

Nu

We hoeven niet meer op vakantie te gaan wanneer het in België zo warm is als in het zuiden van Frankrijk of het noorden van Italië. En zeker niet als de aardas een tik van een inslaande komeet krijgt waardoor heel Europa verijst. Toch zullen we altijd andere horizons blijven opzoeken omdat het ons vrijheid geeft. Dat is ook de hoofdreden geweest waarom Covid-19 zich in 2020 mondiaal kon verspreiden.

Veel landen sloten hun grenzen en gingen maandenlang in lockdown. Auto's bleven in de garage staan. Ook vliegtuigen stonden massaal aan de grond. Hun condenssporen blokkeerden het zonlicht niet meer en de lucht was een tijdje weer zuiver en klaar. Veel mensen denken dat de waterdamp in de uitlaatgassen van straalvliegtuigen weinig kwaad doen, maar ze helpen wel degelijk mee met de opwarming van de aarde. Om nog niet te spreken van de vervelende roetdeeltjes, zoals bij de uitlaat van dieselauto's, die voor longproblemen kunnen zorgen.

Tijdens de coronacrisis bedachten bedrijven allerlei manieren om klanten toch maar te doen kopen via online winkels. Inventieve ondernemers boorden nieuwe trends aan om geld in het laatje te krijgen. Het was het beste bewijs dat het gezegde *de ene zijn brood is de andere zijn dood* omgekeerd ook waar is. Zelfs criminelen legden zich toe op andere methodes om mensen te bedriegen. Maar de horecasector was woest en ze eisten dringend de heropening van hun zaken. De economie moest draaien en dus gaven regeringen toe: de lockdown maatregelen versoepelden met nog meer doden als gevolg.

Normaal zouden Nino en Nina een eerste keer op vakantie zijn gegaan in de maand mei. Maar die reis was in het water gevallen. Ze hoopten een tweede poging te krijgen in september. Dat was al jaren hun vakantie maand bij uitstek, hoewel ze dan de zomerse festiviteiten van juli en augustus mislopen. Maar ze genieten wel van

de rust die er terugkeert nadat het overgrote deel van de toeristen huiswaarts is getrokken.

Nino en Nina snakken ernaar weg te zijn van de dagdagelijkse sleur, maar wat proberen ze met hun vlucht naar andere oorden te bereiken? Ondanks de specifieke ongemakken die een vakantie met zich meebrengen, lijkt het een manier om het saamenhorigheidsgevoel aan te wakkeren. Weg van huis proberen Nina en Nino andere dingen te beleven, maar ze zijn altijd weer blij terug thuis te zijn. Toevallig is een van hun favoriete tv-programma's: *Home & away*.

Elk jaar volgt Nino een checklist die hij door de jaren heen minutieus heeft opgesteld. Nina steekt hun benodigdheden in koffers, tassen en zakken, en Nino propt alles in de motorhome. Nina kijkt erop toe dat Nino niet te veel heen en weer loopt bij het inladen van de bagage. Vervolgens stellen ze hun navigatiesysteem in dat ze gemakshalve Tommeke hebben gedoopt, en weg zijn ze.

Was het maar zo eenvoudig. Ook al denken ze genoeg tijd te hebben, ze komen er altijd te kort. Ze moeten nog bibliotheekboeken inleveren, en er een paar lenen om in hun vakantiehuis te kunnen lezen, voor Nino liefst een thriller van Luc Deflo, voor Nina mag het een historische roman zijn, of een real life-vertelling van Griet Op de Beeck. En om de lange avonden te vullen kijken ze tv-series op het internet.

Tijdens hun afwezigheid kan het gras nogal doorgroeien, dus Nino maait het een laatste keer af. En hij mag zeker niet vergeten de banden van de motorhome op te pompen. Dan kan hij meteen een reisnazicht in de garage laten doen, ook om de batterij voor het woongedeelte op te laden, of desnoods ze te vervangen. En hij moet nog de watertank verversen, het chemisch toilet reinigen, slaapgerief bijeenzoeken en natuurlijk kookgerief voor onderweg, en de gasfles bijvullen.

Medicamenten en spelletjes zoals Rummikub, Yathzee en Trivial Pursuit zijn belangrijk, maar portables en tablets met bijbehorende kabels en laders gaan zeker mee. Sommige pannen en potten om te koken verhuizen ook omdat het kookgerei in vakantiehuisen

meestal versleten is. Soms is er een Senseo aanwezig, maar kunnen ze niet beter de Nespresso meenemen? Allemaal min of meer gemakkelijk te beantwoorden vragen. De hamvraag en ook de moeilijkste vraag is echter: welke kleren kiezen ze?

Op vakantie doet het weer net zoals thuis wat het wil. Een hittegolf vereist voldoende badkleding, T-shirts en flesjes zonne-crème. Een petje voor Nino's kale kop is een must. Maar hun ervaring leert hen dat er na zon altijd regen komt. De reis kan in het water vallen en dan hebben ze regenjassen, lange broeken en paraplu's nodig. En meer bagage betekent dat de motorhome zwaarder geladen is en dus meer verbruikt. Een streep door de rekening?

Zullen ze op Tommeke vertrouwen of speelt Nina copiloot? Misschien toch maar de routegegevens voor de heen- en terugreis afdrukken. Nemen ze de autosnelwegen en betalen ze de dure *péages*? Of rijden ze via de *bison futé*, met als gevolg vervelende langzaamaanacties in de Franse dorpjes? Laten ze zich leiden door de vooropgestelde reisroute of door wegwerkzaamheden? Op zeker spelen of op avontuur gaan? Hoort het reizen bij de vakantie of is het een vervelend onderdeel daarvan?

Nino rijdt graag auto, ook met de motorhome, en daarom kan de reis al niet stuk, welke ongemakkelijkheden ze op hun weg zullen ondervinden. Ze lassen veel pauzes in om wat lekkers te eten of een kop koffie te drinken, of iets fris. Ze maken van hun staanplaats op de verschillende parkeerterreinen een gezellige plek om er knus te slapen, in de hoop dat allerlei beveiligingscamera's hun stek bewaken, en dat niemand hen bedonderd met de prijs van hun ontbijt.

Blijkbaar gaat het klaarmaken voor de terugreis altijd veel vlotter. Ze hoeven slechts hun spullen uit het vakantiehuis te halen en ze in te laden. Alles wat meekwam moet weer terug, behalve de dingen die ze hebben opgegeten. Soms zijn er zaken bijgekomen, zoals cadeautjes en souvenirs, en die vergeten ze niet zo gauw omdat ze hen doen denken aan hun dierbaren die zijn achtergebleven.

En dan hopen ze bij hun thuiskomst dat hun huis er nog staat, dat er tijdens hun afwezigheid niets is stukgegaan, dat dieven er geen huis hebben gehouden en dat oma de planten water heeft gegeven. Dan kunnen ze hun oude leventje oppakken en naar gewoonte huisje spelen, tv-kijken, eten en slapen. Hun wereld is dan weer alles wat ze hebben. Elkaar.

Dat was in 2020 allemaal mooi niet doorgegaan. Aanvankelijk hadden Nino en Nina weinig problemen met het thuiszitten tijdens de coronacrisis. De auto kwam slechts een keer per week buiten wanneer Nino zijn onlinebestelling aan de winkel moest ophalen. De eerste keer lagen de wegen er verlaten bij, maar ze waren week na week drukker geworden omdat meer en meer mensen niet-essentiële verplaatsingen verwisselden met essentiële.

Mensen met kinderen hadden wel degelijk met de peren gezeten en naar een frisse duik in het sop gesnakt. 1 op de drie Vlamingen was tijdens de zomer zelfs naar het buitenland gereisd terwijl hij riskeerde in quarantaine te moeten bij terugkeer uit een rode zone.

In september hadden Nina en Nino ook genoeg van hun isolement gekregen. Ze hadden de motorhome vanonder het stof gehaald om weer hun blik te gaan verwijden en beweging in hun leven te geven. Ze namen de kans waar om enkele dagen aan de kust te vertoeven en enkele dagen de Ardennen te verkennen. Op toeristische plekken waren ze echter verplicht een mondkapje te dragen.

In november volgde de tweede lockdown, iets minder streng maar wel heel erg noodzakelijk om te vermijden dat de ziekenhuizen met coronapatiënten zouden vollopen. In de herfstvakantie was duidelijk gebleken dat de mensen op zonnige dagen niet graag in hun kot bleven. Nino en Nina hadden het aan den lijve meegeemaakt in Le Ninglinspo.

In het natuurpark was het zo druk dat je er een mondkapje moest dragen. Het bericht van de burgemeester aan de ingang van het wandelgebied, met de melding dat het bos enkel toegankelijk was voor bewoners van de streek, laptten een heleboel wandelaars

aan hun laars. Ook Nino en Nina. Gelukkig was er geen controle. Een overijverige agent had alle nummerplaten van de geparkeerde auto's kunnen noteren.

Nieuwe horizonten opzoeken zit in de genen van de mens vastgebakken. We zoeken wat we thuis niet hebben. We zoeken rust in onszelf op plekken waar onze voorouders er ook naar zochten. Op die historische plaatsen hebben zich heuse drama's afgespeeld en het lijkt erop dat iedereen naar de graal zoekt, de schaal die Jezus Christus tijdens het laatste Avondmaal gebruikte, dezelfde waarin Jozef van Arimathea het bloed uit de zijde van Jezus aan het kruis had opgevangen. Is die graal louter een mooi verhaal of echt astraal?

Sommigen vloeken als ketters, anderen roken als ketters. Er zijn ook ketters die de kerk links laten liggen. Het woord *ketter* komt van het Franse woord *cathare*, een lid van de sekte der katharen. Inspiratiebron voor hen was Jezus Christus, maar zij interpreteerden diens belevenissen in de Bijbel anders dan de Rooms-katholieken. De Kerk kon niet toelaten dat de katharen de valse profeet als de almachtige aanzagen en organiseerden daarom kruistochten naar het zuiden van Frankrijk, waar de katharen zich verschansten in bijna onneembare burchten en vestingen.

En laat Nino en Nina net in de Aude op vakantie zijn geweest, de streek waar de katharen in het midden van de dertiende eeuw hun laatste bolwerken hadden moeten prijsgeven. Het was in 2019, enkele maanden voor Covid-19 onverwacht hard zou toeslaan.

Nino en Nina hadden zich vooraf afgevraagd of het vakantiehuis dat ze zich voorspiegelden, het echte zou evenaren. Het huis was inderdaad gezellig ingericht, maar de eerste dagen stoorden ze zich aan een drietal dingen die de eigenaar had kunnen verbeteren.

Normaal zijn zij geen muggenzifters, maar het kostte hun slechts enkele uren om te concluderen dat muggenramen er geen overbodige luxe waren. In tegenstelling met wat de verhuurder hen had verzekerd waren er wel degelijk muggen in de nazomerse

Aude-streek, kleine venijnige mugjes die prikten voor je er erg in had.

Ten tweede had de eigenaar de ontoereikende doch sfeervolle binnenverlichting kunnen aanvullen met extra tl-lampen of ledverlichting. Daardoor was het gemakkelijker geweest om in de avondlijke uurtjes te koken. Maar ze moesten het doen met de zwakke lamp van de afzuigkap en een slecht gepositioneerde ledlamp die meer verblindde dan verlichtte. Pas op, wat Nina veertien dagen lang elke dag kookte had haar zeer zeker een plaats in de top tien bij *Masterchef* opgeleverd.

Ten derde was het een raadsel waarom de verhuurder niet had willen investeren in de verwarming van het zwembadwater. Dagtemperaturen van meer dan dertig graden waren blijkbaar niet voldoende om het ijskoude water op te warmen; de globale opwarming van de aarde had er nog geen effect op. En dus liet Nina het zwembad links liggen. Durfden ze het toch aan, dan waren verkleumde ledematen het nadelige gevolg van hun zwempartij.

Tegen alle verwachtingen in keurden ze het bed van de eerste keer goed. Ze woonden dus knus, aten en sliepen naar hartenlust, en verpoosden zich met lezen, tv-kijken en computerspelletjes spelen, maar ze deden ook echte spelletjes zoals Yahtzee. Hadden ze daar geen zin meer in, dan bezochten ze een dorp dat het internet aanpreef als het oudste, het mooiste of het bloemrijkste. Meestal vielen die bezoeken mee, maar soms niet.

Neem bijvoorbeeld Rennes-le-Château. Dreigende onweerswolken voerspelden niet veel goeds toen Nina en Nino de rit er-naartoe aanvatten. Een twintigtal kilometer verder reden ze een berg omhoog die zo steil was dat Nina angstige kreetjes begon te slaken.

Toen ze het tweede verbodsbord voor mobilhomes hadden genegeerd en hun motorhome op een bijna leeg parkeerterrein hadden gezet, kwam een bazig persoon in een jeep aangereden, ermee dreigend de gendarmen te bellen als ze hun auto daar lieten staan. Nino vroeg wie hij wel was en de man zei furieus dat hij de

burgemeester was. Terstond nam Nino alle maatregelen om te gehoorzamen aan de burgervader. Nina vond dat Nino een watje was omdat hij de man zomaar geloofde.

Als geslagen honden maakten ze rechtsomkeert, zonder nog een blik op het middeleeuwse stadje te werpen. Maar niets hield hen tegen om de volgende dag een ander bezienswaardig dorp te bezoeken. In *l'office du tourisme* van Alet-les-bains kregen ze waarlijk een plannetje met bijbehorende uitleg in de handen gestopt. Dat trof, want voor een zoektocht zijn Nino en Nina altijd te vinden. Toen ze op het verlaten marktplein aankwamen, lazen ze in de brochure dat de beruchte Michel de Nostredame, beter gekend als Nostradamus, als kind in een van de vakwerkhuisen zou hebben gewoond. De man had verdorie zijn eigen dood voorspeld.

En de volgende dag reden ze weer vrolijk naar een andere stad of dorp. Veel historische dorpjes in de Aude zijn slechts te bereiken via derderangs wegen. Zeker met hun motorhome hadden ze er niets verloren. Maar twee uur later en amper 48 km verder bereikten ze Lagrasse, dat wel hun verwachtingen inlostte.

Op de laatste dag van hun vakantie trokken ze hun stoute schoenen aan en reden opnieuw richting Rennes-le-Château, hopen dat de boze *maire* niet nogmaals hun pad zou kruisen. Na hun eerste bezoek had Nino zijn zelfvertrouwen willen opkrikken door op het internet naar *le maire de Rennes-le-Château* te zoeken, en op de eerste foto die tevoorschijn was gekomen, had Nino hem onmiddellijk herkend.

Ze parkeerden de motorhome netjes op het daarvoor voorziene parkeerterrein en genoten van het bezoek aan het stadje waar Bérenger Saunière heeft gewoond, een onbekende priester die misen gaf vanuit zijn huis. Hij is de geschiedenis ingegaan als de man die bij restauratiewerken in de kerk, gewijd aan Magdalena, een schat in een tombe had gevonden. Na die vondst leefde hij op grote voet, en hij weigerde de bisschop zijn boekhouding te tonen. Zijn meid erfde alles, en ook zij kwam niets te kort. Toen zij aan een beroerte stierf nam ze het geheim van Saunière mee in het graf.

Vele jaren later maakte Dan Brown in *De Da Vinci code* dankbaar gebruik van het geheimzinnige personage.

Aan het graf van Saunière had Nino zich afgevraagd of Saunière de graal nu echt had gevonden. Zeker is dat het Saunière en Dan Brown meer heeft opgeleverd dan enkel een mooi verhaal. Koninklijk bloed kruipt wel degelijk waar het niet kan gaan.

Nina en Nino hebben geen jong bloed in hun aderen stromen, maar nu en dan laten ze hun sportieve kant in zich bovenkomen, niet langer dan een halfuurtje, en hollen ze rond.

Met heel veel regen zouden we niet alleen de aarde kunnen afkoelen, ook zijn bewoners. Het is niet te laat om iets aan de klimaatverandering te doen. We wachten beter niet tot we oud en grijs zijn om een sociaalecologische geest te ontwikkelen.

Als je bedenkt dat de sublieme opstelling van een inventieve toneelregisseur zo snel in duigen kan vallen, dan is er natuurlijk reden tot paniek. Denk daarom aan de aarde alsof het je moeder is, terwijl je je overgeeft aan naastenliefde. Griet Op de Beeck schrijft erover in *Vele hemels boven de zevende*. Maar Nino wil zijn algemene goedheid, die volgens hem veilig weggeborgen zit in zijn DNA, anders benaderen.

Alles bestaat in bollen. Aarden bollen, bollen die licht uitschijnen, bollen die je niet kunt zien, zo zwart, bollen die flikkeren, atomaire bolletjes. Als je weet dat die bollen allemaal draaien, rond hun as of rond elkaar, en dat ze allemaal van elkaar wegvliegen of elkaar aantrekken, dan heb je een goed idee van hoe miniem de temperatuurverandering op onze eigen aarden bol is ten opzichte van die van de heelalsfeer.

Iedereen kijkt door zijn eigen ogen naar de wereld rondom hem. Natuurlijk beïnvloeden anderen onze mening over de dingen die we zien, maar soms moeten we erop vertrouwen dat we de juiste informatie hebben gekregen of die zelf hebben vergaard. En dan gebruiken we vervolgens al die informatie om onze mening te vormen. De ene zal dat beter dan de andere doen omdat de toneelregisseur, de schepper of de schipper, zo goed was elk brein uniek te maken. Kunstwerk, zal hij gedacht hebben, geen bandwerk.

Mocht de toneelregisseur ons aan de lopende band hebben gemaakt, dan waren er wellicht niet zoveel problemen in de wereld geweest. Misschien zouden we als robots beter overeenkomen, vergelijk het met onze auto's die enkel door de kleur van het chassis en de binnenbekleding verschillen. Maar dat klopt niet, want de

verschillende motortypes maken van die auto's toch weer verschillende entiteiten. Soit.

Met een zekerheid van honderd procent durft Nino te beweren dat iedereen verschillend is. Ieders lijf, maar ook diens brein, is anders omdat de kleinste bouwstenen van het leven altijd zin hebben om een elektron te krijgen of af te geven. Daardoor interpreteren wij waarheid en leugen allemaal anders, en dat zorgt voor ergernis. Maar Nino durft toch een rooskleurig beeld op te hangen van de toekomst van de aarde.

Journalisten gaan op onderzoek uit en vertellen hun relaas zodanig dat we meer kranten of tijdschriften gaan kopen, net zoals tv-makers programma's uitzenden om meer kijkers te trekken, hoe ongeloofwaardig de *monteurs* hun verhaal ook in elkaar hebben gezet. Op den duur geloven we enkel nog wat het nieuwsanker vertelt.

Bijbehorende camerabeelden maken een onderwerp misschien wat aannemelijker, maar je mag ervanuit gaan dat elk verhaal een tegenverhaal heeft, het verhaal van een getuige die het vanuit een ander gezichtspunt heeft gezien, zich baserend op zijn labiele geheugen waardoor hij onwetend anderen met zich meesleurt in de kolk der quasi-waarheden. Je kunt ze ook leugens noemen.

Waarheid of niet, wat we ook zeggen, we doen het anders omdat we niet alleen zijn op de aarde. Wij zijn met velen. We sluiten compromissen opdat meningsverschillen niet in oorlogen zouden uitmonden. Vele jaren later krijgen we de echte verhalen achter de 2 wereldoorlogen te horen via allerlei documentaires op tv.

Zo kwam Nino niet zolang geleden te weten – weer een mening die de media hem opdringt maar die hij toelaat dat effect op hem te hebben – dat het teleurgestelde Duitse volk een tweede oorlog wilde omdat ze het moeilijk hadden met hun nederlaag in de eerste. Nino is misschien de laatste die tot dat begrip is gekomen, maar hij is blij dat het überhaupt tot hem is doorgedrongen.

Jacques R. Pauwels wil in zijn boek *De grote mythen van de moderne geschiedenis* een aantal mythes uit de wereld helpen. Volgens hem breken revoluties uit en komen democratieën tot

ontplooiing door de wil van grote bedrijven en de elite, want alleen zij halen voordeel uit oorlogvoering. Welke maatschappelijke redenen ze ook geven, winst maken is alles wat zij willen, daarvoor hebben ze allerlei volkeren misleid en zijn er veel mensen voor het zogeheten grotere doel gestorven. Hoe vrij wij momenteel zijn is een gevolg van het vroegere kolonialisme, en nu die kolonies onafhankelijk zijn, blijft het imperialisme van de grote landen de werelddeconomie bepalen.

Na het lezen van dat boek durft Nino te voorspellen dat we niet onze ondergang tegemoet gaan door ons klimaat in de war te brengen. Je kunt wel zeggen dat we allerlei vreselijke uitvindingen hebben gedaan die het einde van onze beschaving zullen bewerkstelligen, maar zo ver zullen we het nooit laten komen. Ook al laten we gemakkelijk het slechte in ons naar boven komen, wij zijn zeker van onze goede inborst. Wij zullen onze toekomst dromen en ons ernaar toewerken zoals de oermens zich allerlei manieren heeft eigengemaakt zonder ooit het uiteindelijke resultaat, de inventieve moderne mens, voor ogen gehad te hebben.

In een poging de wereld wat positiever te maken stelt Nino voor onze breinen te brainwashen met de miljoenen melige liedjesteksten die woordkunstenaars ooit hebben geschreven in een poging oude boodschappen op te rakelen die de redding van de wereld zouden kunnen inluiden. Muziek zal ons helpen te geloven in onszelf. Nino wil zich maar al te graag opwerpen tot profeet die brood eet.

De frontman van Faithless zingt/zegt: *God is a dj*. Muziek is zijn *kerk*, waar de goddelijke dirigent met licht en geluid jongleert en dimensies ineenstrengelt alsof het supersnaren zijn. Tijd hoeft die god niet te controleren omdat die dimensie in feite niet bestaat. Maar hij beheerst des te meer geluid, om ons ermee te betoveren, waardoor we ons lekker in ons vel voelen.

Nino begrijpt niet zo goed hoe die resonantie tussen geluidsgolven en levende lijven ontstaat. Samen met Nina heeft hij een experiment gedaan waaruit hij dat zou kunnen afleiden, hoopte hij.

De harde schijf van hun digicorder dreigde vol te geraken en daarom organiseerden ze comakijken *Versailles*. De begingeneriek met zijn uitzonderlijk mooie muziek bezorgde hen kippenvel. Bij aflevering twee voelden ze ook nog de rillingen over hun rug, maar bij het vijfde deel deed het hen niets meer. Een paar dagen later gaf het liedje weer het gewenste effect tijdens aflevering zes. De magie was er nog, maar hun experiment gaf geen antwoord op de vraag hoe muziek die koude rillingen teweegbrengt.

Volgens de digitale encyclopedie is muziek niets anders dan een verzameling hoge, lage, korte en lange tonen. Blijkbaar zorgen variaties in de tijd van toonhoogte, ritme, geluidsterkte, klankkleur, textuur en stilte voor een speciale beleving. Kunstig is het wanneer we die tonen zodanig schikken met behulp van instrumenten en stemmen dat we het geproduceerde geluid aangenaam om te horen vinden en ermee het binnenste van anderen beroeren. Het lijkt erop dat we muziek maken om een samenhangingsgevoel op te wekken. Maar wanneer zijn we daarmee begonnen?

Wellicht hebben we tijdens onze evolutie meer en meer geëxperimenteerd met eigen klanken. We gebruikten de taal bewuster en gingen zelfs zingen. Zo'n 50.000 jaar tot 10.000 jaar voor Christus begonnen jagers fluiten van voetkootjes als signaalinstrument te gebruiken. Die fluit evolueerde naar een versie gemaakt uit holle beenderen en met toongaten, waarmee de vroege mens complexere muziek maakte.

Nino luistert meer naar muziek dan hij danst op muziek, hoewel een van zijn favorieten dj Tiësto is. Zijn voorkeur gaat naar composities zonder stemmen, dus de meeste synthesizermuziek gaat er bij hem wel in. Nino beluistert ook pop, rock, hardrock, gothic, metal, dance, techno, new age, panfluit, doedelzak, Keltische en gregoriaans gezang. Anderen houden meer van rap, hiphop, rhythm & blues, klassiek, jazz, musicals en a capella. Ouderen horen liever schlagermuziek, hits van hier in het Nederlands, of hits uit La Douce France. Sommigen zullen enkel opfleuren bij het horen van Irish Drinking Songs.

Muziek is niet alleen van alle leeftijden maar ook van alle tijden. Op welke unieke manieren hebben mensen vroeger hun muziek bewaard? Het kan niet anders of ze hebben hun liedjes lange tijd mondeling doorgegeven, waarbij hun brein als gegevensdrager fungeerde. Vanaf de achtste eeuw na Christus schreven ze hun muziek op perkament via het neumenschrift, en later noteerden ze muzieknoten en notenbalken op papier in de vorm van een partituur. Maar daarmee legden ze enkel de manier vast waarop ze de muziek moesten spelen, niet de muziek zelf. Tot 1948, toen zag de grammofoonplaat het daglicht.

Nino herinnert zich dat zijn ouders in de jaren zestig langspeelplaten van Vicky Leandros, Mireille Mathieu en James Last oplegden. Zelf kocht hij singles van Peter Orloff en Peter Maffay. De data was vastgelegd in de vinylplaten, en de naald speelde de rol van cursor terwijl de Dual-platenspeler het werk van een computer geweldig goed voordeed.

LP's en singles waren een tijdje heel populair, tot in 1963 Philips in Hasselt de muziekcassette introduceerde. Nino nam met zijn cassetterecorder heel wat liedjes van de radio op, vooral tijdens de Veronica Top Veertig en latere versies daarvan. In 1982 bracht Philips de cd op de markt. De digitale muziek was geboren. Over een tijdspanne van twintig jaar kocht Nino meer dan vierhonderd albums van muziekgroepen met verschillend allooi. Ze liggen op zolder naast zijn videocassettes. Zijn muziekcassettes heeft hij in 2014 naar het containerpark gebracht.

Anno 2021 verzamelt Nino zijn muziek op geheugensticks en harde schijven. Zijn discotheek bestaat uit meer dan elfduizend liedjes en hij geniet *at random* van muziekstukjes die hij al decennialang niet meer heeft gehoord.

Muziekidolen in de eenentwintigste eeuw hebben bijna een goddelijke status, maar die van de twintigste eeuw waren ook al groots, luister maar naar The Beatles, wier muziek in hetzelfde jaar geboren is als Nino. Van muziek van voor 1960 is hij verstoken gebleven, maar de muziek van de jaren 60 tot 90 zal hem voor altijd

bijblijven. Hij heeft de opkomst van de elektronische muziek meegemaakt. Nog steeds krijgt hij een warm gevoel wanneer hij Michael Garrison, Vangelis, Alan Parsons Project, Kraftwerk, Tangerine Dream, Mike Oldfield, Jean-Michel Jarre en Faithless op hun synthesizers hoort tokkelen.

Nino is kalm en rustig van aard, en dan lijkt het voor zijn vrienden en kennissen niet zo logisch dat hij ook de hardere muzieksoorten beluistert. Dat doet hij sinds 2005, toen hij Within Temptation, Sirenia en Dream Theater ontdekte. Toen is ook het metalgen in hem actief gezet door Rammstein en Paradise Lost. De afwisseling van symfonische muziek met harde gitaren en slaginstrumenten hebben wel degelijk invloed op zijn brein, dat nazindert alsof hij net in een raket is weggeschoten richting Mars. Sommigen zullen het veeleer lawaai noemen.

Door onze smartphones kunnen we overal muziek beluisteren. Dat betekent dat we niet meer zo sociaal zijn. We zonderen ons af om ons in een virtuele wereld onder te dompelen. Maar niet alleen muziek leidt ons af, ook wereldnieuws, lokaal nieuws en nepnieuws. We zijn op de hoogte van wat er reilt en zeilt. Dat leidt tot toestanden die we ons eerder niet hebben kunnen voorstellen.

De computer heeft het van God gewonnen, zoals God het van de valse profeet heeft gewonnen. Niet God of de valse profeet maar het spinnenweb van sociale media houdt de aardbol gevangen. De spin zuigt gaandeweg het gedrocht leeg en de wereld krimpt ineen. Eén elektromagnetische storm en de onderneming aarde ligt straks op zijn gat. Trouwens, wat maakt de media sociaal? Is het niet te veel van het goeie gevraagd als niemand nog de radio, de tv en de persorganen gelooft?

Tijdens de coronacrisis hadden we gelukkig onze computers, waarmee we vanuit onze veilige huizen via duurzame communicatiemiddelen allerlei contacten met de buitenwereld hadden zodat we ons werk konden doen en niet vereenzaamden. Nino had via de smartphone van Sem, die bij zijn moeder op bezoek was, kunnen tonen dat het goed met hem ging. En zijn moeder was blij geweest

dat ze haar zoon in schijnbaar levende lijve kon zien. *Facetime* ten top.

Nino durft het bijna niet te zeggen maar hij had een tijdje *the time of his life*. Maandenlang had hij zijn hobby's binnenshuis naar hartenlust kunnen exploiteren. In die periode had hij ook zijn laatste werkdag gepresteerd en dat was minder aangenaam geweest omdat hij geen normaal afscheid van zijn collega's had kunnen nemen. Hij had het met een bericht moeten doen:

Beste collega's, zie dit niet te snel als de oerknal omdat ik het eens op een andere manier breng. Ook al kom ik in deze coronatijden beter niet bij jou op bezoek, ik zal toch met de deur in huis vallen. Wees ervan bewust dat vandaag, 12 mei 2020, mijn laatste werkdag is. Er valt een last van me af, dat geef ik toe, maar voor iets waar ik jaren naar uitgekeken heb, had ik liever wat enthousiaster geweest. De domper is natuurlijk die vuiligheid van een virus. Je mag je bij de groep van helden rekenen die mij jaren verzorgde en mij tegenhield om niet al veel eerder de brui eraan te geven. Ik had graag afscheid genomen door je te zien, te kussen, te knuffelen of je hand te schudden. Helaas. Maar ik ben een optimist en mijn creativiteit zal me er wel door helpen.

11 van de 53 collega's hadden zijn bericht beantwoord. Nino had zich wat triester gevoeld, heel even maar. Het beroepsleven was gedaan. Het echte leven kon beginnen.

Nina heeft hem gevraagd minder met zijn hobby's bezig te zijn nu hij meer vrije tijd heeft. Ze wil dat hij het huis beter onderhoudt, grondiger poetst en de tuin een makeover geeft. Dat huis is voor Nina heel belangrijk, vandaar dat Nino alles doet opdat zij zich er thuis voelt. Ze mag echter niet vergeten dat naarmate hij ouder wordt, hij van alles niet meer zal kunnen, gezien zijn tere longetjes.

Om in conditie te blijven gaan Nino en Nina regelmatig wandelen, en als ze verder weg gaan voelen ze zich in hun motorhome thuis, dan doet Google Maps wonderen in steden en bossen, dan stuurt Tommeke hen gewis naar allerlei bezienswaardigheden.

Nino ziet rondom hem veel mensen met oortjes in, al wandelend, op de fiets, in de trein. Ze zijn allemaal onderweg naar nergens, luisterend naar niets, en op hun pad lijkt muziek op muzak.

Als zombies verspreiden we ons over de wereld, niet horend, niet ziend, strompelend met onze armen naar voor uitgestoken, niet slaapwandeland maar snuivend naar bloed zoekend. Zo luguber is het ook weer niet. Gehoorzaamend aan allerlei regels doen we ons ding en zijn we gelukkig. Maar onderhuids weten we geen blijf met het keurslijf en daarom volgen we onze grote voorbeelden. Zo worden we volgers.

Nino heeft volgens facebook 29 volgers. Als Nino te laat is met de maandelijkse blog op zijn website, verwacht hij dat een volger hem laat weten dat zijn geschrift niet online is. Maar er komt nooit een alarmerend bericht binnen, en dat wil zeggen dat ze niet op zijn vertelsels zitten te wachten.

Nina heeft hem aangeraden zijn teksten grappiger te maken. Dat doet hij, maar blijkbaar heeft hij een ander gevoel voor humor. Volgens Nino is het dagelijkse leven niet altijd even plezierig. Zijn enige bedoeling is zijn lezers een lesje te leren. Pas op, Nino schrijft als een gegoed mens, dus er ontbreekt hem aan niets. Hoe minderbedeelden en superrijken erover denken, dat kan hij niet helemaal inschatten.

De mens komt pas kijken, maar hij is zodanig snel geëvolueerd dat hij zichzelf is voorbijgelopen. We zouden op onze stappen moeten kunnen terugkeren, maar in het verleden reizen gaat niet. Alleen de toekomst is mogelijk. Misschien moeten we toch de ruimte achter de maan verkennen, om bij te leren zoals de kleine prins, de enige bewoner van de asteroïde B612.

Nadat hij de schoorstenen van zijn twee actieve vulkanen heeft geveegd – want dan zullen ze tijdens zijn afwezigheid niet onverwacht uitbarsten – verlaat de prins zijn minuscule werkplek, op zoek naar andere planeten. Hij wil vooral vrienden maken. Op de

zesde planeet die de prins aandoet raadt een aardrijkskundige hem aan de aarde te bezoeken. De prins doet dat en ontmoet er een vliegenier die een noodlanding in de woestijn heeft gemaakt. Hun ingenieuze conversaties maken de lezers duidelijk dat het geen stommeriken zijn.

Nino stelt zich voor dat hij samen met Nina en enkele gelijkgezinde koppels naar Mars afreist en daar iemand tegenkomt die net zo'n wijze woorden als de kleine prins spreekt, die hem misschien op andere ideeën brengt zodat hij er geen paradijs hoeft te creëren.

De tekeningen in het kinderboek *De kleine prins*, ook van de hand van de schrijver Antoine de Saint-Excupéry, zijn ontwapenend en de personages spreken een beetje wartaal zoals dat voor kinderen het leukst is, maar ook voor volwassenen is het boek heel verfrissend.

Kinderen luisteren graag naar verhalen voor het slapengaan en in menig vertelsel zitten lessen verborgen. Zo leren kinderen allerlei dingen om tot normale volwassenen op te kunnen groeien. Kinderen leren snel omdat ze doodeenvoudig volwassenen na-apen.

En als volwassene imiteren we nog steeds. Wij leren van elkaar, wij nemen dingen van elkaar aan en handelen ernaar. Want als volwassene ben je geacht regels te volgen. Nino heeft daar geen problemen mee maar hij neigt ertoe één regel aan zijn laars te lappen: de snelheidsbeperking.

Vooraf langzamere weggebruikers die de vlotheid van een would-be racer niet bezitten beschouwt Nino als hinderlijke barrières. Hij kan die slenteraars moeilijk allemaal sukkel noemen. Wel durft hij te zeggen dat ze sommige verkeersregels niet klakkeloos moeten toepassen omdat die alleen als suggestie bedoeld zijn. Maar de volgers van regels krijgen natuurlijk altijd gelijk van het regime. Veiligheid boven alles.

Zondagsrijders zijn er op elke dag van de week. Nino kan ze soms verwensen. Dat doet hij eveneens met de bezitters van een Sports Utility Vehicle die hem overdag wegdrummen en hem 's nachts danig verblinden met hun felle lampen. Hebben de

autobouwers niet nagedacht over hoe faliekant het verschil van lamphoogte tussen die vehikels en hun lagere soortgenoten zou uitpakken? Heb je de banden van zo'n SUV als eens bekeken? Constructeurs van grotere auto's hebben meer materialen nodig en moeten meer grondstoffen laten delven, dus dat treft de aarde nog erger.

Maar er is iets dat voor de SUV spreekt, want door zijn robuustere opbouw zijn de inzittenden veel beter beschermd tijdens een ongeval dan in de Mazda 2 van Nino. Bovendien is het probleem van de lamphoogte van de baan wanneer we allemaal een SUV bezitten. Misschien moeten we als toekomstige sufferers gewoon een hybride aanschaffen, dan hoeven we geen verkeersbelasting meer te betalen.

Ook buiten de atmosfeer heeft Nino meer en meer de neiging mensen sufferers te noemen. Communicatie was het hoofddoel van de smartphone, maar het ingenieuze toestel heeft mensen media-geil gemaakt. Moet hij blijven gaan voor de oppervlakkige verhalen die hij op zijn telefoon kan lezen? Of kiest hij voor de diepere gesprekken met de buurman, de postbode of de kassierster van de Carrefour? Hij weet het niet. Toch maar verhuizen naar een dorpje op IJsland met slechts tien inwoners? En daar het weerstation in de gaten houden, of de vuurtoren bemannen?

In het dichtbevolkte België hebben we de indruk dat alles rondom en iedereen in onze omgeving ons oplegt hoe we moeten leven. Het lukt ons niet de stap te zetten naar bijvoorbeeld het niemandslandbestaan van een dakloze. Dus we verdienen geld en sparen het op. Zekerheid boven alles. En tijdens de kerst- en nieuwjaarperiode feesten we als beesten, waarna we al veestend in slaap vallen. Voor de oenen: een veest is een buikwind. Het beste tegen een kater? Water.

Cadeautjes hoeven niet veel te kosten, maar we schuimen toch een rits kerstmarkten af om het juiste geschenk te vinden. Nino probeert genoeg weerstand te bieden om aan de kermis mee te doen, maar hij maakt toch jaarlijks pakjes klaar om zijn geliefden

te tonen hoeveel hij ze koestert. Echter, boven een urenlange uitwisseling van geschenken verkiest hij een goed gesprek aan de feestdis over dingen die iedereen bezighouden. Of hij geeft een dakloze vijf euro en krijgt een *dankjewel* terug in de vorm van het handgebaar dat de stenen versie van Onze-Lieve-Vrouw meestal maakt en waarmee ze wil zeggen dat ze voortaan voor zijn zielenheil zal bidden.

Kerst en Nieuwjaar van 2020 was weer eens wat anders. Covid-19 besmette veel te veel mensen om gezond te zijn, en dus was er van dat pakjesgedoe niets in huis gekomen. Nino was er warempel niet rouwig om geweest.

Tijdens de eindejaarperiode dikken niet alleen zwervers wat aan. Nino eet zich ook moddervet. Vele moeders en oma's zijn in de weer voor hun kroost. Zij kunnen goed koken en dus eten we meer dan onze magen aankunnen, vooral om de koks eer aan te doen. En om het gezellig te maken drinken we niet met mate maar zuipen we ons lazarus. Er zal wel een bob zijn, denken we dan, maar dan zijn we al zo ver heen dat we niet meer kunnen denken. Wat we wel weten? Die bob is een domkop.

Nino is zelf een dommerik. Nina maakt hem er geregeld opmerkzaam op. Zij doet nooit iets ondoordachts, terwijl Nino pas nadenkt nadat hij het heeft gedaan. Hij houdt van nonchalance, naviteit en onnozelheid. Het denken helpt hem niet altijd vooruit op zijn overlevingstocht, maar hij geeft toe dat haar oplossingen optimaler zijn. Het is ingewikkeld om tegen zijn natuur en karakter in te werken, veranderen is moeilijk, misschien zelfs onmogelijk. Eigenheid boven alles.

Volgens de meerderheid van het volk zouden politici ook maar domoren zijn. Nino weet het nog zo net niet. Ze hebben allemaal een persoonlijke mening en het is slechts kwestie van die voorkeuren in een algemeen plan te gieten. Er zitten ook sjoemelaars bij, bij die politici, en sommigen blijven zich weerbarstig opstellen tegen het regime, het bewind, de regering. Maar het grootste deel blijft zich gepassioneerd inzetten om het landje in goede banen te

leiden, hoewel dat regeren nooit van een leien dakje loopt en coalities soms tot struikelingen leiden. Hoogmoed komt voor de val. Laten we dus toch maar de regeltjes blijven volgen, zolang leiders en volgelingen niet evolueren naar tirannen en ondergeschikten.

Tijdens de coronacrisis in 2020 was er ook de politieke crisis: België kreeg bijna vijfhonderd dagen na de verkiezingen eindelijk een regering klaar. In de tussentijd moesten we het met premier Wilmès doen, die in haar eigen stijl de mensen probeerde over te halen hun gezond verstand te gebruiken om de pandemie te doen keren. Volgens sommigen had ze helemaal geen charisma, maar Nino weet bijna zeker dat je als politicus nooit goed kunt doen omdat er altijd twee kampen zijn, voor en tegen.

Iedereen mag zijn idee hebben of dat van een ander volgen, via partijbijeenkomsten, facebook, twitter en andere platforms. Nino volgt niemand. Wat hij wel doet is lezen. Niet per se wat journalisten over de actualiteit berichten, wel romans wier schrijvers al fantaserend misschien toch de vinger op de zere plek leggen. Zelfs uit thrillers en misdaadromans haalt hij antwoorden op levensvragen.

Van de kleine prins leerde hij dat we geen vrienden hebben omdat er geen kooplieden bestaan die vrienden verkopen. Gelukkig zijn de sterren onze vrienden, ze lachen allemaal omdat op één ervan de prins van de ijdele roos houdt en haar beschermt tegen de natuur en het schaap. De prins zegt ook dat je je door iedereen moet laten temmen, want dan schep je een band en heb je elkaar nodig. En dat je alleen met je hart moet kijken omdat je het wezenlijke niet met je ogen kan zien. Maar de schrijver, Antoine de Saint-Exupéry dus, waarschuwt ons, omdat taal altijd een bron van misverstanden zal blijven.

Nino voelt zich niet geroepen om zoals de prins de ruimte te gaan verkennen, want zijn brein begint af te takelen en hij voelt dat zijn lijf langzaam verslijt en uitdijt. Hij wil wel stapjes in de wereld zetten, elke dag minstens tienduizend, maar hij kan niet naar buiten omdat de weergoden zijn winterse dagen vergallen met regen en sneeuwvlagen, en dat is balen. En 's zomers is het veel te heet.

Nochtans is hij met de beste voornemens beziëld. Nino wil niet versagen in zijn pogingen zichzelf fitter te maken. De media zet koppels soms aan om op de meest plezierige manier elkaar af te matten, maar blijkbaar verbrand je meer calorieën tijdens een romantische wandeling dan een halfuurtje seks; als het tenminste zo lang duurt.

Toen Nina nog niet in zijn leven was, fantaseerde Nino over hoe zijn ideale vrouw moest zijn. Nu weet hij dat de collage van alle vrouwen die hij ooit heeft gekend perfect samenvalt met Nina. En zij heeft ooit in hem haar favoriete type man herkend. Hem, Nino dus, wil ze zo lang mogelijk houden en daarom lag er onder de kerstboom van haar voor hem een Activity Tracker. Opdat hij wat aan zijn buikje en zijn zwembandjes zou doen.

Nino was sloom, zwaar en lui. Nu beweegt de tracker hem tot bewegen wanneer hij te lang heeft stilgezeten. Het apparaatje meet zijn hartslag bij alles wat hij doet. Het is niet heel accuraat maar het doet wat het moet doen voor weinig geld. Het ding neemt automatisch aan dat hij gaat stappen, dat treft want Nino zwemt niet graag, en van fietsen of rennen zweet hij te snel.

Met stappen bedoelt Nino natuurlijk niet *op stap gaan* om iets te gaan drinken. Regelmatig stapt hij goed door terwijl de tracker de vinger aan zijn pols houdt. Nino stelt het ding niet in als persoonlijke trainer omdat hij geen atleet wil zijn. Wanneer hij toch een training kiest, kan hij nadien zien hoeveel calorieën hij heeft verbruikt. En de gps volgt het afgelegde parcours dat hij op zijn smartphone kan bekijken. Onderweg verloren lopen, daarvoor moet Nino zich al heel erg vergissen.

Het meest draagt Nino de tracker wanneer hij niet beweegt: in bed. Zijn slaapdokter heeft gezegd dat hij zijn dagelijkse bezigheden langzaam moet afbouwen voor het slapengaan. Ze heeft erop aangedrongen pas naar bed te gaan wanneer hij een klop van de hamer krijgt, eerder niet, omdat de lengte van zijn nachtrust moet afhangen van het tijdstip van opstaan. Na 22u00 laat hij enkel tv-

signalen tot zijn ogen toe, want daar heeft hij amper breincapaciteit voor nodig.

Vanaf het prille begin, sinds ze samenwonen, ging Nino altijd *samen* met Nina naar bed, op hetzelfde uur dus. Maar vanwege de instructies van de slaapdokter volgde hij Nina een halfuur tot een uur later naar boven. Zo kreeg Nino weer vat op zijn slaap en konden ze na een tijdje hun oude routine weer opnemen.

Normaal is Nino binnen vijf minuten in dromenland en slaapt hij zijn onschuldige slaap terwijl de tracker zijn hartslag meet en registreert. Af en toe staat hij op om te gaan plassen en dan is hij ongeveer vier minuten wakker, waarna hij weer inslaapt. Licht en diep slaapt hij, tot hij ontwaakt en opstaat. De app op zijn smartphone ontvangt de gegevens van de tracker en interpreteert ze. Het ding feliciteert hem zelfs als hij uitgerust is. Tijdens de coronacrisis werkte Nina thuis en hoefde ze niet zo vroeg te gaan slapen. Anderhalf jaar lang hadden ze om halfnegen samen kunnen opstaan.

Een volwassene slaapt doorgaans vijftien tot twintig procent van zijn totale slaap diep. Nino haalt vreemd genoeg een percentage van veertig tot vijftig. Precies of niet, Nino vindt het ding geweldig omdat hij niet meer naar eigen gevoel zijn slaap moet beoordelen. Een minpunt is misschien het feit dat de tracker regelmatig een lichte slaap tussen 13u30 en 14u00 registreert, precies wanneer Nino na het nuttigen van het middagmaal onderuitgezakt in zijn zetel tv-kijkt. Blijkbaar is zijn hartslag dan zo laag dat het ding denkt dat hij slaapt, licht slaapt dan wel.

Nina heeft de tracker 's nachts enkele keren omgedaan. Daaruit bleek dat ze heel weinig diep sliep, en dat maakte haar zo jaloers dat ze het niet meer kan aanhoren als Nino commentaar geeft op wat de app op zijn smartphone hem aan gegevens doorgeeft.

Tijdens zijn wandelingen telt de tracker zijn stappen. Maar Nino wil ook weten hoeveel kilometer hij heeft afgelegd en dan is het maar de vraag of het ding de stappen goed omrekent naar meters. Want de tracker weet niet hoe lang de gemiddelde voetstap

van Nino is. Aan de andere kant: als de energie die je verbruikt om te wandelen het belangrijkste is, hoef je niet te weten hoeveel kilometer je hebt gewandeld.

Zal een duurdere tracker nauwkeuriger werken? Nino is al blij als hij van dag tot dag kan vergelijken. En wie weet ligt het prul binnen de kortste keren in de keukenlade of in een hoekje van de bureaust. Uitgeteld. Dood.

Het toeval wil dat Nino de boeken van Luc Deflo is beginnen lezen in het jaar dat hij stierf. Wat Nino vooral aanspreekt zijn diens rauwe schrijfwijze en gedurfde onderwerpen. Tegenover Deflo's schrijfstijl is die van Nino te braaf.

Goeie schrijvers gebruiken veel beeldspraak, dat is een stijfijuur waarbij een woordcombinatie door een doelbewuste associatie een niet-letterlijke betekenis krijgt. Nino is daar niet zo goed in. Hij vertelt liever zoals het is, zoals het echt gebeurt. Hij spreekt over beelden die hij zelf heeft gezien, niet verzonnen en zonder verschijningen.

Er bestaat een beeld waarmee hij als schrijver zou kunnen scoren. Het is digitaal opgenomen en hij kan het herbekijken op zijn computer. Terwijl hij vanaf het terras in Telgruc-sur-mer een van zijn hobby's beoefent weerklinkt op de achtergrond het geruis van de zee, maar boven hem nadert een brommend geluid, als van een heel dikke dar. Het filmpje toont de reflectie van Nino in de grote ramen die uitkijken op het water, maar je ziet ook zijn rode drone mét camera, als het ware zijn attribuut om ver te kijken. Zo ziet hij zichzelf als een heilige.

Het is de gepaste reclamespot om kijkers/lezers te duiden dat ze hoognodig hun blik moet verwijderen. Want voor je het weet ben je er niet meer, dan ben je dood. Er net voor zul je nog een her-sentsunami ervaren, een golf van elektrische ontladingen die je brein doorkruisen en onherstelbare schade veroorzaken. Dat is het moment waarop de denktank onder je schedel wordt afgezet, en waarna de dood onomkeerbaar is.

Nino praat er niet graag over, maar over het plotse heengaan van zijn neef wil hij ter nagedachtenis wel iets schrijven. Riek is immers gestorven op Valentijn, alleen. In het rouwregister heeft Nino geschreven dat hij zich Riek zal herinneren als de goedlachse melkboer van toen, en levensgenieter bij uitstek, en hoewel hij van

de aardbodem is verdwenen, is zijn opmerkelijk aura op aarde gebleven.

Nino heeft Riek niet zo goed gekend. Als kind en tijdens familiefeesten zagen ze elkaar, maar om daar een goed beeld van iemand mee op te hangen, dat is een huzarenstuk. Waarom hij dan in de pen is gekropen voor diens trieste overlijden? Omdat Nino dat ook voor zijn neef Wiel heeft gedaan, nog iemand die veel te vroeg is heengegaan. Hij was amper 56 geworden.

In elk levend wezen zit een klokje dat bepaalt wanneer de tijd om te gaan is gekomen. En de *leef-tijd* van Riek was om, zijn dagen waren geteld. Ook Riek was voldoende egoïst om te weten hoe hij zijn leven wilde inrichten, en hij had dat op zijn manier gedaan. Want geef toe, honderd jaar leven, is dat nodig? Riek zou in juni 65 zonomwentelingen tellen, krap de pensioengerechtigde leeftijd. Sneu. Spijtig. Jammer. Beklagenswaardig. Nino kan meer bijvoeglijke naamwoorden bedenken zonder ooit echt zijn teleurstelling uit te kunnen drukken.

Zijn nabestaanden treurden een tijdje om Riek, waarna ze zich weer op hun eigen leven concentreerden. Want de natuur trekt zich niets aan van de manier waarop wij ons leven indelen. De aarde draait door en zuigt ons onherroepelijk met zich mee de kolk in, naar het midden van de Melkweg, het superzware zwarte gat in.

Af en toe had Nino van zijn moeder opgevangen hoe Riek in het leven stond. Riek had van de geneugten des levens genoten maar hij had soms ook in het hoekje gezeten waar de klappen vielen. Maar Riek was nooit zijn gulle lach verloren. Zijn guitige blik verried een optimistische geest en zijn grappige opmerkingen hadden Nino altijd geraakt.

En ineens zijn ze veertig jaar verder. Neven en nichten hebben hun eigen families gesticht, en hun paden komen zelden nog samen. Ze zijn nu echt oud. Sinds Nino zestig is geworden weet hij wat oud zijn is. Hij voelt het. Allerlei kwaaltjes verzuren zijn dagen. Hij is al over de leeftijd van Wiel en de hoop is er om die van Riek op een min of meer gemakkelijke manier te evenaren, liefst te

overbruggen. Zeventig of tachtig kan hij nog aan, negentig hoeft niet. Ach, wanneer hij ziet hoe sommigen zich maniakaal in het leven blijven vastbijten, dan wil hij wel wat moeite doen om er langer van te genieten, ook al houdt hij zich slechts met nutteloze dingen bezig.

Wie weet krijgt het menselijk contact in de laatste fase van zijn leven een grotere rol toebedeeld. Ondertussen doet hij pogingen om sociaal te zijn. En wat blijkt? Pas na Rieks dood heeft Nino gemerkt dat Riek een facebookprofiel had. Beter een oppervlakkig contact via facebook dan helemaal geen, vindt Nino. Het is *leuk* om een blik in iemands leven te werpen. Bovendien is het een troost dat hij er de levens van de doden kan blijven overschouwen én herdenken.

Riek was een open boek voor iedereen in zijn nabije omgeving. Alleen spijtig dat ze elkaar als familieleden uit het oog waren verloren. De vele kilometers schiepen afstand, maar hun verwantschap geeft Nino, zelfs nu Riek dood is, nog altijd een goed gevoel. Hun vaders waren broers, de jongste en de oudste van zes. Als je die twee hebt gekend, weet je wat een goed mens is. En Riek was dat ook.

Met het zwaard van Damocles boven zijn eigen hoofd hangend voelt Nino zich nutteloos. Zijn bezigheden lijken voor niets of niemand te dienen. Zijn bijdrage tot de mensheid zou weleens nihil kunnen zijn. Maar hij heeft een eigen theorie daarover.

Piano spelen kan hij niet. Deuntjes maken op een synthesizer, dat lukt wel. Soms voelt hij zich in *The pink years* als lid van de muziekgroep Tangerine Dream. Creativiteit zit in de familie. Zijn neef Ties tekent, beeldhouwt en schildert. Nino schildert ook, maar Ties doet dat al heel lang en veel beter. Oefening baart dus toch kunst.

Ties stelt op facebook een aantal werken voor en schrijft erbij dat ze misschien wel uit zijn blauwe periode stammen. De smiley waarmee hij het bericht beëindigt zegt alles. Hij giert het uit, het doet hem tot tranen toe lachen. En dat getuigt van een groot

relativeringsvermogen. Een karaktertrek die Ties deelt met grote geesten zoals Albert Einstein en Stephen Hawking. En Nino durft zich daar ook bij te rekenen.

Op 14 maart 2018 stierf Stephen Hawking, een theoretisch natuurkundige die Nino niet zo groot acht als Albert Einstein maar toch als een bijzonder persoon aanziet. Een viertal jaren voor zijn dood kwam de film *The theory of everything* over zijn leven uit; naar de autobiografie van zijn vrouw Jane Wilde - *Travelling to infinity, my life with Stephen*. Ze vertelt over zijn doorzettingsvermogen als ongeneeslijke zieke. Stel je maar eens voor dat de zenuwcellen die je spieren aansturen langzaam afsterven. Alleen Stephen Hawking's brein mocht er zijn.

Nina kent Hawking van naam, maar niet door zijn prestaties. En in feite stellen die niet veel voor want verschillende beweringen uit zijn theorie moeten onderzoekers nog aan de werkelijkheid toetsen, net zoals ze dat voor sommige bevindingen van Einstein al hebben gedaan. Ook Stephen zocht naar die ene wiskundige formule die het heelal, het alles, beschrijft. Probeer maar eens met dezelfde wet uit te leggen hoe de aarde de zon omcirkelt, en hoe elektronen zich rond atomen bewegen.

Kwantummechanica versus algemene relativiteitstheorie. Nino wil erover uitweiden en schrijft verder voor diegenen die kunnen doorbijten. Hij heeft natuurlijk niet met iedereen die hij ooit in zijn leven tegenkwam gefilosofeerd over het heelal, maar hij kan toch concluderen dat, wanneer het over de ruimte gaat, de meesten afhaken.

Nino bezit net zoals Stephen een soort besef dat alles met alles verbonden is. Het woord *holisme* is afgeleid van het Griekse woord *holos* dat *geheel* betekent. Het komt erop neer dat je de werking van een systeem niet alleen kunt verklaren door de eigenschappen van de afzonderlijke componenten te doorgronden, want het systeem overstijgt die soms. Behalve *de ruimte* is er *de mens*, op kleinere schaal. Wat Nino menselijk maakt kan hij niet aanwijzen noch

bewijzen. Dat hij zich het universum kan voorstellen, dat maakt hem bijzonder.

Stephen Hawking hield zich vooral bezig met de oerknaltheorie en zwarte gaten, voor velen een ver-van-hun-bed-show, voor anderen een reden om ontzag te hebben voor de vergaarde kennis. Nino begrijpt dat sommigen dichtklappen wanneer je zegt dat het heelal ontstaan is uit een punt waar er geen tijd bestond, of wanneer je beweert dat licht niet aan een zwart gat kan ontsnappen omdat de zwaartekracht er veel te groot is. Hoe kan dat? Stephen vergeleek dat met je afvragen wat er noordelijker op aarde ligt dan de noordpool.

In 1988 schreef Stephen *A brief history of time*, in het Nederlands vertaald naar *Het heelal*. De oerknal was voor hem werkelijk het begin van de tijd, een punt dat uitzette tot iets dat geen grenzen heeft, iets wat je alleen maar met de snaartheorie zou kunnen beschrijven, en die is aartsmoelijk. Stephen gruwde van wiskundige formules en bewijzen in een boek, want die zouden zijn lezers zeer zeker afschrikken. Nino heeft daar minder moeite mee. Hoe meer randinfo hoe beter.

Wat gaat er door ons heen wanneer we $E=mc^2$ lezen? Misschien veel, maar niet alles. Bovendien schreef Einstein de formule als $m=E/c^2$. En wat leren we daaruit? Omdat massa en energie gelijkwaardig zijn, is elk bewegend ding iets zwaarder dan in rust.

Nino las begin 2019 een ander indrukwekkend boek van de Belgische schrijver Jef Schokkaert: *Andromeda*. Hij brengt klimaatterroristen ten tonele en vraagt zich af hoe en door wie mensen op het idee komen om anderen te terroriseren. Hoe verantwoordelijk moeten schrijvers zich voelen wanneer terroristen inspiratie vinden in hun teksten? Gelukkig stelt Jef op bladzijde 78 zijn lezers gerust: *Vrees de toekomst of de ander niet, want als iemand zijn toekomst of de ander volkomen kende, zou hij geen reden tot leven meer hebben.*

Dat is net iets wat Hawking gezegd zou kunnen hebben. Misschien heeft Schokkaert het ergens gelezen, maar omdat Nino ook

schrijft, weet hij bijna zeker dat Schokkaert de blijde boodschap in zijn eigen woorden aan Nino heeft willen doorgeven. Nino's enige betrachting in dit tranendal is dan ook *de zin* verwoorden.

Anderen zullen zeggen dat hij moet ophouden met naar de zin te zoeken en dat hij beter vertier achterna jaagt. Zoals Ronald Rens de Maaseikenaars voorstelt in de beeldengroep: *Lui, lekker, kaal en hoveerdig*. Het staat in de Bosstraat ter hoogte van het Minderbroedersklooster.

Iemand die geen hobby of werk heeft, hoort er niet bij en daarom heeft de maatschappij hier en daar haar regels aangepast. We stellen alles in het werk om bezig te zijn, onbenullig of niet, en dat zo te houden.

Langs de wegen prijken reclameborden, maar ook op tv. In tijdsblokken van minstens tien minuten spuien would-be acteurs gedubde reclameboodschappen pal in onze gezichten. Zelfs de computerwereld bulkt van slogans, want het internet projecteert in alle vrije hoekjes van het scherm nog snel een belangrijke advertentie op onze netvliezen. Wij kunnen ons niet meer van de indruk ontdoen dat de wereld op een pretpark lijkt. We weten niet meer welke achtbaan we het eerst willen doen, wij zijn als kinderen die te veel speelgoed hebben.

Natuurlijk is er meer dan spel, er is ook brood. De Romeinse dichter Juvenalis had het al begrepen: gratis graan voor de burgers. Ook wij verkopen onze stemmen en hopen op de liefdadigheid van de staat. Want we moeten voor onze boterham blijven werken. Terwijl de overheid de pensioenleeftijd heeft opgetrokken, doen bedrijven er alles aan om ons zoveel mogelijk onze tijd zelf te laten indelen. Door bijvoorbeeld thuis te werken, want daar hebben we minder stress. Of alle thuiswerkers goed werk verrichten is echter niet zo zeker.

De communicatiemiddelen zijn zodanig uitgebreid dat we ons niet meer moeten verplaatsen. Het deed de mensheid tijdens de lockdowns vanwege Covid-19 enorm goed: minder verkeer op de grond en in de lucht zorgde voor betere lucht. En als Nino met het

verzamelen van plastic in zijn straat de aarde kan redden, dan doet hij dat met plezier op zijn oude dag.

De raderen ratelen en de wijzers van het uurwerk draaien in het rond. Zowel laaggeschoolden als knappe bollen dragen hun steentje bij en samen bouwen we aan een nieuw aardrijk. Met een constante inbreng van flexibele arbeid krijgen we meer en meer tijd om denkwerk te verrichten. Allerlei denkpistes leiden tot menswaardige projecten en computers nemen het harde labeur van ons over.

Wij besturen ingewikkelde en reusachtige machines, tuigen die autonoom rijden of vliegen en de ruimte verkennen. En die robots vertegenwoordigen ons waar we zelf niet kunnen komen. Wat graag steken wij hen als radio bestuurde voelers uit en dat maakt van hen de ultieme verkenner van ons ras.

Nino herinnert zich een conversatie tussen twee mentaal gehandicapten in het tv-programma *Man bijt hond* van jaren geleden. Kris vraagt aan Yves: *Waar gaat de wereld naartoe?* Yves antwoordt wijs: *Ergens anders.*

Nina en Nino kunnen geen van beiden goed moppen onthouden. Nino jongleert liever met woorden en Nina speelt met taal, ze is verbaal bijzonder begaafd. Ze kijken graag naar de quiz *Twee voor twaalf* en in de auto laten ze zich gaan met woordspelletjes. Ook aan tafel doorbreken ze hun eigen taalbarrières, en in bed voor het slapengaan denken ze na over uitdrukkingen en gezegdes.

Het leven is een kwestie van nemen en genomen worden.

Nino's geboorte is de belangrijkste gebeurtenis in zijn leven, maar hij herinnert zich er niets meer van, en nu zijn leven grotendeels voorbij is begrijpt hij dat de tijd het meest aanwezig is, terwijl hij het minst opvalt. Een mens went te snel aan snelheid en daarom vertelt Nino maar snel iets anders.

Vroegere bedevaarders die de Notre-Dame van Chartres na een dagenlange reis binnenwandelden, vergaapten zich aan het 35 meter hoge gotische booggewelf. Wanneer zij de grootsheid van de kerk in zich hadden opgenomen, liepen ze op blote voeten in een rondtrekkende beweging de paden van een labyrint af. In het centrum baden ze onzeveraders en lieten het licht dat via gebrandschilderde glas-in-loodramen naar binnen scheen op hun netvlies vallen. Bijbelfiguren hielpen hen zich de typische Bijbelverhalen te herinneren die ze symboliseren. Een geweldige ervaring moet dat zijn geweest.

Als toerist kan Nino het labyrint enkel op vrijdag volgen omdat dan de zitstoelen opzij zijn geschoven. Mocht hij ooit de kathedraal van Chartres bezoeken, hij zou zeer zeker genieten van het blauwige licht dat door de ramen valt en zich mengt met de gloed van het kaarslicht in het koor. Misschien legt hij dan een hand op zijn mond, nadat hij heeft gezegd: *O my God*.

De niet-Amerikaanse kijkers van de tv-serie *Friends* hebben de goddelijke uitdrukking massaal overgenomen om ermee elke mogelijke verbazing te uiten. De serie is een tiental jaar op de buis te zien geweest, en tijdens de heruitzendingen tien jaar later deden diezelfde vrienden ons nog steeds lachen met hun grollen en grappen. Maar dat terzijde.

Nino staat in verwondering voor de natuur en de verwezenlijkingen van de mens. Hij heeft een grote portie fantasie, zoveel dat hij zich perfect kan inbeelden hoe het is om op 21 juni om 12u00 in de kathedraal van Chartres getuige te zijn van de lichtstraal die door een cirkelvormig stukje glas naar binnen valt en heel precies

een bronzen pen in een gemarkeerde, vierkante steen in de vloer beschijnt, net zoals een jesusstraal dat doet wanneer zonlicht tussen de wolken door de aarde beschijnt.

Bedevaarders bedenken nauwelijks dat de kathedraal van Chartres door mensen is gebouwd. Een heleboel arbeiders hebben er tientallen jaren aan gewerkt, en het gebouw staat zevenhonderd jaar later nog overeind.

God is overal, vooral in de hogere regionen van de dampkring. Voor de doorsnee aardbewoner is dat in de lucht, het hemelgewelf, het firmament. Het mysterie trekt aan en enkel de weg naar God telt. Net zoals wiskundigen zich in de derde dimensie begeven om een beter overzicht te verkrijgen op het waargenomene, zo bouwen gelovigen in de hoogte om dichterbij de schepper te kunnen zijn. Maar Nino is ervan overtuigd dat slechts een klein percentage naar de hemel mag gaan.

Net zoals filmacteur Morgan Freeman verdiept Nino zich in de voortdurende zoektocht van de mens om het goddelijke vast te pakken, te vatten en te betasten. Via diens tv-programma *The story of God* reist Nino met hem mee om rituelen van allerlei volkeren te bestuderen en om antwoorden te vinden op de vraag waarom we elkaar vergiffenis geven, of niet.

Niet alleen vragen we God om vergeving, ook om onze dromen uit te laten komen, of om genezingen wonderbaarlijk te versnellen. Om gemakkelijker te communiceren heeft God zijn zoon Jezus Christus naar de aarde gestuurd. En heel wat mensen hebben hem door de eeuwen heen massaal gevolgd. Sommigen doen dat nog.

Nino ziet de zin niet in om anderen voor te gaan, om hen te leiden zoals Christus dat heeft gedaan. Nino wil liever niet opvallen. Als kind viel hij misschien op omdat hij braaf was en goed kon tekenen. Als volwassene is het hem gelukt een twintigtal boeken te schrijven, maar daarmee gooit hij geen hoge ogen en dus blijft hij nederig voor de gang van zaken in de wereld, die hij misschien met een beetje meer initiatief zou kunnen veranderen, verbeteren zelfs.

Pas op, Nino is een christen en hij gelooft dat Christus een opmerkelijke man was die ons begeleidt op zoek naar een paradijselijke wereld waar we met goede en kwade dingen menswaardig omgaan. Maar Nino is geen volger. Hij aanbidt niemand. Jezus niet, ook God niet. Hij gaat voor geen enkele situatie zweven of dromen en denken dat hij een aardse entiteit waarneemt of die aanvoelt via de bevende aarde onder hem.

Heel weinig mensen krijgen visioenen, en misschien zijn dat slechts op hol geslagen chemische processen in hun brein. Heeft Bernadette Soubirous, die zeventien keer een verschijning van Onze-Lieve-Vrouw had, niet evenveel keren een hallucinatie gehad als gevolg van een epileptische aanval?

Lourdes staat op de wereldkaart dankzij Bernadette. De goddelijke voorzienigheid bracht haar op de juiste plek en haar volgers vertelden haar verhaal verder aan anderen. Zij brengt nog altijd veel gelovigen op de been omdat pijn en zielenleed blijven bestaan. Hun enige hoop is het licht in Lourdes zien en er opnieuw geboren worden.

Nino kijkt ongelovig toe hoe het geloof zich in allerlei culturen en in alle hoeken van de wereld heeft gesetteld. Geschiedenis sleuren we allemaal mee en voor sommigen is die bagage er niet te veel aan. Vooral de armen hebben baat aan het geloof in een god, maar misschien ziet Nino dat als rijkaard helemaal fout.

Hij zou wat goedgelovigheid aan de dag moeten leggen, al is het maar om zijn houding tegenover het leven aan anderen duidelijk te maken en een voorbeeld voor hen te zijn. Daarom tracht hij zijn lezers mee te slepen in zijn godvruchtige verhalen, maar hij zal ook dikwijls in de ruimte verzeilen.

Sommigen denken dat de aarde niet de enige levendige planeet in het heelal is. Volgens Nino is de kans dat een buitenaards volk net contact wil maken wanneer wij dat zoeken uiterst klein. Mocht iemand toch buitenaards leven vinden, dan zou dat het bewijs kunnen zijn dat er een god is. Dan zal Nino gegarandeerd naar Chartres afreizen en een schietgebedje in de kathedraal doen.

De ruimte fascineert hem. Zijn bezinningsmomenten zijn dikwijls gevuld met gedachten over het heelal. Het spel van licht en donker zorgt ervoor dat materie ontstaat. Maar kan dat op eender welke planeet in de ruimte leven brengen? Zelfs in ons eigen zonnestelsel?

Waar er water is, is er leven, maar ijs is ook goed, als we maar een manier vinden om het te smelten. Je zult lachen, maar er is ijs op Mercurius, de planeet die het dichtst bij de zon staat. In het BBC-programma *The planets* vertelt professor Brian Cox over het opmerkelijke temperatuurverschil tussen dag (426 °C) en nacht (-173 °C) op Mercurius, zelfs op Venus is het niet zo heet. Dat komt omdat één dag op Mercurius 176 aardse dagen duurt en de planeet in 58 aardse dagen rond haar as draait, maar ze doet er slechts 88 dagen over om de zon te omwentelen. Stel je voor: de nacht krijgt de dag niet ingehaald.

En alsof dat nog niet eigenaardig genoeg is, heeft zich ijs gevormd op Mercurius, in diepe kraters op de polen. Hoe is dat daar gekomen? De as van de aarde wiebelt, dat noemen we precessie. Die van Mercurius staat haaks op het eclipticavlak van de zon en de precessie is nul, dus er zijn plekken die de zon nooit kan beschijnen. En daar blijft het ijs goed bewaard. Maar de rest van Mercurius is te heet om er te wonen.

Helemaal aan de buitenkant van het zonnestelsel zweeft Pluto, een dwergplaneet met vijf manen. De sonde New Horizons vloog in 9,5 jaar ernaartoe en registreerde data die erop wijzen dat Pluto een kern van steen heeft met daaromheen een mantel van ijs, alles omgeven door een ijle maar dikke atmosfeer van stikstof. Stel je voor: de omlooptijd van Pluto rond de zon is 248 jaar. Dat klinkt niet als een mogelijk aards paradijs.

Europa, een van de manen van Jupiter en in 1610 door Galileo Galilei ontdekt, is een kanshebber om als toekomstige aarde te dienen, want onder de ijslaag zit wellicht vloeibaar water, bovendien is er een ijle atmosfeer van zuurstof.

Begin 2018 heeft NASA een dwergster met zeven planeten gepresenteerd. De ster kreeg als naam *Trappist-1* mee, en de planeten heten respectievelijk van dichtbij naar veraf *b, c, d, e, f, g* en *h*. Planeet *e* lijkt op de aarde en zou genoeg ijs bevatten om wereldzeeën te creëren. Maar we zullen veertig jaar met de snelheid van het licht moeten reizen om er te geraken.

In september 2019 hebben ruimtestaarders een planeet met mogelijk vloeibaar water gevonden. De tweede planeet rond de ster K2-18, *b* is ze genoemd, is echter 127 lichtjaar van de aarde verwijderd. Dichter bij huis, op onze eigenste maan, zijn er ijskraters gevonden, maar de maan is te klein om een dampkring te kunnen ontwikkelen.

Ooit was de maan de eerste wereld om te ontdekken. Op 20 juli 1969 zette Neil Armstrong er als eerste zijn voet. Tegelijk deden de Russen een poging om hun Loena 15 iets verder dan de landingsplaats van Apollo 11 te laten landen, maar het ruimtetuig kwakte met een snelheid van 480 km/u tegen het maanoppervlak.

Er zijn mensen die sceptisch blijven tegenover de Amerikaanse maanlandingen. Ze zouden opgezet zijn door NASA in samenwerking met Stanley Kubrick, regisseur van de film *2001 A space odyssey*. Nino weet hoe ingewikkeld het is om een mens op de maan te zetten. Hij begrijpt dat minder ontwikkelde mensen dat niet kunnen bevatten en het dus ook niet kunnen geloven. Het hielp natuurlijk niet dat CBS News tijdens de landing tussendoor simulaties liet zien omdat er nog geen camera's op de maan stonden opgesteld.

Heel wat wetenschappers en onderzoekers hebben veel werkuren in het Apolloproject gestoken. Onderaannemers hebben allerlei werkinstrumenten uitgevonden en astronauten hebben er hun leven voor gegeven om ze te testen, de crew van Apollo 1 bijvoorbeeld. Anderen hebben geluk gehad, denk maar aan Apollo 13. Voor al die astronauten zou het niet beleefd zijn om te beweren dat de maanlandingen in een studio zouden zijn opgenomen.

Er gingen heel wat missies als voorbereiding op de Apollo's vooraf. De Amerikanen ontdekten de ruimte met Pioneers, Mercury's en Gemini's. De Russen hadden Loena's en Voshkods. Ook al brachten de Russen het eerste ruimtetuig in een aardbaan en wandelden ze als eersten in de ruimte, wat betreft maanlanden hadden ze het veel moeilijker.

De techniek om een raket af te schieten kwam van een Duitser: Wernher von Braun. Hij was lid van de NSDAP en de SS. Oorlogsmisdadiger? Misschien. Hij is in elk geval begin 1944 even aangehouden geweest op verdenking van communistische uitingen en het saboteren van projecten, maar Albert Speer van de Sicherheitsdienst kon hem weer vrij krijgen om mee te helpen aan de uitbouw van het vergeldingswapen dat de Duitsers de overwinning in wereldoorlog 2 zou brengen: de V2. Vergeefse moeite, maar na de oorlog lijfden de Amerikanen hem in zonder moeilijke vragen over zijn naziverleden te stellen.

Von Braun is de geestelijke vader van de Saturnus V draagraket. Hij werkte mee aan het Apolloprogramma om mensen op de maan te brengen. Dat hij een christen was blijkt uit een citaat van hem: *De wetenschap in haar zoektocht om de schepping te begrijpen en de religie in haar zoektocht om de schepper te verstaan, hebben veel overeenkomsten. Het heelal, onthuld door wetenschappelijk onderzoek, is de levende getuige dat God echt aan het werk is geweest en dat het begrijpen van het wezen van de schepping een belangrijke basis levert voor het geloof waarmee we het wezen van de schepper trachten te kennen.* Op zijn grafsteen staat, vertaald: *De hemel verhaalt van Gods majesteit, het uitspannel roemt het werk van zijn handen.*

Allerlei documentaires rond de 50-jarige maanlanding in 2019 wezen Nino erop dat er tijdens zijn tienerjaren heel wat gebeurtenissen aan zijn aandacht waren ontsnapt. Maar ook op latere leeftijd waren er ontwikkelingen in de ruimte aan hem voorbijgegaan. Zo was er in 1999 het onbemande ruimtetuig Stardust dat op weg naar de komeet Wild 2 interstellair deeltjes ervan opving en

vervolgens terugkeerde om in 2006 de filter met deeltjes in een capsule boven de aarde uit te werpen. Een hele prestatie, enkel maar om uit te zoeken of leven ontstaan is uit water en koolstof van kometen.

Veel mensen vinden dat we niet zoveel geld in buitenaardse reizen moeten steken. Onder andere Nina. Los maar eerst de problemen hier op aarde op, vindt zij. Nino is daar niet mee akkoord. Hij is geen astronaut en hij zal hard *nee* zeggen als ze hem zouden vragen om naar de maan te vliegen of op Mars een levensexperiment uit te voeren. Maar zijn belastinggeld mogen ze gerust in ruimteprojecten steken om te kunnen bewijzen dat er leven op andere werelden mogelijk is, hopelijk nog voordat hij sterft.

Maar, stel dat we een planeet vinden waar dezelfde levensmoleculen als op aarde zijn neergekomen en dat die geëvolueerd zijn naar een mensachtig wezen. Stel dat we tijd en ruimte kunnen overbruggen met behulp van een of ander communicatiesysteem en dat onze gesprekken ontaarden in een crisis, wat dan? Kunnen we ons er dan snel vanaf maken door ons terug te trekken? Zullen we het handgemeen met wapens beslechten? Kijk naar afleveringen van *Star Trek* en je weet hoe dat afloopt.

Of zijn wij van elders gekomen? Zijn wij zelf marsmannetjes? En vrouwtjes natuurlijk. Mogen we onszelf als buitenaardsen beschouwen? Nino gelooft van niet, maar als hij van een geest in een fles een wens mag doen, dan zou hij ten eerste zich een tweede aarde in het heelal wensen. Zijn tweede wens? Dat er zich een nieuwe beschaving zou mogen ontwikkelen die niets anders dan eeuwige vrede wil bewerkstelligen.

Als derde wens wil hij graag iedereen die hem dwarsligt het betaald zetten zonder zelf in de problemen te komen, bijvoorbeeld een fietser die rakelings voorbijrijdt en hem doet schrikken, een automobilist die hem zomaar de pas afsnijdt, of belerende medeburgers te voet. Dan zou hij zijn toverspreuk willen proclameren: *Kak in de broek*.

Als God het belieft zo regent het met alle winden. Met andere woorden: alles is mogelijk als je hulp krijgt vanuit de hemel, niet alleen van God maar ook van zijn helpers, de heiligen.

Nino herinnert zich de heiligenbeelden op hun sokkels waarnaar hij opkeek tijdens de mis van halfnegen, in het dorp waar hij als kind woonde, Kinrooi. Hij had er niet veel mee. Sem ook niet. En tijdens hun verdere leven hebben ze nooit hulp nodig gehad van hemelse superhelden omdat ze altijd beter doen wat ze zelf doen.

Hun ouders riepen heiligen aan om hen te beschermen of hen in nood te helpen. Maar de kinderen van Sem zien nu meer heiligheid in wat ze allemaal online kunnen kopen. De marktwaarde van de heiligen is flink gedaald, zij kunnen weinig mensen nog inspireren. Ze blijven op de achtergrond en kijken hulpeloos toe. Maar als er toch iemand een schietgebedje of een krachtig gebed zoals een stormnoveen opzegt, pakken ze met de grote middelen uit. Dan gebeuren er nog altijd wonderen en flakkert het geloof een beetje op.

In het begin waren alle christenen heiligen, zij toonden respect voor hun overledenen en bezochten hun graven. Vooral mensen die gestorven waren omwille van hun geloof kregen veel bezoek, zoals Stephanus de eerste martelaar, die aan de gevolgen van steniging overleed.

De verering van onze voorouders bewoog schrijvers om de levens van martelaren op te tekenen. Bisschoppen wisselden die boeken uit waardoor overal heiligenculten ontstonden. Missionarissen begonnen met de bekering van de adel, het gewone volk zou dan wel volgen, en ze merkten dat de heidense rituelen de beste resultaten gaf. De goden die de Kelten en de Germanen offers brachten evolueerden naar onze heiligen.

Heiligen zijn belijders, boetedoeners en kerkleraars, maar een groot deel is martelaar. Niet alle martelaars stierven de marteldood, maar voor de goede zaak wilden ze allemaal hun leven geven. Vanaf de vierde eeuw lieten de bisschoppen de relikwieën van de

martelaren naar de steden overbrengen, terwijl dat verboden was, en verklaarden ze zalig. De congregatie van kardinalen probeert nog steeds met behulp van ooggetuigen, medische verslagen, foto's of film een goed beeld van de wonderdoener te verkrijgen, zodat de paus een martelaar heilig kan verklaren.

Nino voelt zich niet bijzonder vroom, maar hij bezoekt regelmatig het graf van Heilig Paterke Valentinus Paquay die in Hasselt en omstreken veel volgers heeft. Nino wil een voorbeeld voor anderen zijn zoals het paterke dat voor hem is. Het paterke wees de bezoekers op de dingen die ze vergaten te biechten. Voor hem was Jezus Christus de enige ware martelaar.

De verspreiding van de christenen over de hele wereld begon in 313 toen keizer Constantinus het christendom toeliet in het hele Roomse Rijk. Aanleiding was een bedevaart naar Jeruzalem waarbij zijn moeder het houten kruis vond waaraan Jezus was gestorven. Toevallig raakte een zieke vrouw de resten van het Kruis aan en wonder boven wonder genas ze.

Na de verovering van Jeruzalem door de eerste kruisvaarders in 1099 overstelpten pelgrims Europa met relieken van Christus: houtsplinters van het kruis, spijkers, bloed, zelfs de vinger van de ongelovige Thomas waarmee hij Jezus' gewonde handpalm en zijde had bevoeld. Allerlei hoogwaardigheidsbekleders gaven veel geld uit om relieken uit het heilige land weg te halen. Niets was te gek, als ze de dingen maar met Christus in verband konden brengen, zoals voorhuid, of tranen, en moedermelk van Onze-Lieve-Vrouw.

Ook afbeeldingen van Jezus waren gegeerd, zoals de wonderbaarlijke afdruk van zijn gezicht op de doek die de klagende Veronica tijdens de Kruisweg had gebruikt om zijn zweet af te drogen. Nog een beroemde afbeelding is de lijkwade van Turijn. Portretten van heiligen afgebeeld met een nimbus of een aureool zijn pas vanaf 1500 gemaakt. Jezus Christus en Onze-Lieve-Vrouw hebben meestal een aureool, een stralenkrans rond het lichaam. Martelaars zijn voorzien van een nimbus, een stralenkrans rond het hoofd.

In kerken en kapelletjes hebben iconen van heiligen eeuwenlang overleefd. Menig kerkgebouw hangt vol schilderijen met godvruchtige taferelen van schilders die hun inspiratie in religieuze toestanden zochten. Ook musea exposeren ze.

Nino maakt nu en dan een simpel schilderijtje. Inspiratie haalt hij uit de personen en dingen rondom hem. Het lijkt hem een goed idee om eens een heilige als een abstracte figuur op doek vast te leggen.

Enkele eeuwen na de dood van Jezus begonnen gelovigen de relikwieën van andere martelaars te vereren. De belangrijkste relikwie van de martelaar is zijn stoffelijk overschot of stukjes ervan: botten, haar of nagels. Dan zijn er nog de kleren die hij droeg, en de zaken die hij bezat zoals boeken. Tenslotte zijn er de dingen die in aanraking zijn geweest met hun dode lichaam, bijvoorbeeld hun graf.

Martelaars houden palmtakken vast, beschermengelen en aartsengelen dragen vleugels. Apostelen lopen altijd op blote voeten. Een pelgrim draagt een pelgrimskleed met schelpen, maar een boeteling neemt een doodshoofd op zijn reis mee. Een regulier is gekleed in habijt en een abt heeft een kromstaf vast, maar een kerkleraar houdt een boek in de hand. Een edelman draagt een harnas en een missionaris een model van een kerk op de palm van zijn hand. Een aartsbisschop loopt gekleed met een pallium, een kardinaal draagt een hoed, maar een paus heeft een driedubbele kroon op zijn hoofd.

Johannes de Doper kwam aan zijn einde door onthoofding en daarom stellen kunstenaars hem voor terwijl hij zijn eigen hoofd op een schotel meedraagt. Tot hem bid je logischerwijs wanneer je hoofdpijn hebt. De heilige die Nino als schilderijonderwerp voor ogen ziet, krijgt nu een minder vroom uitzicht: zijn afgehakte hoofd ligt op de grond met de ogen naar de hoofdeloze heilige gericht die lichtjes vooroverbuigt.

Vroeger kreeg elke boreling de naam van een heilige die op die dag was gestorven. Een vereniging of beroepsklasse koos een

heilige op basis van een gemeenschappelijk hobby of beroep. Vooral mensen met gevaarlijke beroepen zoals mijnbouwers en vissers aanbaden ze. Ook reizigers dwongen een behouden reis af van beschermheiligen.

Gabriël trad op als beschermengel van de boodschappers, maar nu draagt hij de zorgen van de telecomwereld op zijn schouders. Clara trommelen we op om als beschermheilige van de tv op te treden. Sommige steden kregen de naam van een heilige, Sint-Truiden komt van Trudo. Ook dorpen kregen hun namen, zoals Sint-Lambrechts-Herk naar Lambertus is genoemd.

Voor elke ziekte, licht of zwaar, bestond er wel een geneesheilige. Valentinus stond bijvoorbeeld in voor de genezing van de vallende ziekte, alleen maar om de gelijkenis met zijn naam. Zo was er ook Lucia die oogziekten aanpakte, enkel omdat in haar naam het Latijnse woord *lux* voor licht voorkomt. Ignatius van Loyola ontfermde zich over de kalen, maar net zoals de wondermiddeltjes van vandaag heeft zijn aanbedding geen effect omdat kaalheid geen ziekte is.

Nino is kaal. Het afgekapte hoofd van de heilige op zijn schilderij kan niet anders dan getooid zijn met een flinke blonde haardos onder een gouden mijter. Met de tekening van een groot rood hart op de kazuifel van de hoofdeloze heilige die neerkijkt op zijn hoofd prijst Nino zijn enige levende god: Nina.

Gelovigen offerden varkenskoppen voor Antonius en rozen voor Rita. Ze offerden allerlei objecten in de vorm van zilveren of wassen beelden om in hun gunst te komen, desnoods om hen te bedanken voor de geboden hulp. Mensen zetten ex-voto's bij het altaar als dank voor de geboden hulp of als vraag voor hulp. Iemand die kreupel was liet er bijvoorbeeld zijn krukken achter als hij genezen was. Medailles dienden als bescherming tegen gevaren en bekoringen, zoals de medaille van Benedictus, en ook talismans en amuletten waren in.

In Tongeren hangt een schilderij van Erasmus uit Formia wiens ingewanden ze uit zijn lijf hebben getrokken. Maar ook zijn

afbeelding moest het ontgelden. De moeders van kinderen met darmstoornissen staken een speld in de buik van Erasmus en namen een andere speld om daarmee de windsels weer vast te maken, op die manier hoopten zij de pijn van hun kind bij het schilderij achter te laten. In de basiliek staat een beeld van Christus dat gelovigen kusten, van een ander beeld van Jezus namen ze zelfs stukken kleding mee.

Een ander voorbeeld van een aanrakingsritueel is de twaalfde-eeuwse stoel van Lutgardis in de abdij Mariënlof van Kolen Kerniel. De stoel heeft lang dienstgedaan als ultieme zitplaats voor zwangere vrouwen die een goede bevalling wilden afdwingen. In 2020 hebben de laatste zusters de abdij verlaten. De toekomst ervan ligt in de handen van een vastgoedontwikkelaar.

Aanraken of niet, gelovigen lieten altijd allerhande offers achter. Aan het raam van de voddekapel op de Luikersteenweg te Hasselt offerden ze lintjes, fopspenen en kinderkleertjes tegen tandpijn en kinderkoorts, en renden dan hard weg; in Munsterbilzen deden ze dat ook. Om de maandstonen te verzachten bonden de vrouwen van Donk rode linten aan het beeld van Jezus. In Oetsloven hingen ze een rood lint rond het middel en gingen op bedevaart naar de kapel van Onze-Lieve-Vrouw, om het lint daar achter te laten. Maar meestal droegen ze rode lintjes rond de hals om keelziekten te genezen; rood omdat het de kleur van het bloed is.

Het schilderij van Nino zal pas af zijn als ook een beeltenis van Nina een plaatsje erin krijgt: doet ze alsof ze de heilige bij de oren vastneemt om het hoofd weer terug op zijn lichaam te zetten? Nee, ze zal het met haar rechtervoet wegschoppen, in een doel dat aan de rand van het schilderij staat.

Een andere manier om Gods genade af te smeken was het wijden van dingen. Om het kwaad buiten te houden hingen gelovigen een wijwatervaatje in de slaapkamer om bij het opstaan en het sla-pengaan een kruisje te maken. Ze legden zout bij vondelingen om erop te wijzen dat het kind niet gedoopt was. De pastoor van

Kinrooi wijdde op Pinksteren enkele tonnen water en vier karren zand ter ere van Gerlachus, als bescherming voor het vee.

Uit de heiligenput van Willibrordus in Aldeneik diepten gelovigen water op als hulpmiddel tegen koorts. In de kerk van Munsterbilzen bewaren ze een zilveren kom waaruit ze het gewijde water van Landrada dronken. In Lommel bereidden ze tijdens het feest van Maarten een gewijd gerecht van wafels en boekweitepap; hieruit spruit het gebruik van het doodsmaal of de koffietafel.

Gelovigen wijdde niet alleen water en voedsel maar ook aarde van het kerkhof. Dat vermengden ze met veevoeder om het vee te beschermen. Gewijd zand moest hoofdpijn verdrijven door het onder het kussen te leggen. Op de velden rond Gruitrode strooiden ze gewijd water en zand om muizen en ratten weg te houden, en in Kortijs legden ze op palmzondag gewijde palmtakjes op de graven.

In Kinrooi staken gelovigen stukjes kaars op zak om heksen en geesten af te schrikken. Op andere plaatsen naaiden ze die in stof of hingen ze aan kinderklaren of kindervegen, of ze legden ze onder de dorpel tegen hekserij. Tijdens een eucharistieviering wijdde ze levend kleinvee, om het na de mis per opbod te verkopen; het gewijde dier moest de veestapel van de koper voor allerlei ziektes behoeden. Nu laten we onze moderne vervoermiddelen slechts sporadisch wijden.

De achtergrond voor het doek dat Nino in zijn brein stap voor stap heeft opgebouwd zal het schilderij nog veelbelovender maken in functie van de verkoop ervan op een toekomstige veiling, want het heilige water van de bron der rivieren, links afgebeeld, blust het vuurrood helle vuur, rechts afgebeeld.

Sinds de Middeleeuwen branden gelovigen grote vuren op de feestdag van Martinus van Tours, meestal afgebeeld terwijl de bisschop voor de poorten van Amiens zijn mantel met een bedelaar deelt. Om een grotere vruchtbaarheid af te dwingen staken ze op de hoeken van de velden gewijde palmtakjes in de grond.

In het Nederlandse Overasselt staat een boom met lapjes aan de takken gebonden. De legende vertelt dat Willibrordus er in de

achtste eeuw een heidens meisje van de koorts hielp door haar haarband aan de boom te hangen. Hoe sneller ze naar huis liep, hoe sneller de koorts zou zakken.

Om negenogen tegen te gaan sloegen gelovigen verroeste spijkers in een mannelijke boom - bijvoorbeeld een eik - nadat die met de zieke plek in aanraking was geweest; het aantal spijkers moest geheim blijven. Kapelletjes om Onze-Lieve-Vrouw te aanbidden hingen ze daarentegen in een vrouwelijke boom, bijvoorbeeld in een linde.

Weerheiligen waren lang het enige houvast in het wisselvallige België. De moderne weerman beschikt echter over apparatuur om het weer tien dagen op voorhand te voorspellen, en dat heeft die heiligen de das omgedaan. Weer of geen weer, Nino vertrouwt op Gods kameraden omdat zij altijd klaarstaan om het woord van Jezus Christus te verkondigen en te verspreiden. Hun lichaam heeft geen nut meer, enkel hun geest maakt levend.

Op vakantie houdt Nino oude rituelen in ere. Hij gaat op bedevaart, brandt een kaars in een gerestaureerde kerk en steekt geldstukken in offerblokken. Dat alles omdat aan Gods zegen alles is gelegen. Maar er gaat niets boven een strandwandeling met zijn geliefde. Die is goed voor een herbeleving van de dag der dagen.

Tau

Hoe Nino de dag des oordeels ziet? Niet dat hij dikwijls stemmen hoort maar op een goede dag raakt hij in de ban van een groep onzichtbare entiteiten die hem dingen in de oren fluisteren.

Nino bevindt zich in een dal en kijkt omhoog. Links ligt een berg met een stoel en een tafel op de top, rechts een berg waarvan de stemmen weerklinken, als kabbelend water van verschillende rivieren die samenkomen in een donderende waterval.

Langzaam komt een menigte tevoorschijn wier gezichten beschenen zijn door de smartphones die ze omhooghouden. De vrouwelijke bewonderaars dragen gele hemdjes op oranje rokken, de heren zijn uitgedost in lichtgroene hemden op donkerblauwe broeken, maar ze hebben allemaal verschillende petjes op. Ze staan op de berg, niet stilzwijgend maar elk zijn eigen magische spreuk proclamerend, opnieuw en opnieuw.

Hun stemmen lijken Nino naar de andere berg te stuwen en hij voelt zich aangetrokken door de stoel en het bureautje. Hij volgt hun mentale wil. Bliksemstralen en donderslagen houden hem niet tegen om de berg te bestijgen.

Wanneer hij boven aankomt ziet hij de stoel met tafel als de troon van een koning. Rondom staan vier bewonderaars die alles zien. Door zijn fantasierijke verbeelding ziet hij hen als gevaarlijke dieren: een arend, een beer, een stier en een leeuw. Zij stellen zich enkel voor, om pas later op hun eigen manier hun opwachting te maken.

Het licht uit zeven lampen beschijnt het tafereel, weerkaatst op het spiegelend oppervlak van de tafel als een zee van glas, en verblindt bijna de vier bewonderaars. Een vijfde bewonderaar komt erbij staan. Hij lijkt menselijk en beweert dat Nino ganse werelden schept wanneer hij schrijft. Nino heeft niet veel zin om dat te beamen. Hij wil er weg omdat hij zich als een geslacht lam voelt.

De menselijke bewonderaar wijst naar het manuscript dat op het bureautje ligt, zegt vervolgens dat Nino hun verhaal mag

vertellen omdat hij zo goed kan schrijven. Nino gaat aan het bureau zitten en bekijkt het dikke pak A4-vellen. Het eerste vel is onbeschreven, hij kan dus moeilijk spreken van een manuscript. Nino's vragende blik spreekt boekdelen en de bewonderaar stelt Nino voor op te schrijven wat hij ziet. Dan ligt alles vast, volgens de bewonderaar.

Nino slaat nieuwsgierig het eerste vel om. Het tweede is ook onbeschreven. Tegelijk komt een sluipschutter het dal binnengelopen. Hij dreigt ermee allerlei misdaden met zijn pistolen en geweren te gaan plegen. Wanneer Nino het tweede vel omslaat, het derde is ook blank, komt een vrijheidsstrijder aangerend. Zwiepend met zijn hakmes dreigt hij ermee een poel van verderf te creëren. Vrede op aarde is niet zijn strijdkreet.

Nino keert het derde vel om en een rechter in toga maakt zijn entree. De man wikt en weegt zijn woorden, dreigt met twijfel rond te strooien en Babylonische verwarringen te stichten. Vervolgens slaat Nino het vierde lege vel om en er verschijnt een levende dode, die met zijn kuiperij riskeert ruzies te veroorzaken en voor heibel en herrie te zorgen.

Bij het omslaan van het vijfde vel vragen de bewonderaars op de berg in koor wanneer zij zijn manuscript mogen lezen om hun oordeel erover te kunnen vellen. Dat kan Nino onmogelijk voorspellen. Een boek schrijven is een werk van lange adem. Lege vellen waarop hij kan schrijven, die heeft hij al.

De grote menigte is uitverkoren om getuige te zijn van het omslaan van het zesde onbeschreven vel. De zon kleurt oranje en de maan schijnt bloedrood. Een komeet doorklieft de hemel maar slaat niet neer, de bergen beven. De vier bewonderaars, welbepaald de gevaarlijke dieren, houden heuse windhozen tegen terwijl de vijfde Nino erop wijst dat hij zijn manuscript pas mag laten uitgeven als het geschreven is.

Bij het omslaan van het zevende vel heerst stilte. Nog twee bewonderaars komen aan. Met zijn zevenen halen ze hun potloden

boven, en de doortocht van een meteor legt welluidend de nadruk op de geboorte van Nino's toekomstige manuscript.

De eerste bewonderaar zet zijn paraaf op de omgeslagen vellen en een hagelbui dooft de smartphones van de menigte bewonderaars op de andere berg uit. De tweede bewonderaar tekent het contract en een modderstroom dreigt een deel van de berg naar de zee iets verderop mee te sleuren, en dat gebeurt net niet. Wanneer de derde bewonderaar zijn parafen zet regent het assen van een asteroïde die de aarde rakelings heeft gemist. De vierde bewonderaar tekent het akkoord en tegelijk verduistert de maan de zon, slechts voor even.

De vijfde bewonderaar ondertekent de papieren en de bewonderaars op de berg klimmen in de pen om boze brieven naar Nino te sturen, via hun smartphones welteverstaan. Als hij niet snel begint te schrijven zullen ze de uitgave van zijn verhaal boycotten. De zesde bewonderaar zet zijn handtekening op elk vel en dreigt ermee alle bewonderaars hun boeken af te nemen als ze niet wat meer beginnen te lezen.

De zevende bewonderaar stelt twee bewonderaars aan om potloden te scherpen, om te vermijden dat de punten zullen breken. Pas dan kan Nino echt beginnen te schrijven. De twee kwijten zich van hun belangrijke taak en het gezelschap looft hun correctiewerk. Uiteindelijk ondertekent ook de zevende bewonderaar het akkoord. Vervolgens legt hij zijn potlood in het pennenzakje van Nino.

De zevende bewonderaar stelt twee scenarioschrijvers aan om de meute bewonderaars zoveel mogelijk te plagen met hun bedenksels. Eenmaal verlost van dat karwei mogen de scenaristen heengaan. Nino legt hun bedenksels naast zich neer, neemt het potlood uit het pennenzakje en likt eraan. Maar wat hij vervolgens ziet gebeuren, schrijft hij nog niet op.

Een del verschijnt in het dal. Ze straalt en de sterrenhemel gaat met haar mee terwijl ze de berg beklimt waarop Nino zich bevindt.

Naarmate ze nadert ziet hij dat ze zwanger is. Ze houdt haar handen onder haar buik alsof ze elk moment gaat bevallen.

Een van de vier bewonderaars, de arend, komt aangevlogen op het moment dat de del een kind baart. Met zijn acht klauwen lijkt de arend zich op het kind te willen storten, maar de zevende bewonderaar kan de vogel met louter gedachtenkracht verrassen, waarna de arend ter aarde valt.

De arend hopt achter de del aan en probeert haar met zijn bek te prikken. En daar is de beer weer. Hij brult en denkt de del schrik aan te jagen maar is te log om haar veel kwaad te kunnen doen. De arend en de beer hopen dat de briesende stier de del op zijn hoorns zal spietsen, maar de menigte bewonderaars leiden hem af. De beer baalt en de arend trekt zich terug om zijn kroost te voederen. De del vlucht weg en kijkt niet om.

De stier houdt de bewonderaars in bedwang. Zij proberen te ontsnappen door banderilla's in zijn nek te steken. Maar het beest geneest. Daarop verschijnt de vierde bewonderaar, de leeuw, voor de groep bewonderaars. Hij beweegt niet, hij staat daar als een standbeeld. Naar de bewonderaars die niet voor hem buigen grauwit hij. De anderen krijgen een lik op hun voorhoofd omdat ze alles geloven wat ze lezen.

De zevende bewonderaar roept tot Nino dat het uur u is aangebroken en dat hem niets meer in de weg ligt om beginnen te schrijven. Hij stelt voor dat Nino een verhaal verzint over volkeren die liever wijn drinken dan oorlog voeren. Daarop legt de vijfde bewonderaar zijn potlood in het pennenzakje en geeft hij de zesde bewonderaar de opdracht dat ook te doen. De vijf overige bewonderaars volgen hun voorbeeld.

Nino zit daar maar als een ongekroonde schrijver met een potlood in de hand. De zevende bewonderaar spoort hem aan naar hartenlust te schrijven over personages die doen wat ze willen omdat het doel toch altijd de middelen heiligt.

Zijn wereld verandert naargelang Nino schrijft. Het komt aan op een volledige inzet van zijn bovenmenselijke schrijfkunst en de

ondoorgroendelijke intelligentie die zijn bewonderaars hem inspreken. Maar de gelikte bewonderaars die op de berg liedjes uit hun vergulde speeldozen nazingen, leiden hem af.

De zeven bewonderaars omringen hem en houden elk een perkamenten oorkonde voor zich open. De eerste spreekt een vloek uit over de gelikte bewonderaars. Als ze hun boeken niet helemaal uitlezen, zullen ze nooit nog een boek mogen kopen. De tweede bewonderaar wijst erop dat diegenen die ezelsoren maken nooit nog een boek in de bibliotheek mogen lenen. De derde bewonderaar wil niet dat iemand met enig schrijfgerief woorden toevoegt, onderstreept of doorhaalt. Anders moeten ze hun boek zonder terugbetaling inleveren.

De vierde bewonderaar verbiedt het breken van de boekenrug, met de bedoeling het tweedehands door te verkopen, op straffe van een boete die de prijs van tien nieuwe boeken overstijgt. De vijfde bewonderaar spreekt zijn ergernis uit over het feit dat lezen uit de mode is, en om nieuwe bewonderaars te lokken ontmaskert hij nog niet de valserik, de dader of de moordenaar. De zesde bewonderaar gebruikt de opwarming van de aarde om de rivierbedding die van de ene berg naar de andere leidt op te laten drogen tot een weg die de bewonderaars naar de schrijver zullen voeren.

Bliksems flitsen en donderslagen rommelen. Zo maakt de zevende bewonderaar een begin aan het einde van het verhaal. En daar is de del weer. Ze tracht de bewonderaars op de berg te misleiden door te roepen dat het lezen van boeken maar saai is. Volgens haar kunnen ze beter naar de lieve meisjes gaan.

In plaats van een steen naar haar te gooien gebruikt de zevende bewonderaar zijn telepathie om slechte wezens goede daden in te spreken. De del valt ten prooi aan de kritiek van de bewonderaars op de berg en er blijft niets meer van haar verhaal heel. De zevende bewonderaar bazuïnt rond dat ze op het punt staan de valserik te ontmaskeren.

De leeuw sluïpt onverwacht het dal binnen en denkt dat ze hem niet hebben gezien. Maar de menigte niet gelikte bewonderaars

gooit zich op het dier en werpt het in de zee achter de berg. De leeuw komt nog een keer naar lucht happen en zinkt dan regelrecht naar beneden. Ondanks hun tegenslagen zullen de leeuw, de stier, de beer en de arend blijven proberen bewonderaars te ronselen en ze te likken.

Nino kijkt toe hoe het leger van gelikte bewonderaars ten strijde trekt tegen de valserik, het samenstel van duivelse dingen. Ze krijgen hem klein en smijten hem van de berg in een diepe afgrond. Zijn demonen spelen het steekspel tot niemand overblijft.

De zevende bewonderaar sluit het hoofdstuk af door de valserik niet meer te noemen, maar duizend seconden later ontsnapt diens naam weer aan zijn mond. Voor een tijdje begoochelt de valserik zoveel mogelijk stervelingen op zijn eigengereide manier. Echter, bij zijn volgende omloop komt een aardscheerder wel heel dichtbij en sleurt de valserik mee de peilloze diepte in, waar hij zijn dood herbeleeft.

Nino voelt zich de koning te rijk. Hij legt de laatste hand aan zijn manuscript en hoopt dat het goed geschreven is. Hun oordeel zullen de bewonderaars moeten vellen nadat ze een exemplaar van zijn boek hebben laten signeren. Diegenen die niet in de rij staan hebben ongelijk en hij wil hen liefst laten branden in de hel. Maar die gedachte vindt hij zelf te rancuneus.

En dan verschijnt de del nogmaals op het toneel. Verdorie, nee, ze lijkt nu meer op Nina, gekleed als een bruid die zich voor haar man versiert, voor Nino, haar god die niet spreekt maar schrijft. Terwijl ze de beschreven vellen doorbladert zegt ze tegen hem:

‘Jij schrijft, en alle dingen worden gemaakt. Jouw woorden zijn getrouw en waarachtig, ze zijn geschied. Jij bent het begin en het einde.’

Plechting overhandigt ze het manuscript aan de zevende bewonderaar. Die kijkt de vellen nonchalant na en blijft uiteindelijk staren naar het eerste vel dat nog onbeschreven is. Tegen Nino zegt hij:

‘Je verzamelt extravagante woorden in ellenlange zinnen, en je zet ze in de goede volgorde, maar je vergeet de titel.’

De bewonderaar legt het eerste vel voor Nino op het tafeltje en wacht af.

Nino denkt lang na, want tijd bestaat niet. Hij houdt van krachttermen die het boek in één woord kunnen samenvatten, vandaar zijn eerdere voorkeur voor korte titels. Maar nu neigt hij veel meer naar wat langere titels, zelfs volledige zinnen. Maar het is Nina die een magistrale titel verzint:

‘Noem het *Manifest der getekenden*.’

Nino knikt, als goedkeuring. In blokletters schrijft hij de titel neer, voorlopig of niet. Een blik van de zevende bewonderaar maakt hem duidelijk dat de naam van de schrijver nog ontbreekt. Nino schrijft zijn naam en dat is het beste bewijs van zijn bestaan.

Oorverdovend handgeklap weerklinkt wanneer hij daarmee klaar is. Een rij bewonderaars schuift op de top van zijn berg aan om een kopie van het manuscript te laten signeren. Andere bewonderaars dalen af naar een nieuwe stad die stralend in het dal ligt. Ze heeft noch de zon noch de maan nodig om haar te beschijnen.

Na de signeersessie kijken Nino en Nina toe hoe alle bewonderaars de stad inlopen. Uiteindelijk verdwijnen ze uit het zicht. Ze vervagen tergend langzaam.

Superdeterministisch voelt het geheel aan dat Nino en Nina omringt. Alles lijkt voorbestemd nu de oerknal er een begin aan heeft gemaakt. Als verstrengelde deeltjes weten Nino en Nina van elkaar waar ze zich bevinden en in welke richting ze draaien. Terwijl ze niet kijken en denken dat ze vrij zijn te gaan en te staan waar ze willen, bepaalt de ene grote waarnemer hun doen en laten.

Nino kijkt Nina net zo doordringend aan als zij hem, en hij geeft haar een klinkende zoen op het moment dat zij dat ook doet. Zij blijven achter en ze voelen heel goed aan dat de rollen van Adam en Eva op hun lijf zijn geschreven. Niets houdt hen tegen om met behulp van hun keiharde vastberadenheid alle kwaaië geesten in

hun nabijheid te temmen, opdat een nieuwe mensheid zou kunnen gebeuren.

Lichtstralen ijlen de ruimte in en doen het heelal uitdijen, tijd is nu weer wel van tel. En dat zijn net de voorwaarden om een nieuwe bubbel te scheppen waarin alles tot zijn recht zal komen op een meer geavanceerde manier.

Jets van oneindig veel quasars speuren de ruimte af als vuurspuwende torens, als turende vuurtorens. Hun ontzagwekkende energiestralen zwiepen door het ijle heelal, en op de plekken waar ze elkaar snijden materialiseren ze in rotsachtige bollen, een manier van planeetvorming, nooit eerder gezien.

Ypsilon

Mensen zijn al meer dan vijf eeuwen gefascineerd door vuurwerk. Het is in China begonnen met religieuze feesten om geesten te verdrijven. Soms vliegen opslagplaatsen in de lucht, maar liefhebbers over de hele wereld blijven elk jaar op oudejaarsavond voor kleurrijk spektakel zorgen. Alleen de huisdieren houden niet zo van het geknal.

Half juni 2021 stuurden de Chinezen de eerste 3-koppige bemanning naar hun Tiangong-ruimtestation, met succes. China dingt naar de status van grootmacht zoals de Verenigde Staten van Amerika, Japan, Frankrijk, Duitsland, Verenigd Koninkrijk en Rusland. Dat Covid-19 in China is uitgebroken, dat zet een rem op hun groei. De overheid van dat land wachtte 54 dagen voordat ze het nieuws kenbaar maakten dat het virus van mens tot mens kon overgaan en dus uiterst besmettelijk was. Maar toen was het al in Europa en Amerika met zijn verwoestende werk begonnen.

Hoeveel Chinezen er gestorven zijn is niet bekend. Het heeft niet alleen de plannen van veel vuurwerkliefhebbers gedwarsboemd, de economie in heel veel landen is met momenten zelfs tot stilstand gekomen. Voor tal van regeringen was het moeilijk om goed te doen, er waren er zelfs die deden alsof het virus niet bestond. Een geluk bij een ongeluk was dat de economie in België al heel goed ingesteld was op onlineverkoop.

Wij hoeven niet meer liefelijk aanwezig te zijn in winkels, en als we veel bestellen is de levering gratis. Met een kredietkaart gaan we de wereld rond. Met het uploaden van filmpjes op YouTube kunnen we zelfs miljoenen verdienen, tenminste als ze viraal gaan.

Bedrijven geven klinkende apps uit zodat we ons via sociale media met elkaar kunnen verbinden. Gelijkgestemden delen hun ideeën en hun grote wil om te communiceren leidt tot intense verstandhoudingen. Maar botsende meningsuitingen leiden ook tot terreurdaden. Goed bestaat niet zonder kwaad. Pas als alle rassen

beseffen dat God in ons hoofd zit, kunnen we in de mensheid gaan geloven.

Tot zover gaan Nino's bevindingen over de wereld van de rijken, of tenminste zij die zich een smartphone, tablet of notebook kunnen aanschaffen. Maar hoe doen het de armen? Zij zoeken naar eten, drinken en een droge slaapplek. Hebben zij tijd voor hobby's? Heel zeker gelden voor hen andere wetten.

Nino's brein is te klein om de mogelijke gradaties van arm en rijk te kunnen bevatten. Hij is het overzicht kwijt en hij weet echt niet hoe hij de overdaad en het gebrek in de wereld moet inschatten, of hoe hij de rijkdom anders moet verdelen. Zelfs een supercomputer kan dat niet berekenen.

Verdrukte volkeren verhuizen naar beloofde landen om er een nieuw leven te beginnen. Die verplaatsing van armen naar rijke landen zal voor problemen blijven zorgen. Nino zou de immigranten allemaal willen opvangen en warm onthalen, daar zijn echter niet alle politici in België het mee eens. Belgen eerst, daar kan Nino inkomen, maar hij zou liever de armsten vooraan in de rij zien staan. Er is werk aan de winkel, werk dat we heel zeker niet aan robots mogen overlaten.

We hebben nooit genoeg gegevens om de ultieme conclusie te kunnen trekken over de vraag waar het met de wereld naartoe gaat en hoe we zouden moeten evolueren opdat we zouden kalmeren. Maar we bedenken wel nieuwe voortstuwingen om naar plaatsen te gaan waar nog nooit een mens is geweest. Niets staat ons in de weg om naar de sterren te trekken.

Zonder elektromagnetisme was er geen materie geweest. Zonder Jupiter was er geen rotsblok uit de asterïdengordel geslingerd die in een ramkoers naar de aarde stevende en erop botste met een kracht van honderd atoombommen. De wind verspreidde zwavel en stof over de hele aarde waardoor de dinosauriërs verstikten en uitstierven. Maar zo kreeg een klein muisachtig wezentje grotere plannen toegemeten, en daaruit ontstond de mens.

Zonder de maan was het zover niet gekomen. Ze heeft in het prille begin van de aarde alle meteoroiden naar zich afgeleid en opgevangen, vandaar de vele kraters; meer op de achterkant dan op de voorkant. De maan heeft vervolgens voor regelmatige seizoenswisselingen op aarde gezorgd waardoor het leven er kon gedijen.

De maan als back-up? Vergeet het maar. Ze heeft ooit een magnetisch veld gehad, maar door het afkoelen van de kern is dat weggevallen. Geen leven dus. De maan heeft wel gaten die naar ondergrondse oude lavakanalen leiden, en dat zijn mogelijke schuilplaatsen voor maanbewoners om grote temperatuurverschillen op het oppervlak te vermijden.

Misschien is al onze moeite voor niks, want sterk magnetische neutronensterren zijn in staat de atmosfeer van de aarde met één vlaag weg te blazen. Gedaan met leven. De mensheid is trouwens een globale ramp volgens bioloog Dirk Draulans. Onze bedrijvigheid is nefast voor fauna en flora. Het is aangeraden om dringend naar uitwijkmogelijkheden te zoeken. Of een slimmerd moet iets vinden om de oerknal na te bootsen, en dan begint het allemaal opnieuw.

Titan, een maan van Saturnus, komt heel waarschijnlijk in aanmerking om als nieuwe aarde te fungeren wanneer de zon in een rode reus is veranderd. Doordat de zon dan veel harder schijnt stijgt de temperatuur op Titan. De ijsbergen smelten en de methaanzeeën verdampen waardoor Titan aardse trekken krijgt. Ondertussen moeten de gevluchte aardbewoners zien te overleven in de ruimte, want de zon heeft Mercurius, Venus, de aarde, de maan en Mars dan al opgeslokt.

Mocht Titan niet naar een tweede aarde evolueren, dan is er nog Enceladus, een andere maan van Saturnus. Het is een wereld met geisers en een oceaan van vloeibaar water onder het ijsoppervlak. De waterdamp van de geisers bevriest en het gevormde ijs vult de ringen rond Saturnus voortdurend aan. Tegelijkertijd slurpt Saturnus de binnenste ringen op waardoor ze uiteindelijk allemaal zullen verdwijnen. Maar het zal wel even duren eer zich op

Enceladus leven ontwikkelt uit de aanwezige organische moleculen. Iets wat op aarde ook miljoenen jaren heeft geduurd.

Als we niet blijven uitkijken naar vuurtorens in de ruimte, zullen we als verdwaalde vogels uit de lucht vallen. Als dolende schippers zwalpend in de ruimtezee moeten we blijven zoeken naar een veilige haven. Het leven zoals wij dat kennen is een verhaal zonder einde, een estafette. We geven het stokje gewoon door aan de volgende loper. Wij zijn de ten dode opgeschreven mensen. Zeker als Nino en Nina blijven dwarsliggen wat voorplanting betreft.

Zij zullen nooit weten hoe het spel van vadertje en moedertje in het echt is. Voor hen is er geen vader- en moederdag. Geen nieuw leven. Rondom hen gaat iedereen dood. De ene mens moet al in de wieg de handschoen in de ring werpen, de andere haalt een leeftijd van meer dan honderd jaar. Niet eerlijk misschien, maar zo is het nu eenmaal.

Nu Nino voelt dat zijn gestel het langzaam laat afweten herinnert hij zich de aftakeling van zijn ouders die ook rond hun zestigste was begonnen. Zijn moeder had reuma in haar handen gekregen door de koelinstallatie in de toonbank van de slager waar ze werkte. En de dokters behandelden vader aan zijn versleten kniegewrichten, een gevolg van veel op zijn knieën te zitten tijdens het metselen.

Ooit hebben Nino en zijn moeder een bezoek gebracht aan zijn vader in het ziekenhuis van Pellenberg. Met een beetje moeite hadden ze hem in een rolstoel gekregen. Maar tijdens de wandeling door het dichte bos dat het zorgcentrum omringde was het veel moeilijker geweest om de rolstoel over de kronkelige- en licht hellende asfaltweg voort te duwen.

Nino had de interesse voor het leven op aarde met zijn vader gemeen. Tijdens de wandeling praatten ze over de ruimte en speculeerden naar de levensvonnk ervan. Hoe de mens uit het zonlicht dat reflecteert op planeten kan achterhalen wat de bestanddelen ervan zijn, dat ging hun petje te boven. De wetenschap die opgesteld zit in alle boeken van de wereld én in de hoofden van de

wetenschappers die nog leven, die mochten ze niet onderschatten. Volgens Nino en zijn vader had de doorsneemens geen idee wat voor wetmatigheden zijn leven bepalen. Ze zijn vastgelegd in wiskundige formules, en juist de uitvinding van de wiskunde maakt van ons uitzonderlijke wezens.

Zijn vader was ook gepassioneerd door de dierenwereld. Toen Nino het verhaal over de ultieme parasiet vertelde, wist zijn vader niet wat hij hoorde. Een platworm nestelt zich in het brein van een zombieslak en doet de voelsprietten pulseren als schijnbaar levende larven. Die trekken een vogel aan, die de slak opeet en eitjes van de platworm uitpoept.

Nino en zijn vader raakten er niet wijs uit dat een slim muisje geëvolueerd was naar een mens met een ingewikkeld brein. De hersens zijn krachtiger gebleken dan de som van de wijzigingen die ze hebben doorgemaakt. Nino is er zeker van dat het respect voor de aarde zal blijven bestaan als alle vaders erin slagen iets van hun ontzag voor de wereld aan hun kinderen door te geven.

Zijn vader vertelde dat hij tijdens een documentaire op tv opgevangen had dat mensen in het veertiende-eeuwse Oost-Europa lijken van mensen die aan de pest waren gestorven over de muren van belegerde steden hadden gekatapulteerd. En Britse vredesonderhandelaars in de achttiende eeuw deelden met pokken besmette dekens aan Indianen uit. Nino geloofde zijn oren niet.

Terwijl Nino's moeder aandachtig luisterde vertelde Nino dat in IJsland een vulkaanuitbarsting zoveel stof en gassen in de lucht had gebracht dat de winter van 1783 was blijven duren tot de winter van 1784. Zijn vader zag er een nieuwe invalshoek in om de wereld te bewonderen voor zijn barbaarsheid.

Nino duwde zijn vader in de rolstoel terug naar zijn kamer. Bij het instappen van de lift hielp zijn moeder mee om de rolstoel te manoeuvreren. Tijdens de korte rit in de lift meende Nino's vader dat hij binnenkort de onderkant van zijn eigen grafzerk zou kunnen keuren. Maar Nino legde hem uit dat mensen niet zomaar van kwaaltjes doodgaan en dat het goed is dat mensen elkaar vinden in

de gemeenschappelijke klacht. Zijn moeder zei daarop dat ze nooit klaagde. Nino en zijn vader wisten wel beter.

Ze namen afscheid en samen met zijn moeder reed Nino terug naar het ouderlijke huis. Bij een kop koffie aan de keukentafel, vertelde zijn moeder dat ze tijdens de grote kuis op zolder oude school-schriften van Nino had gevonden en dat hij die eens moest bekijken.

Op zolder liet Nino zich starend door het smalle venster afleiden door een afgereden maïsveld, en een rij onbeweeglijke bomen gaf hem de indruk dat de tijd stilstond. Toen hij zijn ogen naar een punt iets dichterbij focuste zag hij vliegen op het gordijn van het zolderraam zitten. Ze gaven een levendige indruk, met hun grijppootjes stevig aan het gordijn hangend, maar ze waren zo dood als een pier. Nino had de schriften uit zijn humanioratijd op zolder laten liggen.

Zijn vader leefde nog twintig jaar en verliet op 9 november 2011 het aards paradijs dat hij ondertussen had leren kennen als een wereld vol computers. Ook al was hij zwartgallig over de toekomst van de aarde, hij geloofde wel dat ze de mens in staat zouden stellen grootse dingen te realiseren.

Nino verwacht nog een hele tijd te leven en hoopt dat wetenschappers met behulp van artificiële intelligentie voor elk probleem wel een oplossing zullen vinden, bijvoorbeeld voor het verwijderen van plastic in zeeën en op plaatsen waar ze het niet kunnen recyclen of waar er geen geld is om de opruimkosten te betalen.

Nino hoopt in de tussentijd niet te veel tegenslagen te moeten incasseren. Uit films en boeken leidt hij af dat veel mensen nogal wat pech hebben, als hun verhalen tenminste waargebeurd zijn. Regisseur Stephen Daldry verfilmde in 2002 *The hours*, een boek van Michael Cunningham uit 1998 dat verhaalt over de schrijfster Virginia Woolf en haar boek *Mrs. Dalloway* uit 1925.

Het was wachten op het eerste optreden van Nicole Kidman. Doorheen de film vroegen Nina en Nino zich af of haar rol niet fout

was aangegeven in het tv-boekje. Omdat de film hen intrigeerde zochten ze nadien informatie op via het internet. Om Nicole Kidman te doen lijken op de echte Virginia hadden de visagistes zich op Kidmans neus gestort. Ze hadden hun werk perfect gedaan want Nino en Nina hadden haar niet herkend. Kidman had er een Oscar voor gekregen.

De titel *The hours* refereert naar de aan AIDS lijdende man, gespeeld door Ed Harris, die een uur wacht, en als hij er een doorgelopen is, volgt er verdomme nog een uur. Uiteindelijk pleegt hij zelfmoord. Nino vermoedt dat het personage niet in het boek van Virginia voorkomt, omdat die ziekte pas in 1981 is gediagnosticeerd.

Nino neemt het zijn eigen achteruitgaande gezondheid kwalijk dat zijn leven minder vrolijk is. Toch ziet hij te allen tijde het positieve in en zal hij zich niet van het leven beroven. Schrijven is zijn leven. Met de pen schrijven heeft hij een beetje verlerd, want hij kan nauwelijks lezen wat hij heeft geschreven, maar tikkend op een toetsenbord gaat hem dat schrijven veel beter af.

Nino schrijft omdat hij graag met taal omgaat. Het is een soort wiskunde. Het moet exact zijn, zonder spelfouten. Maar natuurlijk mag taal ook een bron van creativiteit zijn, want anders ontstaan er geen nieuwe woorden voor nieuwe fenomenen of dingen. Hij schrijft zijn meningen op omdat hij ze verbaal niet zo goed kan uitleggen. Lezers ermee bewegen tot nadenken, dat is zijn levensdoel, daar streeft hij naar.

Virginia Woolf gebruikt een verhaaltechniek die kenners *stream of consciousness* noemen. Door eenzelfde stroom van bewustzijn laat Nino zich tot verhaallijnen verleiden die er minder toe doen maar die de driften en verlangens van zijn personages naar de voorgrond stuwen. Zijn beweegredenen om zo te schrijven kan hij nauwelijks doorgronden omdat hij niet in staat is zijn eigen innerlijke leven en gedrag te analyseren. Dat moeten anderen voor hem doen. Ondertussen vertelt hij wat hem bezighoudt, bij stukjes en beetjes en van de hak op de tak springend.

Uren kan hij schrijven. Teksten verbeteren en eraan schaven neemt nog meer uren in beslag. En dan zijn er nog de uren die overblijven, de uren waarin hij zoveel mogelijk samenleeft met zijn medemensen, vooral met Nina. Hij heeft haar de kans gegeven hem helemaal te leren kennen, en nu kent zij hem beter dan zijn familie.

Resten hem nog wat uren in de wachtzaal tot God hem komt halen om samen met zijn heilige kameraden rijstepap met gouden lepeltjes te gaan eten. Dan is het varken gekeeld, het lam geslacht.

Nino heeft beloofd het graf van Nina te voorzien van de sarcastische woorden: *Ik vond het helemaal niet leuk*. En Nina mag van Nino op zijn grafzerk laten inbeitelen: *Het is goed geweest*. Eenmaal aan gene zijde van het graf kunnen ze eeuwig genieten van de geestige uitvallen die God met zijn megafoon vanaf de hemel rondbazuïnt, met als zichtbaar effect een kleurig spektakel van vonkenregens.

Ze zeggen dat dromen in geuren en kleuren voorkomen. Die ervaring heeft Nino niet. Hij droomt veeleer in sepia, bovendien ontglijpen flarden van dromen zijn geheugen redelijk snel, maar soms kan hij ze heel goed vasthouden. Hij heeft zich daarin geoefend. Een voorbeeld? Met veel genoegen.

Nino vaart samen met Nina in een soort huwelijksbootje. Het zou ook een lichtbruin picknickdeken kunnen zijn waarop ze zitten. Het volgende moment drijven ze op een vliegend tapijt in een grijze lucht. Op de oever van de stroom staat een haag die geknipt is in de vorm van een naam: TITAN.

Die droom is te verklaren door een lief mailtje dat hij de dag voordien naar Nina heeft gestuurd, waarin hij haar vergelijkt met het zonneke aan de hemel. En diezelfde avond heeft hij op tv naar een aflevering over de planeten en hun manen in het zonnestelsel gekeken. De grootste maan in ons zonnestelsel is Ganimedes, een maan van Jupiter. De tweede grootste maan is een maan van Saturnus: *Titan*.

Zo werken dromen.

Het eerste wat hij doet na het ontwaken, wassen, aankleden en ontbijten is koffiedrinken. Is het mooi weer, dan gaat Nino buiten in zijn gemakkelijke tuinzetel zitten met de zonneschijn op zijn gezicht. Daar sluit hij zijn ogen en dagdroomt. Niet van een verzonnen wereld, wel van een bezonnen wereld, door bedachtzame mensen bevolkt.

Nino's doel is met zijn eigen woorden alle mensen tot rede te brengen. Dat hadden ook de bijbelmakers voor ogen. Volgens hen was God het vleesgeworden woord, pas daarna mocht je je over andere woorden buigen. Nino was in eerste instantie niet zo zeker van de echtheid van die woorden, maar hij heeft zich bekeerd. Zijn schrijfsels kunnen een evangelie voor zijn volgers zijn. Nino heeft voor hen een blijde boodschap en hij wil wat graag een geluksbode voor hen zijn.

Ooit was er een man die ook niet onmiddellijk overtuigd was van Christus' woord: Saul. Hij was zelfs gekant tegen de verspreiding ervan. Sommigen zien hem als een spion omdat hij een Romeins staatsburger was. Bovenal was hij de bedenker van het christendom, dat gegroeid is uit een joodse sekte waarvan Jezus Christus de leider was.

Saul werd in Tarsus, Turkije, een tiental jaren voor de geboorte van Christus geboren, maar ze hebben elkaar nooit ontmoet. Hij behoorde tot de geestelijke leiders, de Farizeeën, die streng orthodoxe wetten naleefden, en hij hield zich bezig met het vervolgen van de eerste christenen. In het jaar 40 na Christus was Saul te paard op weg naar Damascus toen een bliksem door de hemel kliefde en hem uit zijn zadel lichtte. Jezus Christus verscheen er aan hem, en vanaf dat moment legde Saul zich toe op het verspreiden van het christelijke geloof. Zijn naam veranderde hij van *Saul* naar *Paulus*.

Het is niet duidelijk of Paulus aan een natuurlijke dood stierf of dat ze hem hebben geëxecuteerd. Sommigen geloven dat de instanties hem terechtstelden door onthoofding. Het moet rond dezelfde tijd geweest zijn dat ze Petrus ondersteboven op de heuvel van het Vaticaan kruisigden.

En waarom heeft Nino zich enigszins bekeerd? Omdat religie kunst op gang bracht. In de Renaissance stelde de rooms-katholieke Kerk kunstenaars aan om het denken vast te leggen, voordat het voor altijd zou vervliegen. Allerlei kunsten bloeiden op, kijk maar naar de beeldhouwwerken en schilderijen uit die tijd. Michelangelo schilderde fresco's in de Sixtijnse Kapel om de relatie tussen God en de mens uit te beelden. De schildering waarbij God en Adam, omgeven door honderd Adams, elkaars wijsvingers aanraken is heel kunstig, maar voor sommigen ook choquerend. Er zijn er die denken dat het kunstwerk alleen door een geesteszieke geschilderd kan zijn.

Op sommige kunstwerken staat het er zelfs bij, bijvoorbeeld *De schreeuw* van Edvard Munch uit 1893. Half leesbaar staat er: *Kan*

kun være malet af en gal Mand/ Kan alleen door een gek geschilderd zijn. Het is lange tijd niet duidelijk geweest of het een vandaalstreek was, maar in 2021 hebben Noorse onderzoekers van een kunstmuseum het mysterie ontrafeld: de schilder heeft het zelf aangebracht.

Gek zijn of zot zijn, dat is de vraag. Neem bijvoorbeeld Desiderius Erasmus, een humanist uit de zestiende eeuw die in zijn *Lof der zothed* satirisch beschrijft hoe hij menselijke dwaasheden uit de wereld wilde helpen. Volgens hem hadden de kerkelijke ceremonies het christendom verpest. Hij hekelde de relikwieën- en heiligenverering, en wilde het bijgeloof eens en voor altijd verbannen, maar hij vergat dat de armen nood hadden aan de goddelijke kracht via de heiligen.

De Duitse theoloog Maarten Luther, een tijdgenoot van Erasmus, beschrijft in zijn *95 stellingen* de werking van de rooms-katholieke Kerk. Hij zag gelovigen liever direct communiceren met God in plaats van het opperbestuur in het Vaticaan. Tijdens de Reformatie kregen de kunst en de literatuur minder aandacht omdat sommige katholieken Luthers ideeën begonnen te volgen. Dat leidde tot het protestantisme.

De relikvenverering in de rooms-katholieke Kerk hield stand, hoewel ze aan strenge regels was gebonden. Ineens telde enkel soberheid terwijl eeuwenlang het mensbeeld via de ongelooflijke verbeeldingskracht van kunstenaars naar buiten was gekomen in statige beelden, ontzaglijke schilderijen en majestueuze gebouwen.

Maar niet getreurd, er zijn nog heiligen in de hele wereld. Boeddhisten in Oost-Azië vereren de as van Boeddha, en in Tibet bewieroken ze de relikwieën van de Dalai Lama's. In het westen is het een allegaartje van religies. Ook de reclamegoden winnen terrein. Voor iedereen die zoekt naar heil en zegen maken zij van de hel op aarde de hemel zonder omwegen.

Nino, de pennenridder met oneindige verbeeldingskracht, tracht als de patroonheilige van de gevleugelde woorden de moderne mensheid te behoeden van de ondergang. Hij schrijft wat zijn

gedachten hem inspreken. Hij zegt wat op zijn tong ligt. Zijn schrijfsels geeft hij zelf uit, dus hij heeft geen hevige woordenwisselingen met zijn uitgever en hoeft die niet te beslechten in een heus pennenlikkersgevecht. Hij hoeft niet in zijn zwembroekje in een kannibalenkookpot op het vuur te gaan zitten, als reclamestunt voor zijn boek: *De kleine honger*.

De grond wordt niet alleen te warm onder zijn voeten, ook zijn hersens beginnen te koken. De evolutie van de temperatuur baart Nino zorgen sinds hittegolven de aarde teisteren en gletsjers zinderogen slinken. Het zal allicht geen kwaad kunnen om al zijn geld in de ruimte-exploratie te steken nu hij weet dat een heleboel aardachtige planeten rond zonachtige sterren draaien. Of moet hij de hulp van de hippe heiligen in roepen?

Nino is bang dat God zich krom zal lachen als hij God zijn plannen vertelt. Daarom neemt Nino het initiatief in eigen handen en schudt hij iedereen wakker die intelligent genoeg is om tot inkeer te komen. Zijn slogan? Heethoofd, wees geen leeghoofd.

Ondanks zijn vastberadenheid lijkt hij aan het DIS-syndroom te lijden. De ene keer voelt hij zich een maagd die Bella de koe melkt, hard rukkend aan de tepels. Een andere keer voelt hij zich pauselijk en onfeilbaar, als een caféhouder die dronken bezoekers weigert te laven. Maar eerst moet hij nog de rol van patroon van de pechvogels spelen.

Hij weet het niet meer, nu als paardenhoeder die zich in zijn vrije tijd over arme schaapjes ontfermt. Hij heeft de neiging om alle verlieslatende zoo's op te kopen en samen met de dieren in te scheppen op de ark van Urk. Hij laat zich drijven door zijn geloof in zijn hypnotische krachten en trotseert alle kwaai blikken. Hij dirigeert een trio gebuisde studentes dat niet meer viool speelt maar jodelt in het Oostenrijks. De schone engelen dreigen hem met hun ellenlange haren als scharen in mootjes te snijden.

Nino, de DIS-patiënt met goddelijke allure, waant zich ten slotte als speels hartendiefje in de huid van de patroon van de gebroken harten. Hij schiet een plastic pijl uit een speelgoedboog en

raakt de pluchen beer die zich voor de avond geïnstalleerd heeft in de gemakkelijkste zetel van het huis voor de buis. Die ontploft voor zijn ogen en de vuurbal blakert hem zwart. Pfff, is alles wat Nino nog kan zeggen.

Het beste bewijs dat Nino het is, is als Nina zegt: *Ge zijt een heilige*. En dan is hij dat net niet. Hij had gemakkelijk pater kunnen worden, maar Nina heeft hem assertief leren zijn, en nu kan hij al eens straf uit de hoek komen als iemand zijn pad belemmert. Dan kan Nino zijn relativiseringsvermogen tijdelijk niet aanspreken om de confrontatie uit de weg te gaan en gaat hij tekeer als een razende hulk.

Gelukkig voelt Nino zich elke morgen de slaapkop van weleer. Dan is zijn enige gedachte: *Ik moet mijn honger stillen*. Nina wordt zelfs boos als ze haar eten niet op tijd krijgt. Helaas komt ook haar kwaadheid naar boven als Nino in zijn onhandigheid het tegenovergestelde doet van wat ze vraagt. Hij zoekt na elke hevige ruzie een uitweg in de vlucht, hopen dat zij hem na een zekere afkoelperiode weer binnenlaat. Als zij dat niet doet, heeft Nino nog het gerenoveerde tuinhuis waar hij in de zomer droog kan zitten. Hij durft er niet aan te denken dat ze hem 's winters buitenzet. Hoewel winters niet meer zo streng zijn als ze ooit waren.

Het tuinhuis herbergt een heleboel ongebruikte bloempotten in alle maten en kleuren, twee ladders, een opvouwbaar logeerbed, en twee ligstoelen. De ligstoelen zijn een verjaardagsgeschenk van Nina. Het aantal keren per jaar dat Nino en Nina ze gebruiken kunnen ze op twee handen tellen.

In 2019 was het tuinhuis aan een opknapbeurt toe. De plankjes waren op verschillende plaatsen vermolmd en regen had er vrij baan om naar binnen te sijpelen. Het bouwseltje had het goede recht verworven om zijn stilstaand houten bestaan te mogen verlengen. En om te vermijden dat de regen opnieuw kans zag het hout te doen vergaan, had Nino een afdakje gemaakt. Hij had prima werk verricht, vond hij zelf.

Weken eerder was zijn brein in de weer geweest om een mogelijke constructie te bedenken. Uiteindelijk had hij de koe bij de hoorns genomen en het timmerwerk aangevat. Tussendoor leerde hij van het tv-programma *Building Alaska* hoe hij met hout moest omgaan. Nina begreep niet waarom hij ernaar keek. Volgens Nino was het simpel: hij probeerde de nieuwverworven kennis op zijn tuinhuis uit. Met ontbloot bovenlijf bewerkte hij latten, balken en planken met zaag en hamer. In de eindfase kreeg het bouwwerk een groen verflaagje en klaar was Kees. Mocht Nino kunnen reïncarneren, hij zou het leven wat graag willen overdoen als timmerman.

Hij stelt zich voor dat hij zich in een blokhut terugtrekt, ver van alle heisa, ergens in het Nationaal park Hoge Kempen waar ook de op tilt geslagen militair Jürgen Conings zijn heil had gezocht. Net zoals velen had hij veel moeite gehad met de maatregelen die de overheid uitvaardigde ten tijde van de coronacrisis. De virologen die de politiciers slechte raad in het oor fluisterden waren volgens hem de boosdoeners. Op kop stond Marc Van Ranst, de viroloog moest zelfs onderduiken. Miljoenen euro's had de overheid uitgegeven om de vermeende terrorist te vinden, maar een jager, op de lijkgeur afgaand, had hem uiteindelijk dood aangetroffen op een plek waar de politie en het leger niet zo goed hadden gezocht.

In het park kan Nino ongewapend ronddolen omdat er geen beren zijn. Er zitten wel wolven, maar die zijn gelukkig mensenschuw. Tot nog toe doden ze enkel vee dat op hun pad komt. Nino dacht dat de wolf was teruggekeerd vanwege klimaatveranderingen in Europa, maar het dier heeft zijn territorium kunnen uitbreiden omdat alle Europese landen op de Bern-conventie in 1982 besloten hadden bedreigde diersoorten te beschermen. Wat wel het gevolg is van de opwarming is een ijsberin die in Alaska zover naar het zuiden is afgezakt dat ze een grizzlybeer heeft ontmoet en ermee heeft gepaard, met als resultaat de eerste ijsgrizzly.

Nino kan zich uit het wereldtoneel terugtrekken wanneer hij maar wil, want hij hoeft niet meer te gaan werken. Zijn werkgever had hem eind 2019 een eerste vrijwillig vertrekplan voorgesteld maar daarmee had hij de periode tot aan zijn vroegste pensioendatum niet kunnen overbruggen. Een half jaar later had hij zich ingeschreven voor een tweede plan dat dit wel mogelijk maakte. Hij ziet zich al op het terras van zijn blokhut ergens in Noord-Frankrijk zitten terwijl hij een nieuwe bestseller schrijft.

Het vakantiehuis in Telgruc-sur-mer dat ze in 2019 voor veertien dagen hadden gehuurd was daar een goede plek voor. Hij wilde er eerst niet naartoe, maar Nina had hem kunnen overreden. Ze vond dat hij overdreef toen hij zei dat hij schrik had om vlakbij de zee te wonen. Nino had zich afgevraagd of in Bretagne waarnemers

alarm slaan wanneer er een tsunami komt aangerold, zoals ze in Japan doen.

Het uitzicht vanuit de keuken over de baai van Douarnenez was prachtig. Wanneer de zon 's avonds in de zee zakte, reflecteerde ze zoveel licht op het wateroppervlak dat Nino en Nina tijdens het avondmaal verblind raakten. En het water dat over het strand rolde maakte zoveel lawaai als de goederentreinen die 's nachts door het station van Hasselt denderen. In de nabije omgeving van het huis hadden ze een oude molen bezocht, bovenop een platte heuvel, het ding had hen warempel een stukje in het verleden verplaatst. Maar volgens de buurvrouw geselden stormen geregeld het vakantiehuis en de natuur eromheen, dan woonde je er liever niet.

Een kat kwam 's nachts geregeld slapen op de zachte kussens van de tuinzetels die onder een afdak stonden. Van Nina zou de kat overdag in haar schoot hebben mogen liggen, terwijl ze een boek las over haar hartendief op pootjes. Maar het dier bleef binnen, bij de oude buurvrouw die de andere kant opkeek wanneer Nino in de tuin aan het *dronen* was.

Behalve de zonsondergangen maakten ook de maanopkomsten veel indruk. Het vakantiehuis stond op een plek waar heel weinig lichtvervuiling was waardoor ze 's avonds laat op het terras naar bekende sterrenbeelden begonnen te zoeken. Nino wilde zijn sterrenkunde aan Nina etaleren en haalde de grote beer er gemakkelijk uit. Maar naar Orion moest hij even zoeken. En toen zag Nina hem ineens, de Melkweg. Nino was haar heel erg dankbaar dat zij zijn zicht op de ruimte had geopend.

De morgen na hun hemelse ontdekking opende Nina de deur van de koelkast en zei dat de melk op was. Terwijl Nino aan de ontbijttafel zat en zijn boterham met Hollandse kaas van Henri Willig at, ook van melk gemaakt, begon ze het liedje van Herman's Hermits te zingen, alsof ze ineens inzag dat het leven grootser was als je het omvattende sterrenstelsel had gezien. *No milk today, my love has gone away*. En dat terwijl haar liefste bij haar in de keuken zat.

Haar optreden maakte hem zo gelukkig als een kermisvogel. Het zien van de melkachtige sterrenwieg de avond voordien had hen compleet verrast en ze vroegen zich af of ze geen wens hadden moeten doen zoals bij het zien van een vallende ster.

Van meteoroiden weet Nino alles. Het zijn brokstukken die door de ruimte schieten. Vallen ze door de dampkring, dan noemen we ze meteoren. Branden ze niet helemaal op en valt een deel op de aarde neer, dan heten ze meteorieten.

In de jaren 1990, op vakantie in Canet bij Perpignan, heeft Nino dikwijls meteoren uit de ruimte zien vallen vanaf het platte dak van het vakantiehuis, gehoord door zijn oom Lode. Ze lagen toen op matrassen die ze van hun bedden hadden gehaald en sliepen er omdat het in de slaapkamers te warm was. De oom is nu dood, zijn nichten hebben hun eigen families gesticht en weemoed en nostalgie maken Nino af en toe nog week. Het is alsof hij alles heeft gehad. Zijn kleine mensenwensen zijn uitgekomen en nu is het wachten op Godot. Het gepensioneerde leven lacht hem toe, nu en dan zuur.

Je zou dat pensioen kunnen zien als een wenteling, een omkering, een kentering van het getij, maar Nino noemt het de kanteling. Hij houdt de schijn hoog dat er aan zijn leven nooit een einde zal komen. De dagen rijgen zich aan elkaar, een zekere sleur is zijn leven binnengeslopen, maar in een zwart gat is hij niet gevallen.

Meer en meer mensen hebben genoeg van het leven en stappen eruit. In verband daarmee heeft Nino een grappige situatie met zijn moeder meegemaakt. Ze verplaatst zich zo veel mogelijk per fiets omdat de auto te duur is, maar ook omdat ze met slechte knieën en reumavoeten beter kan fietsen dan wandelen. Moet ze wat verder gaan, dan neemt ze de bus of de trein. Toen ze nog goed ter been was deed ze geregeld Hasselt aan en spraken ze af in het station om wat bij te praten over de geneugten en misnoemens in de familie.

Zo vertelde Nino's moeder over een familielid dat door ernstige aandoeningen al verschillende keren de dood in de ogen had gekeken en besloten had er de volgende keer uit te knijpen. Ze gebruikte

het woord in de juiste context maar Nino's oorschelpen en gehoororganen hadden het blijkbaar niet zo goed opgevangen noch vertaald in verstaanbare tekst.

Je moet weten dat Nino en zijn moeder dialect spreken. Wat zij had gezegd klonk als: *Hut aanne ziej*. En Nino verstond: *Hut aan de zee*. Hij kon onmogelijk uit het gezegde afleiden wat ze bedoelde. Om er zeker van te zijn vroeg hij haar om de zin te herhalen. Toen begreep Nino eindelijk wat ze wilde zeggen. Het was geen zin maar het woord *euthanasie*. Het was lang geleden dat hij samen met zijn moeder zo had zitten lachen, op een bankje in het station van Hasselt.

Euthanasie is meer iets voor oudere, zieke mensen. Voor mensen even oud of jonger dan Nino is er nog een andere uitweg. Tot die bevinding was Nino gekomen op vakantie in Bretagne, onderweg van Telgruc-sur-mer naar Tar ar Groaz, over de R34 die een deel van het Parc d'Armorique in de Bretoense streek Finistère omtrekt.

Tijdens hun wandelingen weerklonk voortdurend het kunstmatige geklik van een ouderwetse reflexcamera uit hun smartphones. Ze kiekten erop los, schoten plaatje na plaatje, maakten panorama's naar believen. Maar ze hadden last van hun evenwicht, de afgronden baarden hen meermaals zorgen. Mochten er geen doornstruiken tussen hen en de ravijnen hebben gestaan, ze waren zeer zeker teruggekeerd.

Langs zijn neus weg durfde Nino toen te zeggen dat ze daar konden sterven door naar beneden te duikelen als ze genoeg van het leven hadden. Alleen jammer dat er mensen zijn die er niets over zeggen en het toch doen, bijvoorbeeld een koppel dat middenin de coronacrisis niet langer wilde wachten op betere tijden. De vrouw van een ex-militair voelde zich niet goed in haar vel en samen hadden ze in hun tuinhuis een granaat tot ontploffing gebracht.

Mensen met kinderen doen het ook, zichzelf doden, en ze sleuren hun kinderen mee de dood in. De ergste nachtmerrie die Nino's

moeder kan overkomen is dat een van haar zonen eerder sterft dan zij. En als dat dan gebeurt door de hand aan zichzelf te slaan, zal dat volgens haar gegarandeerd haar eigen dood betekenen. Nino ziet het zich niet doen, zichzelf vermoorden. Zijn broer Sem denkt er niet aan omdat zijn kinderen net voor nakomelingen zorgen en zij zijn praktische hulp nog op prijs stellen.

Ooit was zijn jongste dochter het orgelpunt van de familie. Eind 2019 werd het eerste kindje van haar zus, een meisje, op haar beurt het orgelpunt van de familie. In 2020, net voor de eerste lockdown, baarde de vrouw van Sems zoon een leuk jongetje. In augustus van dat fameuze jaar beviel de jongste dochter van een meisje, terwijl Covid-19 heerste. En begin 2021 zag een zusje van het eerste meisje het levenslicht. Alleen jammer dat Nino en Nina de kindjes niet konden bezoeken vanwege de coronamaatregelen. Ze wisselden wel foto's uit via facebook. Sem was in de wolken, want al die geboortes verleidden hem tot het schrijven van melige gedichten.

Nino en Nina weten het zeker: geluk zit in een klein mensje. Terwijl er almaar takjes aan de stamboom komen groeit de tak van Nino en Nina niet. Aan de ene kant noopt hen dat een trieste houding tegenover het leven aan te nemen. Aan de andere kant remmen ze de bevolkingsgroei af en dat is ook een belangrijke zaak waarvoor je je leven kunt geven.

Terwijl baby's het levenslicht zien, sterven mensen door ongevallen en ziektes. Nina en Nino bidden niet in kerken om kindjes te krijgen maar om hulp te vragen voor mensen die nood hebben aan levenslust terwijl ziektes hen uitmergelen. Op vakantie in Bretagne hadden ze de typisch Bretoense kerk van Rumengol bezocht. Ze waren verrast geweest door het aantal bezoekers maar ook door het aanbod aan votieoffers. Nino kocht er een kruisje van drie euro. Nina verkoos een kaarsje in een rood potje te branden. Hun manier van bidden.

Ze zijn erg blij dat ze dezelfde kijk op hun relatie hebben, want anders was het schone liedje al lang geleden gedaan geweest. Ze schamen zich niet voor hun bijgelovig gedrag omdat het geen mens

kwaad doet. Dat hopen ze tenminste, ze weten het niet zeker. Want mensen trekken nog steeds ten oorlog om hun geloof te vrijwaren van inmenging van andersgelovigen. Mensen zijn nu eenmaal eigenwijze wezens. Betweters zijn we, pedanten. We willen godverdorrie die hoofdrol.

Will Tura zong in 1981 dat het leven als toneel is. Het is een simpel liedje dat veel zegt. Wat Will vergeet te vermelden is dat de twee delen van het schouwspel – voor en na de pauze – elk slechts een uur duren, en dan is het gedaan. Of je moet de volgende dag het spel opnieuw willen spelen.

Het geloof van sommigen is heel sterk. Nino heeft dat niet zo graag. De krant beaamt wat hij al langer weet: als je je kinderen opvoedt zonder een of andere god erbij te betrekken, zijn zij vriendelijker en hebben ze meer empathie voor anderen. Sommige streamingdiensten proberen dezelfde boodschap aan hun kijkers door te geven via tv-series zoals *Orange is the new black*. De serie verhaalt over de perikelen van vrouwen in een open gevangenis. Aan het einde van de eerste aflevering in het vierde seizoen zegt Red tegen Piper: *God does not exist*. In de bak en ook daarbuiten niet.

Mensen komen soms heel toevallig in gevangenissen terecht en dikwijls raken ze na hun vrijlating opnieuw het rechte pad kwijt. Het lijkt erop dat de harde kern van een mens niet verandert, misschien een beetje door toedoen van geluk of ongeluk, maar zeker niet door de wil van een ander mens.

Nina en Nino behouden elk hun individuele houding tegenover de wereld en ten opzichte van elkaar. Ze vliegen elkaar weleens in de haren, maar tot een handgemeen komt het nooit. Behalve die ene keer toen Nina het teveel aan ongebakken brood van een vers afgebakken broodje recht tussen zijn ogen smeedt omdat hij al drie dagen geen lieve dingen meer had gezegd.

Het blijft bij gevit omdat de ene het altijd beter weet dan de andere. Het lijkt erop dat ze elkaar zoveel mogelijk in dezelfde richting willen duwen en sturen. Maar zij kunnen zich beheersen

omdat ze weten dat de overheid hen gepast kan straffen door boetes, vrijwilligerswerk of het gevang als ze regels overtreden.

Op vakantie vinden Nino en Nina het soms niet nodig achter de hoek van een straat te kijken om te weten of er een bezienswaardigheid is. Ze voelen gewoon aan dat sommige wegen naar nergens leiden en gebruiken dan hun vrije tijd liever om leukere paden te bewandelen. En dat is ook de beste levenshouding om niet te snel het hoekje om te gaan.

In plaats van de ruimte in te gaan is Nino er heel zeker van dat hij in de onderwereld zal terechtkomen, letterlijk onder de wereld, onder de grond. Hij wilde op de site van Wikipedia nog een tijdje voortleven na zijn verhuizing naar gene zijde, maar vooringenomen webmasters hadden zijn artikel zelfpromotie genoemd en het afgekeurd. Jammer.

Nino is geboren in 1960, maar de schrijver in hem heeft zich pas in 1994 aan de wereld ontloken. Mensen die niet schrijven zullen allicht hun hebben en zijn niet helemaal kunnen verklaren aan hun familie, kennissen en vrienden. Nino wel, want hij verwerkt zijn eigen belevenissen in zijn verhalen. Een naamloze die achter de coulissen blijft is in zijn creaties ook altijd aanwezig.

De eerste maanden van zijn leven was Nino niet bewust bezig met rondkijken en luisteren. Hij snakte ernaar zijn prioritaire behoeftes te bevredigen, zoveel dat hij hilde als hij geen eten kreeg of wakker werd gemaakt. Maar na vele jaren opvoeding was hij eindelijk alert genoeg om de belangrijke nieuwsfeiten in zijn brein tot algemene kennis te verwerken.

Douglas Engelbart kreeg in 1970 het patent op de computer-muis. In 1980 startte de BRT met het uitzenden van Teletekst. Nelson Mandela mocht zijn gevangenis verlaten in 1990. In hetzelfde jaar viel de Berlijnse Muur. Homo sapiens moest tot 1995 wachten eer hij op het internet kon surfen. De millenniumbug legde de wereld in 2000 niet plat en in 2010 bracht Apple de eerste iPad uit.

De term *homo globalis* is Nino op een zonnige dag in 2020 ingevallen, net wakker. Wellicht had iemand al eerder de geëntainde mens in een netwerk van geïnformeerde mensen geplaatst, maar het kwam meer voor dat twee mensen onafhankelijk op hetzelfde idee kwamen. De bekende wereldverbreide communicatiesystemen hebben gebruikers onvermijdelijk samengebracht. Een alarmbelletje op onze smartphone gaat zelfs af als we het pad van een door Covid-19 besmette aardbewoner kruisen. Homo globalis

kan nu vlot en adequaat de meest delicate problemen aan, maar hij raakt nog te dikwijls overstuurd door tegenstrijdige berichten.

Nino was ervan geschrokken hoe antisemitische boodschappen aan joden tijdens het Carnaval van Aalst in 2020, nog net voor de pandemie was begonnen, als een lopend vuurtje de ronde hadden gedaan. De wereld is blijkbaar aan de dommeriken, terwijl wetenschappers de grote paden plaveien en slimme politici de juiste richting kiezen.

Sommigen zijn te kortzichtig om het volledige plaatje te kunnen zien. Amerikanen stemmen zelfs op een tweederangsacteur of een vastgoedondernemer. In eigen land blijkt de samenstelling van een regering ook nooit van een leien dakje te lopen vanwege het rebelse gedrag van sommige politici, gestuurd door het gemor van het gepeupel in bepaalde streken.

En als volkeren elkaar viseren werkt dat volgens kenners het terrorisme in de hand. Wat kan Nino doen om dat tegen te gaan? Het antwoord zit wellicht vervat in het stripverhaal door BeKa, Marko en Cosson: *De dag waarop ze haar vlucht nam*. Marko tekent, Cosson kleurt in en het schrijversduo BeKa haalt een levens-theorie boven die heel interessant klinkt omdat ze zo simpel is.

‘s Mens brein is altijd bezig met dingen af te wegen en perspectieven uit te denken. We denken dat we kunnen denken wat we willen, maar onze omgeving blijft ons zonder ophouden besturen. We proberen *out of the box* te denken, maar in feite zitten we in een zwarte doos, een gevangenis. We apen onze ouders na, en zij voeden ons op een bepaalde manier op. We volgen wat ons geleerd is en kunnen daar moeilijk van afwijken. Op een of andere manier zitten onze denkprocessen vastgebakken in ons brein, want dan is het veel gemakkelijker om goed van kwaad te kunnen onderscheiden.

Nino is weinig met zijn godsdienst bezig, toch fascineert het hem om te zien hoe diepgeworteld religies voor sommigen kunnen zijn. Ook de politieke wereld interesseert hem maar matig, hoewel Nino zou moeten weten op wie hij het beste stemt. Gelukkig helpt

zijn intuïtie hem daarbij. Een stemmetje spreekt hem de vooruitzichten in op basis van de wetenschap die hij al lezend of al luisterend heeft vergaard. Dat onzichtbare wezen raapt opinies van anderen samen en berekent een route, een levensweg. Die kan Nino volgen als hij geen problemen heeft met zichzelf, maar als hij door zijn belevenissen naar een negatief zelfbeeld evolueert, zal hij enkel de paden zien die bij zijn geestestoestand horen. En dan loopt Nino het noodlot onherroepelijk tegemoet. Het is dus zaak van de goedgemutsten te volgen.

De onwetende mens van vorige eeuw was een blijde mens, ook omdat hij dichterbij de natuur leefde. Als Nino het journaal bekijkt – dat deed hij tijdens de coronacrisis dagelijks – voelt hij zich ineens depressief, dan is de aarde geen thuis meer. Dan heeft Nino de neiging om zich te verstoppen en zich enkel bezig te houden met zijn hobby's, want die zijn alleen belangrijk voor hem, niet voor zijn medemensen. Nino kan zich nauwelijks als mens gedragen in een wereld vol onmenselijkheden. Hij leeft liever in zijn eigen wereldje, dan hoeft hij zich niets meer van de globale problemen aan te trekken. Zijn vriendin mag met hem samenwonen, maar hoe eenzaam zal dat leven met z'n tweetjes wel zijn?

Waarom tegen de stroom in roeien als het leven blijft boeien? Nino voelt zich een kleine jongen die zich afvraagt waarom de zon schijnt, hoe de wolken zich vormen en waarom ze door de lucht drijven. Waarom verslensen bloemen en waarom gaan mensen dood? Waarom overspoelde Covid-19 en zijn varianten de wereld met zijn dodelijk gif? Sommige vragen kan Nino gemakkelijk oplossen door informatie in te winnen op het internet. Voor andere zal het antwoord moeilijker te vinden zijn. Nino zoekt troost en inspiratie bij de taoïst Lao Zi. Die zegt dat wetenschap een schatkist is die je enkel kunt openen als je praktisch bent aangelegd. Als je gretig leert maak je wijze beslissingen, volgens de filosoof.

Nino wil niet in een negatieve spiraal terechtkomen die hem naar een depressie doet afdalen, misschien een waar hij nooit meer uit geraakt. Daarom zingt hij dat hij zal doorgaan, zoals Ramses

Shaffy dat al in 1975 deed. Pogingen van zangers om de samenhangigheid onder de mensen op te wekken klinken meestal wat melig in de oren. Maar zonder die handvatten zullen wij ons niet meer kunnen optrekken en blijven we waar we zijn: in de put.

Nino wil weten hoe alles in zijn werk ging, hoe alles in elkaar zit, en hoe alles zal evolueren. Archeologen, paleontologen, antropologen, astronomen en astrologen helpen hem daarbij. Het leven is op aarde gedropt, als een druppel uit een regenwolk. De watermolecule is de optimale behuizing en het koolstofelement is de organische verbinder bij uitstek.

Buitenaardse fenomenen fascineren hem. Aan de ene kant wil hij het heelal zoveel mogelijk met rust laten om geen slapende honden wakker te maken, aan de andere kant wil hij alles controleren en optreden als de politieman van de toekomst, zoals Mister Spock dat in *Star Trek* doet, een tv-serie uit de jaren zestig. Nino zou graag aardachtige planeten vinden in de hoop aardachtige mensen te kunnen ontmoeten. En het belangrijkste van alles? Geen ruzie maken als het zover is.

Een altruïst is goed voor een ander door zichzelf weg te cijferen, maar Nino is niet helemaal onbaatzuchtig. En hij zoekt ook geen eigen voordeel ten koste van anderen, dus hij is niet helemaal een egoïst. Nino zit er zowat tussenin. Zelfkennis heeft hij genoeg, maar die wetenschap kan hij nooit al pratend op mensen in zijn omgeving laten overgaan zonder dat er vertalingsfouten in sluipen. Ook op papier zullen de verschillende interpretaties van zijn lezers een onduidelijk beeld blijven scheppen. Maar het is beter dan niks. Nino doorgronden zal altijd gemakkelijker gaan door een boek van hem te lezen.

Wellicht zijn er mensen die hem willen volgen in zijn gedachtegang over het vertrekplan van de aardbewoners, maar Nino moet hen teleurstellen. Het zal niet lukken, want seks in de ruimte is niet zo vanzelfsprekend als je denkt. Wat mannen betreft: zij zullen er een te lage bloeddruk hebben om een goeie erectie te krijgen. Bovendien zal hun libido niet toereiken om een vrouw te bespringen.

Trouwens, het stoten zal niet zo goed lukken in gewichtloosheid vanwege de inertie, dat is de volharding van lichamen om in de toestand te blijven waarin ze zich bevinden.

Wat vrouwen betreft: in-vitrofertilisatie zullen hen kunnen bezwangeren, en in principe zou er niets in de weg mogen staan voor een volwaardige zwangerschap, maar het is de vraag of er bij de bevalling een aardig kindje zal verschijnen, en dat uitproberen is volgens Nino niet ethisch. De menselijke groei is helemaal afgestemd op de zwaartekracht van de aarde, en die zullen we in de ruimte kunstmatig moeten opwekken. Of we kiezen ervoor monsterachtige versies van ons ras naar andere werelden uit te sturen. Er zijn al films over gemaakt.

Onze ruimtetuigen zullen bovendien heel snel moeten kunnen vliegen om de immense afstand tussen de aarde en mogelijke thuisplaneten te overbruggen. Tijdens de terugkeer van de maan naar de aarde zoefde de bemande Apollo 10 met een snelheid van bijna 40.000 km/u door de ruimte. Dat is 11 kilometer per seconde. Dat was in 1969. De in 2018 gelanceerde onbemande Parker Solar Probe suist in elliptische banen rond de zon met een snelheid van 100 tot 200 kilometer per seconde. Dat is 360.000 tot 720.000 km/u.

Licht reist met een constante snelheid van 300.000 kilometer per seconde door het ruimtetijdcontinuüm. Het ervaart geen tijd. Alle andere dingen, ook mensen, volgen de tijdpijl van verleden naar heden naar toekomst. Er is geen weg terug, maar als we heel snel door de ruimte bewegen vertraagt de tijd wel degelijk.

Ons platte heelal dijt sneller uit dan het licht en we zullen nooit tot aan de rand van dat waarneembare heelal kunnen reizen. Nog een domper op het hele verhaal is dat het heelal heel langzaam uitdooft omdat alle sterren imploderen tot witte, rode en blauwe dwergen. Vervolgens zal de grote druk ze tot diamanten slijpen waarna ze ongeveer een triljoen jaren, een 1 met achttien nullen, zullen schitteren aan het firmament. Daarna verworden ze tot ijsklompen in een wereld zonder licht.

De in 2018 overleden schrijver Luc Deflo vertelt in zijn voorlaatste boek *Versmachtend verlangen* dat niets wat we hier uitvreten belangrijk is in het licht van de oneindigheid. In zijn laatste boek dat eind 2020 verscheen verwijst hij op geen enkele manier naar het feit dat zijn hoofdpersonages voor de allerlaatste keer hun zegje van hem krijgen. Dat vindt Nino spijtig. Enkel op het voorplat zie je een man wegwandelen, zijn voetstappen blijven in de sneeuw achter. Is het Deflo? De titel van zijn boek zegt genoeg: CARPE DIEM. Pluk elke dag, want ooit volgt er geen meer.

In zijn drang om alle negenendertig thrillers van Deflo in zijn bezit te hebben, heeft Nino *Teek* niet kunnen vinden, in de boekenwinkels noch via onlineverkoopsites. Pas als hij dat ergens kan opsporen, zal hij het hoofdstuk Deflo kunnen afsluiten. Daar heeft hij nog tijd genoeg voor, of hij maakt zichzelf dat wijs.

Net zoals Nino vullen velen hun vrije tijd met lezen, zij verslinden de gedachten van allerlei schrijvers. Sommige lezers bejubelen hun schrijfkunst, anderen verguizen ze. Mensen bouwen op en breken af. Nino vergelijkt een mensenleven met een bankbiljet van 5 euro. Stel dat hij het verliest en het komt in andermans handen terecht. Het zal er dan vertrappt, verkreukeld en gescheurd uitzien. Maar ondanks alles behoudt het dezelfde waarde.

Mensen raken verwickeld in bizarre avonturen en hun emoties brengen hen op plaatsen waar ze helemaal niet willen zijn. Zij slingeren rond in een wereld die als de trommel van een wasmachine rondzwaart, maar ze moeten zich in alle omstandigheden waardig blijven gedragen. Ook in de ruimte.

De dino's zijn ooit uitgestorven, en dat lot is de mensen ook beschoren. De insecten zullen de aarde een heel tijdje voor zich alleen hebben maar uiteindelijk zal de zon de aarde opslokken. Als we dan nog geen nieuwe aarde hebben gevonden zullen al onze inspanningen tot niets hebben geleid.

Gelukkig spannen schatrijke mensen zoals Richard Branson en Jeff Bezos zich in om de ruimte aantrekkelijk te maken voor elke aardbewoner, hoewel niet iedereen het vliegticket zal kunnen

betalen. Hun raketten zullen gegadigden in een mum van tijd naar de rand van de ruimte brengen waar ze enkele minuten kunnen voelen hoe het is gewichtloos te zijn. Nino was gefascineerd geweest door hun exploten in juli 2021, ook al heeft de mens niets te zoeken in het luchtledige. De quasi-oneindige ruimte beangstigt hem dermate dat hij liever op de aarde brandt als in de hel, of er verzuipt in een overstroming tengevolge van regenbommen, letterlijk watersnood.

Terwijl Elon Musk zijn Starship klaarmaakt om de eerste reis naar Mars te maken, staat Nino stil bij de mogelijkheid dat toekomstige astronauten op weg naar de maan of naar Mars als eersten ruimteseks zullen bedrijven. Wellicht zullen een heleboel singles zich kandidaat stellen om een onenightstand in de ruimte te hebben. Of gaat de ruimtevaartorganisatie koppels opleiden? Komen daar gewichtloze kindjes van die alleen in de ruimte kunnen overleven?

Het lijkt hem wel wat om het navigatiesysteem van een ruimtetuig te doorgronden en de eerste bejaarde schrijver in de ruimte te zijn. Om dan samen met Nina in het gewichtloze te paren, niet om kindjes te maken maar om het gelukzalige effect van hun orgasmes door hun lichamen te voelen zinderen zonder te moeten kijken waar ze zich bevinden.

Maar met zijn tere longetjes zullen de ruimtevaartinstanties Nino niet gauw als kandidaat kiezen. En Nina zal nog liever achterblijven en sterven van verdriet. Ze vertrekken dus niet en houden zich vast aan de wetenschap die Dirk Frimout als astronaut heeft vergaard: *Alles is relatief als je de aarde vanuit de ruimte hebt gezien.*

Wat je ook doet, de realiteit haalt je in. Wat je kunt hopen is dat je tijdens je leven wat volgers krijgt, die jouw blijde boodschap na je dood blijven verkondigen. Zo ook heeft Alfred Worden, de meest geïsoleerde mens ooit, de mensheid kennisgegeven van zijn ervaring in de ruimte. Terwijl hij tijdens de Apollo 15-missie in het moederschap wachtte tot zijn collega's terugkeerden van een

excursie aan de andere kant van de maan, had hij zich eenzaam moeten voelen. Maar die drie dagen waren heerlijk geweest. In 2020 is hij gestorven.

Nino denkt er niet aan om de aarde te verlaten, maar hij is wel klaar om zich dankbaar in het niets te laten vallen, in het zwarte gat waar tijd en ruimte verwisselen. En dat zal een heel raar effect op hem hebben, zelfs onbeschrijflijk weird. Het zal hem binnenstebuiten draaien en zijn geestvermogen ten top drijven, gegarandeerd spektakel in zijn kop.

Als het ooit goed fout gaat met de aarde, bijvoorbeeld als de opvolger van Covid-19 nog dodelijker is, dan moeten we ervoor zorgen dat de laatste niet besmette aardbewoners in staat zullen zijn om de ruimte op een adequate manier te gaan verkennen. Dan zullen we met een heleboel sterrenschepen moeten opstijgen, met het gevoel dat we nooit meer naar de aarde kunnen terugkeren. We zullen ooit onze vrees opzij moeten zetten en zeggen: *We vertrekken.*

Nino ontwaakt uit een lange dagdroom. Voor hem ligt een manuscript, 173 bladzijden. Hij was bezig het na te lezen, maar de tekst blijkt zo saai te zijn dat hij ook nog slaapverwekkend is. Geen goed teken. Maar dat is misschien te verklaren door het feit dat hij de inspiratie uit het dagelijkse leven heeft gehaald.

Genesis. Synopsis. Apocalyps. Inderdaad, de Bijbel heeft alles wat een goed verhaal moet hebben: een sterk begin, niet echt een beknopte inhoud maar toch een geloofwaardig midden, en een hallucinant einde. Ook Nino's manuscript bestaat niet uit één verhaal, het is een aaneenschakeling van verhaaltjes en de bijbehorende bedenkingen. Er zit veel waarheid in, dat is zeker. Maar het is nog maar de vraag of lezers aan zijn kant staan, of ertegen gekant zijn. Het is allicht leesvoer voor de minder oppervlakkigen van deze wereld.

De inspiratie komt van een dun boekje met harde kaft dat Nino eind jaren zeventig van de vorige eeuw heeft gelezen: *Zijklepper*. Door Christian Vanzeneygen. Je mag maar 2 keer naar een jaartal raden in de tv-quiz *De slimste mens ter wereld*, vandaar dat Koos gokt op 1976 of 1977. Het boek was toen bedoeld als opdracht voor de les Nederlands. Hij bezit het nog.

De titel en de naam van de schrijver is uitgevoerd in gouden letters op bordeauxrood leer. De onbekende schrijver heeft slechts dat ene boek geschreven, uitgiftejaar 1942. Nino had het geleend uit de bibliotheek maar nooit terug ingeleverd. De bibliotheek werkte toen nog met steekkaarten.

Waarom had het hem zo geïnteresseerd? De oude spelling maakte het een hebbeding. Echter, leesbaarheid telt boven alles, vandaar dat Koos zijn eigen verhaaltje heeft opgeschreven met woorden zonder dubbele ee en oo, met werkwoorden zonder naamvallen, en door aan woorden eindigend op s geen ch toe te voegen.

Wat is een zijklepper? Dat is een viertakmotor met zijkleppen, d.w.z. waarbij de in- en uitlaatkleppen naast de cilinders zitten en

niet erboven. Ze hadden zo hun voor- en nadelen, en nu worden ze niet meer geproduceerd. Einde verhaal. Als we niet oppassen kan het dat ook voor de mens zijn. Wat bedoelt de schrijver met die titel? Hij heeft het over mensen die zich wonderlijk of onbehoorlijk gedragen, die een scheve schaats rijden, en dus is het boek bedoeld om hun leven te beteren.

Er is misschien nog iets dat Nino moet toelichten: het internet verklaart de zondvloed als het resultaat van een komeet- of meteorietinslag rond 2800-3000 voor Christus ergens ten zuidoosten van Madagaskar. Toen zouden megatsunami's de kusten van de Indische oceaan hebben geteisterd, en het water zou tot meer dan honderd kilometer landinwaarts zijn gestroomd.

De ruimtesteen heeft een immense deuk in de aarde geslagen, de Burcklekrater. Hij ligt onderzees, bijna vier kilometer diep, en de diameter ervan is dertig kilometer. Had hij een gat geslagen, dan was het hete binnenste van de aarde wellicht eruit gevloeid. De wereld zou zijn leeggelopen door magma en lava te braken en assen te regenen, en vervolgens zou ze van de hitte tot een krent ineengeskrompen zijn. Dat is gelukkig niet gebeurd.

Maar waar Nino en Nina ook gaan, er zal altijd allerlei onheil boven hun hoofden hangen.

Ik ben een volger van Plato, een Grieks filosoof uit de derde eeuw voor Christus, en een leerling van Socrates. Volgens Plato zijn de hoogste ideeën het schone, het goede en het ware. De dingen uit de waarneembare werkelijkheid zijn daar slechts gebrekkige afspiegelingen van. Mijn verhaal is een poging om de mens in een ideale wereld te zetten.

Plato had ook iets met de ruimte. Hij geloofde in de grote constellatie. Volgens hem stonden na elk kosmisch jaar de zeven klassieke planeten opnieuw in hun oorspronkelijke stand ten opzichte van elkaar. Zo was het in het begin, en zo zal het ook zijn aan het einde van de tijd. Al wat God schiep heeft een omwenteling, door een volmaakt getal beschreven. Zon, aarde, maan en de hele sterrenrimram.

Ik ben ook een volger van Pythagoras, gekend voor zijn wiskundige stelling over het verband tussen de lengten van de zijden van een rechthoekige driehoek. Volgens hem was de aarde een bol, niet plat. Bij het observeren van de sterrenhemel merkte hij zelfs de achterwaartse beweging door de dierenriem op, waarna hij de hoek van de aardas kon bepalen. Hij meende dat de planeten van ons zonnestelsel elke 2484 jaren terug op hun beginpositie aankwamen. Een mogelijk nieuw begin voor de homo captiosus.

Ik sluit me aan bij mijn favoriete filosoof Aristoteles die zegt: *De slimste mens is degene met de kennis van onderscheid, maar die niettemin bewust normaal doet, aangezien anderen dat meer accepteren.*

